

ՀԱՆՈՒՆ ԿԱՅՈՒՆ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՍՈՑԻԱՑԻԱ

ԵՐԿՐԻ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԸ՝ ԳԼՈԲԱԼ ԷԹԻԿԱՅԻ
ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ
ՀԱՆՈՒՆ ԿԱՅՈՒՆ ԱՊԱԳԱՅԻ

ХАРТИЯ ЗЕМЛИ - ОРИЕНТИР В ГЛОБАЛЬНОЙ
ЭТИКЕ ДЛЯ УСТОЙЧИВОГО БУДУЩЕГО

ԵՐԵՎԱՆ 2009 ԵՐԵՎԱՆ

ՀՏԴ 32 (479.25)

ԳՄԴ 66 (2Հ)

Կ-199

Կ 199 «Երկրի Հրովարտակը՝ գլոբալ էթիկայի ուղեցույց հանուն կայուն ապագայի» Եր.,
Լուսակն, 2009

Хартия Земли – ориентир в глобальной этике для устойчивого будущего

«Հանուն կայուն մարդկային զարգացման» ասոցիացիա/ UNEPCom

Ассоциация «За устойчивое человеческое развитие»/UNEPCom

Հրատարակությունը պատրաստվել է «Երկրի Հրովարտակ» միջազգային խորհրդի
աջակցությամբ:

Издание подготовлено при финансовой поддержке Международного Совета «Хартия
Земли»

Խմբագիր՝ աշխ. գիտ.դոկոր, պրոֆ. Կարինե Դանիելյան

Редактор – докт.геогр.наук, проф. Карине Даниелян

0801000000

Կ 2006

ԳՄԴ 66 (2Հ)

ISBN 99930-880-9-9

ի «Հանուն կայուն մարդկային զարգացման» ասոցիացիա/UNEPCom 2009

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Էջ
Երկրի Հրովարտակը որպես կայուն զարգացման տեսության և պրակտիկայի բարոյագիտական /էթիկական/ կոդեքս (նախաբանի փոխարեն)	4
«Երկրի Հրովարտակե Նախաձեռնության Միձագգային խորհուրդ	7
Երկրի Հրովարտակը / պաշտոնական տեքստ/	22
Երկրի Հրովարտակը երեխաների համար	30
Երկրի հրովարտակը դպրոցում	32
Բաց նամակ իմ հասակակիցներին /195 –րդ դպրոցի աշակերտների դիմումը/	33
Գեոի հեքիաթը	35
Թեղուտ (ոտանավոր)	37
Хартия Земли – этический кодекс теории и практики устойчивого развития (вместо предисловия)	39
Международный Совет Инициативы «Хартия Земли» (пособие)	41
Хартия Земли (официальный текст)	53
Хартия Земли для детей	58
Открытое письмо моим сверстникам (Обращение учеников школы N 195)	60
Сказка о речке	61

**ԵՐԿՐԻ (ԵՐԿՐԱԳՆԴԻ) ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԸ ՈՐՊԵՍ ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԲԱՐՈՅԱԳԻՏԱԿԱՆ /ԷԹԻԿԱԿԱՆ/
ԿՈՂԵՔՍ
(նախաբանի փոխարեն)**

Մենք նորից ու նորից ենք անդրադառնում Երկրի Հրովարտակին, տպագրում նրա տեքստն և Հրովարտակի անցած ճանապարհի պատմությունն ու տրամաբանությունը: Հայաստանում սա Երկրի Հրովարտակին նվիրված արդեն հինգերորդ հրատարակությունն է: Բոլոր նախկին տպաքանակներն արդեն վաղուց ամբողջությամբ սպառվել են, սակայն մեծ պահանջարկն ու հետաքրքրությունը չեն նվազում, ուստի և մենք որոշեցինք “Երկրի Հրովարտակ” Միջազգային կազմակերպության կողմից ներկայացրած նյութերի հետ մեկտեղ այս գրքույկում ներառել նաև բուն Հրովարտակի տեքստը: Բացի այդ, գրքույկում ներառել ենք նաև Ասոցիացիայի կողմից նախապատրաստած, երեխաների համար հարմարեցված, նախկինում երկու անգամ մի քանի լեզուներով տպագրված “Երկրի Հրովարտակը երեխաների համար”-ի տեքստը և դարձյալ մեզ մոտ մնացել են այս տարբերակի եզակի նմուշներ միայն [1, 2]:

Արդյո՞ք, այդչափ կարևոր է Հրովարտակը և արժանի՞ է նմանօրինակ ուշադրության: Անխոս՝ այո: Բավական է ծանոթանալ նորությունների ամենօրյա ամփոփագրերին, որպեսզի, ինչպես դեռևս անցյալ դարի 30-ական թվականներին գրում էր Ն. Ռերիխը «խորհենք, թե ամեն ինչ կարգի՞ն է, արդյոք» [3]: Մի՞թե ավելի ու ավելի հաճախակի դարձած կործանարար երկրաշարժերն ու ցունամիները, տորնադոներն ու փոթորիկները, համատարած և մշտական դարձած եղանակային անոմալիաները մեզ ոչինչ չեն ասում: Միևնույն մայրցամաքներում, համեմատաբար ոչ մեծ հեռավորությունների վրա, մի տարածաշրջանում «մեծ երաշտ» է, անտառային հրդեհներ, մյուսում՝ անսովոր ինտենսիվության տեղատարափ անձրևներ, սելաֆներ ու ջրհեղեղներ:

Եվ օրինաչափ է, այլ ոչ պատահական, որ 2009թ. հունիսի 24-26-ին Նյու-Յորքում, ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանում տեղի ունեցած ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի «Ֆինանսա - տնտեսական ճգնաժամը և զարգացման վրա նրա ազդեցությունը» թեմայով կոնֆերանսը հավասարապես անդրադառնում էր նաև կլիմայի փոփոխության հիմնահարցերին: Երկրների ղեկավարները, կառավարությունների ներկայացուցիչները իրենց ծայրագույն տազնապն էին արտահայտում ահագնացող կլիմայական փոփոխությունների կապակցությամբ, որը հիմնավորապես խարխլում է գյուղատնտեսության ու տուրիզմի հիմքերը, սպառնալով հենց մարդկության բուն գոյությանը: Այդ անհանգստությունն արտահայտված է նաև կոնֆերանսի եզրափակիչ փաստաթղթում, որը Գլխավոր ասամբլեայի կողմից հաստատվել է 63-րդ նստաշրջանի բանաձևի տեսքով [4, 5]:

Ավելին, ՄԱԿ-ի բոլոր կառույցների կողմից կոնֆերանսում տարածած հայտարարության մեջ հաստատվում է, որ ներկայիս գլոբալ ճգնաժամը կարելի է հաղթահարել միայն «կանաչ էկոնոմիկայի» օգնությամբ, ուղղորդվելով կայուն զարգացման սկզբունքներով, որն ապահովում է կայուն արտադրություն և սպառում, զարգացման տնտեսական, բնապահպանական և սոցիալական առաջնայնությունների միջև արդյունավետ հավասարակշռում [6]:

Ցավոք, մարդկությունն ընդամենը հայտարարել է կայուն զարգացման (ԿԶ) անցման մասին, սակայն, պրակտիկայում, «ինչպես միշտ, բիզնեսի» իներցիան շատ մեծ է: Ինչպես նախկինում, այժմ դարձյալ դեպի ԿԶ վերակողմնորոշման քարշիչ ուժը մնում են հասարակական կազմակերպություններն ու գիտական հանրությունը, այն դեպքում, երբ

որոշում կայացնող անձիք ծայրահեղ զգույշ և դանդաղկոտ են, իսկ համաշխարհային ֆինանսական ինստիտուտները, փաստորեն, չեն կատարում Ռիոյի Վեհաժողովում իրենց կողմից վերցրած պարտավորությունները: Այնուամենայնիվ, փորձագիտական հանրությունը համոզված է՝ կայուն աշխարհին անհրաժեշտ է և հնարավոր:

Երկիր մոլորակը, ասես, ներկա քաղաքակրթությանը զգուշացնում, կոչ է անում. «Մթափվի՞ր, մարդ արարած, զսպի՞ր քո գոռոզությունը ու անեզր ազահությունը, շրջվի՞ր դեպի ակունքները, վերհիշի՞ր, որ դու ընդամենը Բնության մի մասնիկ ես, պահպանի՞ր նրան, որովհետև այն ամենն, ինչ կատարվում է նրա հետ, անպայման կատարվելու է նաև քեզ հետ»:

Այս պարզ իմաստությունն ակնհայտ է աշխարհի շատ տեղաբնիկ ժողովրդների համար, դրանով է ներծծված ամերիկյան հնդկացիների ղեկավարի՝ «Միթթի առաջնորդի ուղերձը», ովքեր ստիպված էին հեռանալ ռեզերվացիա.

«Ի՞նչ է մարդն առանց կենդանիների: Եթե բոլոր կենդանիները վերանային, մարդը կմեռներ անձկությունից ու միայնությունից: Քանի որ այն ամենն, ինչ կատարվում է կենդանիների հետ, շատ շուտով կատարվում է նաև մարդու հետ: Ամեն ինչ ամեն ինչի հետ փոխկապակցված է»:

Եվ հնդկացիները ոչ մի կերպ չէին կարողանում հասկանալ «զուտ սպանելու ցանկության ու հաճույքի համար բիզոնների հոտեր ոչնչացնելու, նրանց սլացող գնացքից սպանելու ունակ սպիտակ մարդու առաքելությունը» [7]:

Ինքն իրեն Տիեզերքի տիրակալ երևակայող սպիտակ մարդն, իրոք, մոռացել է այս ճշմարտությունը: Իսկապես եկել է «քարերը հավաքելու ժամանակը»: Դեմքով շրջվել դեպի Բնությունը և զիտակցել, որ Երկրի ողջ շքեղագույն գեղեցկությունն ու շոայությունը, նրա հարստագույն կենդանի հանրությունը պահպանելը մարդու կարևորագույն առաքելությունն է:

Մի քանի տարի առաջ կաթոլիկ Ջատկի նախօրեին Վատիկանը հայտարարեց մահացու մեղքերի ցուցակի թարմացման մասին, որը չէր թարմացվել 1500 տարի: Ցուցակում, որպես մահացու մեղք, ներմուծվեց նաև «շրջակա միջավայրի աղտոտումը» [8]: Շրջակա միջավայրի դեգրադացման խնդիրներին և կլիմայի փոփոխությանը մեծ ուշադրություն է դարձնում նաև Եկեղեցիների համաշխարհային խորհուրդը: Հայ առաքելական եկեղեցու ուսումնական հաստատություններում ուսումնասիրվում է «Բնապահպանություն և աստվածաբանություն» դասընթացը [9]:

ՄԱԿ-ի վերընշված կոնֆերանսի իր ներածական խոսքում ՄԱԿ-ի Գլխավոր Ասամբլեայի նախագահ հայր Միգել դե'Էսկոտո Բրոկմանն ընդգծեց.

«Երկիր կենդանի մոլորակը մեր միասնական, ընդհանուր տունն է, որը չի կարելի ոչ գնել և ոչ էլ վաճառել...: Մենք սիրո արդյունք ենք, Երկիրը սիրով մեզ է տալիս իր ռեսուրսները: Սակայն մենք մոռացել ենք, որ հանդիսանում ենք ոչ միայն Երկրի վայելողները, այլ նաև պահապանները. մենք շատ վատ պահապաններ դուրս եկանք: Մենք պարտավոր ենք ըմբռնել և փոխվել, մենք պարտավոր ենք Երկրին հղել պատասխան սեր» [4]:

Երկրի Հրովարտակում ողջ վերընկարագրվածը հիանալիորեն արտացոլված է՝ և՛ անհանգստությունն ու տագնապը ներկա իրավիճակի համար, և՛ մարդկության պարտքը ողջ կենդանի հանրության, Երկիր մոլորակի, ի վերջո, հենց Տիրոջ հանդեպ: Հրովարտակը կոչ է անում հիմնավորապես փոխել մեր աշխարհայացքը, մատնանշում է կայուն զարգացման ուղիները, անկեղծորեն հուսալով, որ «...մերը կլինի այն ժամանակը, որը կհիշվի իբրև կյանքի նկատմամբ հարգանքի վերականգման, կայունության հասնելու վճռականության, հանուն արդարության ու խաղաղության պայքարի խթանման և կյանքի ցնձալի հաղթանակի ժամանակաշրջան [1]»:

Երկրի Հրովարտակը, իրոք, համամարդկային փաստաթուղթ է, այն եզակի ճանապարհ է անցել՝ «վարից վեր», սկսած տեղական համայնքներում, ազգային և միջազգային գիտաժողովներում քննարկումներից, մինչև ՄԱԿ –ի կառույցների կողմից նախաձեռնած համաժողովներում քննարկումներն ու հավանության արժանանալը: Այս գործընթացում Հայաստանը նույնպես ակտիվ մասնակցություն է ունեցել, և մենք հպարտ ենք, որ Հրովարտակի այդ եզակի ուղու և՞ վկան, և՞ մասնակիցն ենք եղել և, որ ՀՀ-ից ներկայացված մեկնաբանությունները իրենց արտացոլումն են գտել փաստաթղթի վերջնական տարբերակում:

Վերջում ուզում եմ արտահայտել համոզմունքս, որ Հրովարտակը հաջողությամբ կիրականացնի իր առաքելությունը և կօգնի մարդկանց գիտակցել իրենց ճշմարիտ տեղը էկոսֆերայում, էապես կաջակցի ներկա քաղաքակրթության անցմանը դեպի հավասարակշռված, ներդաշնակ, կայուն զարգացում:

Օգտագործված գրականություն

1. Երկրի Հրովարտակ: Հոդվածների ժողովածու Կ.Դանիելյանի խմբագրությամբ: Երևան, 2000.
2. Կ.Դանիելյան և «Հանուն ԿՄԶ» ասոցիացիայի երիտասարդական սեկցիա. «Երկրի Հրովարտակը երեխաների համար», Երևան, 2002.
3. Материалы Конференции Генеральной ассамблеи ООН «Финансово-экономический кризис и его влияние на развитие», 24-26 июня 2009г. , штаб-квартира ООН в Нью-Йорке.
4. Резолюция, принятая Генеральной ассамблеей ООН. Шестьдесят третья сессия, пункт 48 повестки дня. A/Res/63/303, 2009.
5. Green Economy: A Transformation to Address Multiple Crises. An Interagency Statement of the United Nations System. UN, N-Y, 2009.
6. Послание вождя Сиетла. // Экологический бюллетень N 3, Ассоциация «За УЧРԷ, ЮНЕП, Ереван, 2003.
7. А. Гопко, О. Листопад, Т. Малькова. Журналистское расследование на экологическую тему. Информационный центр «Зеленое досье». Киев, 2008.
8. Բնապահպանություն և աստվածաբանություն. Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Սևանի Վազգենյան հոգևոր դպրանոց, ԵՊՀ, Վաղարշապատ, 2007.

«Հանուն ԿՄԶ » ասոցիացիան/ UNEPCom-ը իր անկեղծ շնորհակալությունն է հայտնում «Երկրի Հրովարտակը» միջազգային կազմակերպության Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայի հարցերով համակարգող տ-ն Մարինա Բախնովային բազմամյա արդյունավետ համագործակցության և մշտական, բարձրորակ մասնագիտական տեղեկատվական աջակցության համար:

Վարինե Դանիելյան, աշխ. գիտ. դոկտոր., ԵՊՀ պրոֆ. «Հանուն կայուն մարդկային զարգացման» ասոցիացիայի / UNEP ազգային կոմիտեի նախագահ, սույն հրատարակության խմբագիր:

Ն Ն Ն

ԵՐԿՐԻ(ԵՐԿՐԱԳՆԴԻ) ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՆԱԽԱԶԵՌՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (ձեռնարկ) *

Ի՞նչ է Երկրի (Երկրագնդի) Հրովարտակը

Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության առաքելությունն է՝ խթանել անցումը դեպի ապրելակերպի կայուն ուղիներ և համաշխարհային հանրություն, որը հարգում է ընդհանուր բարոյական սկզբունքները, որոնցից են՝ խնամք և հարգանք դեպի կենդանի արարածների համակեցությունը, էկոլոգիական միասնությունը, մարդկանց բազմակողմանի իրավունքները, հարգանք դեպի բազմազանություն, տնտեսական արդարություն, ժողովրդավարություն և խաղաղության մշակույթ:

Երկրի Հրովարտակի առաքելությունը

Երկրի Հրովարտակը՝ դա հիմնական էթիկական սկզբունքների հռչակագիր է՝ նվիրված 21-րդ դարում արդար, կայուն և խաղաղ հանրություն կառուցելուն: Երկրի Հրովարտակը կոչված է ներշնչելու մարդկանց միասնական մարդկային ընտանիքի, կենդանի հանրության և ապագա սերունդների բարեկեցության նկատմամբ համընդհանուր փոխշաղկապվածության ու պատասխանատվության նոր զգացմունք: Հրովարտակը միաժամանակ հանդիսանում է և՛ հույսի տեսակետ և՛ գործելու կոչ:

Երկրի Հրովարտակի նպատակն է՝ անցում դեպի կայուն ապրելաձև ու կայուն մարդկային զարգացում: Էկոլոգիական ամբողջությունը դրա հիմնական թեմաներից է: Մինևույն ժամանակ Հրովարտակը ընդունում է, որ շրջակա միջավայրի պահպանության անհրաժեշտությունը, աղքատության հաղթահարումը, արդար տնտեսական զարգացումը, մարդու իրավունքների հարգանքը, ժողովրդավարությունը ու խաղաղությունը փոխկապակցված են և անբաժանելի: Հրովարտակը նոր, համընդհանուր բարոյական հենք է տրամադրում դեպի կայուն ապագայի անցմանը:

Երկրի Հրովարտակը՝ տասնյակ տարիների ընթացքում համաշխարհային մակարդակով տարբեր մշակույթների միջև ընդհանուր նպատակների և արժեքների վերաբերյալ տեղի ունեցած երկխոսության արդյունք է: Երկրի Հրովարտակի ծրագիրը սկսվեց որպես ՄԱԿ-ի նախաձեռնություն, սակայն այն իր հետագա զարգացումն ստացավ և հասավ իր վերջնական տեսքին՝ գլոբալ քաղաքացիական նախաձեռնության շնորհիվ: Երկրի Հրովարտակը վերջնականորեն մշակվեց և ներկայացվեց որպես ժողովրդական Հրովարտակ 2000 թ-ին՝ “Երկրի Հրովարտակի հանձնաժողով” անկախ միջազգային կազմակերպության կողմից:

Երկրի Հրովարտակի մշակման գործընթացը հանդիսացավ ամենալայն մասնակցությամբ մի գործընթաց, որն երբևէ տեղի է ունեցել միջազգային հռչակագրերի մշակման ոլորտում: Այդ աննախադեպ գործընթացն է, որը քաղաքական նշանակություն է շնորհում Հրովարտակին, դարձնելով այն էթիկական ուղեցույց մարդկության կայուն զարգացման ասպարեզում: Փաստաթղթի նշանակությունը հետագայում հաստատվեց, երբ այն ընդունվեց 4800 կառույցների, այդ թվում բազմաթիվ երկրների կառավարությունների ու միջազգային կազմակերպությունների, կողմից:

* հատվածներ «Երկրի Հրովարտակե Նախաձեռնության Միձագային խորհուրդի ձեռնարկից /2008, օգոստոս, Կոստա-Ռիկա/

Հաշվի առնելով փաստաթղթի լայն ճանաչումը՝ քանակով հետզհետե ավելացող միջազգային իրավաբանները դիտարկում են այն որպես միջազգային ոչ պարտադիր իրավունքի փաստաթուղթ: Նմանատիպ ոչ պարտադիր իրավական փաստաթղթերը, ինչպես, օրինակ, Մարդու իրավունքի համընդհանուր հռչակագիրը, նախնական փուլում ընդունվում են որպես բարոյական միջազգային ոչ պարտադիր իրավունքի փաստափուղթ, սակայն հետագայում հիմք են դառնում միջազգային պարտադիր իրավական փաստաթղթի մշակման համար:

Այս ժամանակաշրջանում, երբ կարիք կա հիմնովին փոխել մեր մտածելակերպն ու ապրելակերպը, Երկրի Հրովարտակը խթանում է մեզ վերաքննել մեր արժեքները և ընտրել լավագույն ուղին: Ժամանակաշրջանում, երբ համաշխարհային մակարդակով գործընկերությունը առավելապես անհրաժեշտ է, Երկրի Հրովարտակը խրախուսում է մեզ գտնել համընդհանուր հիմք մեր բազմազանության մեջ և ընդունել նոր գլոբալ էթիկա, որն ընդունվում և տարածվում է ամբողջ աշխարհով մեկ: Այս ժամանակաշրջանում, երբ կարևորվում է կայուն զարգացման հիմքերով կրթությունը, Երկրի Հրովարտակը հանդիսանում է արժեքավոր կրթական մեխանիզմ:

Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության մասին

Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնություն

“Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությունը” Երկրի Հրովարտակի սկզբունքները ու արժեքները տարածող և իրականացնող մարդկանց, կազմակերպությունների, կառույցների աննախադեպ բազմազան գլոբալ ցանցի հավաքական անվանումն է:

Նախաձեռնությունը իրենից ներկայացնում է քաղաքացիական հասարակության լայնածավալ ու կամավոր շարժում: Այդ շարժման մասնակիցներն են. միջազգային առաջավոր կառույցները, երկրների կառավարություններն ու հիմնարկները, համալսարանները, հասարակական կազմակերպությունները և համայնքները, քաղաքապետարանները, կրոնական խմբերը, դպրոցներն և գործարարների խմբերը, ինչպես նաև հազարավոր անհատներ:

Բազմաթիվ կազմակերպություններ պաշտոնապես ընդունել են Երկրի Հրովարտակը, կիրառում են այն կամ տարածում դրա արժեքները, բազմաթիվ այլ կազմակերպություններ կիրառում և աջակցում են Երկրի Հրովարտակի գաղափարների տարածմանը առանց դրա պաշտոնական ճանաչմանը:

“Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպությունը (ԵՀՄԿ)

“Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպությունը /ԵՀՄԿ/ կազմված է խորհրդից և քարտուղարությունից: Այս միջազգային հասարակական կազմակերպությունը ստեղծվել է Երկրի Հրովարտակի գաղափարի և առաքելության առաջխաղացմանը օժանդակելու համար: ԵՀՄԿ-ն գործում է Երկրի Հրովարտակի տարածման, ճանաչման, կիրառման և իրագործման, ինչպես նաև Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության զարգացմանը օժանդակելու ուղղությամբ: ԵՀՄԿ-ն ստեղծվել է 2006 թ.՝ Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության գործունեության վերակառուցման և ընդլայնման գործընթացի շրջանակներում:

Հարկ է նշել, որ, թեև ԵՀՄԿ-ն իրականացնում է նախաձեռնության ընդհանուր ղեկավարումը և նախանշում է դրա երկարաժամկետ ռազմավարությունը, նա անմիջականորեն չի ղեկավարում և չի վերահսկում նախաձեռնության գործունեությունը: Բառի բուն իմաստով ոչ ոք չի ղեկավարում Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությունը: Խորհուրդը պատասխանատու է միայն ԵՀՄԿ-ի ղեկավարման համար:

Երկրի Հրովարտակի հանձնաժողով

Երկրի Հրովարտակի միջազգային հանձնաժողովը ստեղծվել է “Երկրի /Երկրագնդի/ խորհուրդ” և “Կանաչ խաչ” միջազգային կազմակերպությունների կողմից 1997 թ. սկզբին՝ անկախ միջազգային կառույցի կարգավիճակով: Հանձնաժողովը հսկել ու համակարգել է Երկրի Հրովարտակի քննարկման ու մշակման գործընթացը, հավանություն տվեց Հրովարտակի վերջին տեքստին և 2000 թ. ներկայացրեց Երկրի Հրովարտակը երկրագնդի հանրությանը: Հանձնաժողովը ճանաչվել է որպես Երկրի Հրովարտակի տեքստի ավանդապահ, հանձնաժողովի անդամները հանդիսանում են ԵՀ միջազգային կազմակերպության խորհրդատուներ և Երկրի Հրովարտակի պատվիրակներ: Այնուամենայնիվ, հանձնաժողովը այլևս չի զբաղվում նախաձեռնության հսկողությամբ: Այդ լիազորությունը վերապահվել է Երկրի Հրովարտակի միջազգային կազմակերպության խորհրդին:

ԵՀՄԿ խորհուրդը

ԵՀՄԿ խորհուրդը ղեկավարում է Երկրի Հրովարտակի քարտուղրության աշխատանքը: Նա սահմանում է ԵՀՄԿ հիմնական նպատակները, քաղաքականությունը ու ռազմավարությունը և ապահովում է նախաձեռնության քաղաքականության զարգացումը: ԵՀՄԿ խորհուրդը իրավական անձ չէ: Խորհուրդը իր անդամների ընտրությունը կատարում է, խորհրդակցելով Երկրի Հրովարտակի համաշխարհային ցանցի կողմնակիցների հետ:

ԵՀՄԿ քարտուղարությունը

ԵՀՄԿ քարտուղարությունը, որը տեղակայված է Կոստա-Ռիկայի համալսարանում, ջանք է գործադրում կյանքի կոչելու ԵՀՄԿ խորհրդի առաքելությունը, տեսլականը, ռազմավարությունը ու քաղաքականությունը: Այն աջակցում է խորհրդի աշխատանքին, ռազմավարական ծրագրավորմանը և համակարգում է Երկրի Հրովարտակի բազմաթիվ միջոցառումները: Քարտուղարությունը ղեկավարում է Երկրի Հրովարտակի ներմուծումը կրթական ոլորտ, երիտասարդության կյանք, բիզնեսի ոլորտ, իրականացնում է կապը Երկրի Հրովարտակի կրոնական շրջանակների ու լայն միջազգային ցանցի հետ և օժանդակում է Երկրի Հրովարտակի կիրառումը որպես միջազգային ոչ պարտադիր իրավունքի փաստաթուղթ:

Ընկերակիցներ /ներկայացուցիչներ/

ԵՀՄԿ ընկերակիցներ են հանդիսանում անհատներ կամ կազմակերպություններ, որոնք կիսում են Երկրի Հրովարտակի գաղափարները և աջակցում են Երկրի Հրովարտակի տարածմանը և ԵՀՄԿ ռազմավարության կիրառմանը իրենց երկրներում: Ընկերակիցները, ԵՀՄԿ-ի հետ պաշտոնական համաձայնագիր կնքելով, դառնում են Երկրի Հրովարտակի տեղեկությունների և գործունեությունների աղբյուր իրենց երկրներում: ԵՀՄԿ քարտուղարությունը համակարգում է ընկերակիցների հետ համագործակցությունը, տրամադրում է իրենց ուղեցույցներ և նյութեր: Մեկ երկրում հնարավոր է մեկից ավել ընկերակցի առկայությունը: Ընկերակիցները համաձայն են սերտ կապ հաստատել ԵՀՄԿ -ի հետ և տեղեկություններ տալ Երկրի Հրովարտակին առնչվող իրենց երկրներում տեղի ունեցող կարևոր միջոցառումների մասին: Իր հերթին, ԵՀՄԿ-ն պարտավոր է տեղեկացված պահել ընկերակիցներին իրենց վերաբերող գլխավոր որոշումների և միջոցառումների մասին, տրամադրել որոշակի ձեռնարկներ, ռազմավարական խորհուրդներ և հաղորդակցման աջակցություն (մակարդակը կախված է հնարավոր միջոցներից):

Գործընկեր կազմակերպություններ

Ռազմավարական գործընկեր են հանդիսանում այն կազմակերպությունները, որոնց գործունեությունը խթանում է Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությունը, կամ որոնց

գործունեությունը համահունչ է Երկրի Հրովարտակի սկզբունքներին: Հիմնականում դա միջազգային կազմակերպություններ են, սակայն դրանց թվում են նաև առանձին ազգային կամ տեղական կազմակերպություններ: Գործընկեր կազմակերպությունները Երկրի Հրովարտակի միջազգային կազմակերպության հետ կնքում են համաձայնագրեր (օրինակ, համաձայնագրեր համագործակցության մասին, փոխըմբռնման հուշագրեր և այլն):

Կողմնակիցներ

Երկրի Հրովարտակի կողմնակիցներն են ցանկացած անհատներ կամ կազմակերպություններ, որոնք պաշտոնապես հայտնել են Երկրի Հրովարտակի գաղափարներին ու նպատակներին իրենց քաջալերության և աջակցության մասին: Երկրի Հրովարտակի կողմնակից կարող են լինել առանձին անհատներ, ինչպես նաև ցանկացած կազմով կազմակերպություններ: ԵՀՄԿ քարտուղարությունը սկստիվ գործունեություն է ծավալում նախաձեռնության կողմնակից դարձնելու միջազգային և ազգային խոշոր կազմակերպություններին:

Խորհրդականներ

ԵՀՄԿ խորհրդականներ են հանդիսանում համապատասխան ոլորտներում ճանաչված անհատ փորձագետները, որոնք կարող են ԵՀՄԿ խորհրդի ու քարտուղարության համար հանդես գալ որպես գիտելիքների ու փորձի աղբյուր և աջակցություն ցուցաբերել այդ կառույցների գործունեությանը: Աշխատելու որպես խորհրդականներ հրավիրվում են Երկրի Հրովարտակի գաղափարներին նվիրված բոլոր այն անհատները, որոնք պատրաստ են իրենց գիտելիքներով ու փորձով սկստիվ աջակցություն ցուցաբերելու ԵՀՄԿ խորհրդին, քարտուղարությանը ու նպատակային խմբին, նաև, անհրաժեշտության դեպքում, դրանց մասնաճյուղ կազմակերպություններին: Խորհրդականներին նշանակում է քարտուղարության գործադիր տնօրենը:

Նպատակային խմբեր

Նպատակային խմբերը կոչված են գործելու որպես անկախ նախաձեռնությունների կամավոր միավորումներ: Նպատակային խմբերի խնդիրն է հանդիսանում ստեղծել ցանցեր և աջակցել գործունեության հետևյալ բնագավառներում՝ բիզնես, կրթություն, լրատվամիջոցներ, կրոնական շրջանակներ, երիտասարդություն, Միացյալ ազգերի կազմակերպություն: Համաձայն ԵՀՄԿ խորհրդի գործադիր կոմիտեի մտադրությանը, նպատակային խմբերում պետք է ընդգրկվեն խորհրդի անդամները, անհատները, գործընկեր կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, խորհրդականներ: ԵՀՄԿ խորհուրդը պարբերաբար կգնահատի յուրաքանչյուր նպատակային խմբի աշխատանքը և առաջընթացը: Միևնույն ժամանակ ԵՀՄԿ խորհուրդը ու ԵՀՄԿ քարտուղարությունը մտադիր չեն անմիջականորեն ղեկավարելու կամ հսկելու նպատակային խմբերի աշխատանքը:

Կամավորականներ / աջակցողներ

Կամավորականներ կամ աջակցողներ են հանդիսանում այն կողմնակիցներն, որոնք տրամադրում կամ նվիրում են Երկրի Հրովարտակին իրենց ռեսուրսները՝ ժամանակը, ֆինանսներ, կապերը, խթանում են դրա լայն պրոպագանդան, նաև կատարում այլ ներդրում՝ իրենց հնարավորությունների սահմաններում: Կամավորականների դերում կարող են հանդես գալ կազմակերպություններ, կառավարություններ, անհատներ:

Կամավորականները կամ աջակցողները Երկրի Հրովարտակի նկատմամբ ունեն կարգավիճակ, ինչպիսին է սովորական ՀԿ-ների անդամների կարգավիճակը, իսկ բացառությամբ, որ միջազգային նախաձեռնությունը չի հանդիսանում այն ֆորմալ իրավական

անձ, իսկ կամավորները իրենց կարգավիճակից ելնելով, չեն հետապնդում որևէ ֆորմալ իրավունք կամ արտոնություն:

ԵՐԿՐԻ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՆԱԽԱՁԵՆՈՒՌՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

1987թ. ՄԱԿ-ի Շրջակա միջավայրի և զարգացման համաշխարհային հանձնաժողովը (Brundtland Commission) առաջարկում է ստեղծել շրջակա միջավայրի պահպանության և կայուն զարգացման վերաբերյալ համընդհանուր հռչակագիր՝ մի նոր հրովարտակի տեսքով, որը կձևավորի կայուն զարգացման հիմնական սկզբունքները:

1992թ. Ռիո դե Ժանեյրոյում տեղի ունեցած Երկրի գագաթաժողովի նպատակներից մեկն էր մշակել միջազգայնորեն ընդունվող Երկրի Հրովարտակը: Մակայն, կառավարություններին չի հաջողվում գալ համաձայնության, և փոխարենը նրանք ընդունում են Ռիոյի շրջակա միջավայրի և զարգացման հռչակագիր:

Ռիոյի գագաթաժողովի գլխավոր քարտուղարի՝ Մորիս Սթրոնգի ղեկավարությամբ ստեղծվում է Երկրի խորհուրդ, որի նպատակն է խթանել Երկրի գագաթաժողովի որոշումների կիրառումը և խթանել կայուն զարգացման ազգային խորհուրդների ստեղծումը:

1994թ. Երկրի խորհրդի նախագահ Մորիս Սթրոնգը և Միջազգային կանաչ խաչի նախագահ Միխայիլ Գորբաչևը հայտարարում են Երկրի Հրովարտակի նախնական փաստաթուղթը ստեղծելու հասարակական նախաձեռնության մասին: Հոլանդիայի կառավարությունը տրամադրում է նախնական ֆինանսական աջակցություն:

1995թ. Երկրի խորհուրդը և Միջազգային կանաչ խաչը միջազգային խորհուրդատվություններ են կազմակերպում, որոնք նպատակ են ունենում ձևավորել ժողովրդական Երկրի Հրովարտակ. Հաագայի Երկրի խորհրդի կլոր սեղանի շուրջ հանդիպում են միջազգային փորձագետներ և կառավարությունների ներկայացուցիչներ: Երկրի խորհուրդը դառնում է Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության միջազգային քարտուղարություն:

1996թ. “Ռիո+5” ֆորումի նախապատրաստական փուլում, Երկրի խորհուրդը նախաձեռնում է Երկրի Հրովարտակի խորհրդատվական գործընթաց: Ստեղծվում և շրջանառության մեջ են մտնում Երկրի Հրովարտակին առնչվող միջազգային օրենսդրության սկզբունքների ամփոփագիրը և վերլուծությունները: Տարեվերջում, Երկրի խորհուրդը և Միջազգային կանաչ խաչը ձևավորում են Երկրի Հրովարտակի անկախ հանձնաժողով, որի նպատակն է՝ վերահսկել Երկրի Հրովարտակի մշակման գործընթացը: Ստեղծվում է նաև մշակման կոմիտե:

1997թ. Երկրի Հրովարտակի հանձնաժողովը իր առաջին հանդիպումը հրավիրում է “Ռիո +5” համաժողովում, որի արդյունքում լույս է տեսնում Երկրի Հրովարտակի առաջին նախագիծը, որպես հետագա զարգացում պահանջող նախնական փաստաթուղթ: Դրա շուրջ նախաձեռնվում և կազմակերպվում են համաշխարհային խորհրդակցություններ:

1998թ. Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությանը միանում են զանազան խմբեր և կազմում Երկրի Հրովարտակի ազգային կոմիտեներ ավելի քան 35 երկրներում: Այդ, և բազմաթիվ այլ խմբերը կազմակերպում են խորհրդակցություններ նախագծի շուրջ և սկսում են օգտագործել այն որպես կրթական միջոց:

1999թ. Ապրիլին լույս է տեսնում Երկրի Հրովարտակի երկրորդ նախագիծը, և շարունակվում են կազմակերպվել միջազգային խորհրդակցություններ: Երկրի Հրովարտակի ազգային կոմիտեների թիվը հասնում է 45-ի:

2000թ. Մարտին Երկրի Հրովարտակի հանձնաժողովը հավաքվում է Փարիզում, որպեսզի համաձայնության գա փաստաթղթի վերջնական տարբերակի վերաբերյալ: Երկրի Հրովարտակի պաշտոնական հրատարակումը տեղի է ունենում հունիսին, Հաագայի Խաղաղության պալատում: Ստեղծվում է Երկրի Հրովարտակի ղեկավար կոմիտե՝ նախաձեռնության հաջորդ փուլը վերահսկելու նպատակով: Հիմնական նպատակներն են՝ խթանել Երկրի Հրովարտակի տարածումը և կիրառումը քաղաքացիական հասարակության, գործարար շրջանների և իշխանությունների կողմից, ինչպես նաև աջակցել դպրոցներում և համալսարաններում Երկրի Հրովարտակի կրթական կիրառմանը:

2002թ. Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությունը հսկայական ջանքեր է գործադրում, որպեսզի ապահովի Երկրի Հրովարտակի ընդունումը Յոհանեսբուրգում տեղի ունեցող Կայուն զարգացման համաշխարհային գագաթաժողովի կողմից: Սույն Գագաթաժողովի ընթացքում մի շարք կառավարությունների ղեկավարներ և ՀԿ-ներ իրենց պատրաստակամությունն են հայտնում Երկրի Հրովարտակի սատարման հարցում, սակայն այդպես էլ ՄԱԿ-ի կողմից Երկրի Հրովարտակի պաշտոնական ճանաչումը տեղի չի ունենում:

2005թ. Երկրի Հրովարտակն արդեն թարգմանված է 32 լեզուներով, լայն տարածում է գտել ամբողջ աշխարհում և ընդունվել ավելի քան 4800 կազմակերպությունների կողմից, ներառյալ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն (UNESCO), Բնության պահպանության միջազգային միությունը (IUCN) և Տեղական բնապահպանական նախաձեռնությունների միջազգային խորհուրդը (ICLEI): Այս ընթացքում սկսվում է Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության 2000-2005թթ. գործունեության ներքին և արտաքին ռազմավարական ամփոփումները: Նոյեմբերին Ամստերդամում տեղի է ունենում “Երկրի Հրովարտակ+5” համաժողովը: Այս կապակցությամբ ավարտին է հասցվում հնգամյա ռազմավարական ամփոփումը, մատնանշվում են ձեռքբերումները և կազմվում ծրագրեր հաջորդ փուլի համար:

2006թ. Ղեկավար կոմիտեին փոխարինելու է գալիս Երկրի Հրովարտակի 23 անդամ ունեցող նոր միջազգային խորհուրդը, որը լիազորված է լինում վերանայել քարտուղարության հիմնական ծրագրերն ու աշխատակազմը: Խորհուրդը և քարտուղարությունը վերակազմավորվում են, ստեղծելով “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպությունը:

2008թ. Այս շրջանում Երկրի Հրովարտակը թարգմանվում է 40 լեզուներով և ընդունվում 4600 կազմակերպությունների կողմից, որոնք ներկայացնում են միլիոնավոր մարդկանց շահերը: Երկրի Հրովարտակի միջազգային կազմակերպության խորհուրդը ընդունում է նոր երկարատև ռազմավարական ծրագիր, որը շեշտադրում է Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության ապակենտրոնացված տարածումը: Բիզնեսի, կրթության, լրատվության, կրոնի, երիտասարդության և ՄԱԿ-ի ոլորտներում ստեղծվում են 6 նոր անկախ նպատակային խմբեր՝ ապակենտրոնացված տարածումը խթանելու նպատակով:

Երկրի Հրովարտակի ընդունումը

Տարբեր անհատների կամ կազմակերպությունների կողմից Երկրի Հրովարտակի ընդունումը վկայում է այդ փաստաթղթի հոգուն և շնչին լայն նվիրվածության մասին: Դա ապացուցում է նույնպես, որ մեծ քանակությամբ անհատներ ու կառույցներ մտադիր են օգտագործել Երկրի Հրովարտակը՝ կոնկրետ իրավիճակին հարիր ուղիներով: Ընդունումը ենթադրում է նաև նվիրված աշխատանք՝ Երկրի Հրովարտակի սկզբունքների և արժեքների իրագործմամբ ու պահպանմամբ, ինչպես նաև մյուսների հետ համագործակցելու պատրաստակամություն:

Գոյություն ունեն բազմաթիվ այլ միջոցներ, որոնք կարող են օգնել կատարելագործելու Երկրի Հրովարտակի նպատակները: Օրինակ, որևէ կազմակերպություն կարող է կիրառել այդ փաստաթուղթն իր գործունեության վերանայման նպատակով՝ ձգտելով ավելի լավ արտացոլել Երկրի Հրովարտակի սկզբունքները: Կազմակերպությունը կարող է նաև ներառել Երկրի Հրովարտակն իր կրթական ծրագրերում:

Երկրի Հրովարտակի ընդունումը բաց է ցանկացած անհատի և կազակերպության համար: “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպությունը ջանքեր է ձեռնարկում Երկրի Հրովարտակի ընդունումը հաստատելու համար, և ստացվում է այնպես, որ ընդունումն իր մեջ ներառում է մի համաձայնագիր, որի հիման վրա ընդունողը հասարակայնորեն ճանաչվում է որպես Երկրի Հրովարտակը Ընդունող:

Հայտարարություն ընդունման վերաբերյալ:

Դուք կարող եք ընդունել Երկրի Հրովարտակը ինտերնետի միջոցով կամ մեզ ուղարկել ձեր ընդունման հաղորդագրությունը՝ օգտագործելով հետևյալ ձևաչափը.

”Մենք՝ ներքոստորագրյալներս, ընդունում ենք Երկրի Հրովարտակը: Մենք ընդունում ենք փաստաթղթի գաղափարներն ու նպատակները: Մենք պարտավորվում ենք միանալ գլոբալ համագործակցությանը արդար, բազմակողմանի և խաղաղ աշխարհի կառուցման նպատակով և աշխատել հանուն Երկրի Հրովարտակի սկզբունքների և արժեքների իրականացման”:

Ենթադրվում է, որ Ընդունողը նույնպես պետք է՝

- ակտիվորեն խթանի Երկրի Հրովարտակի իրագործմանը և հետևի Գործունեության ուղեցույցին, որը նշված է 6-րդ գլխում,
- առավելագույնս աջակցի Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությանը և Երկրի Հրովարտակի ծրագրերին,
- կիրառի Երկրի Հրովարտակն իր աշխատանքային գործունեությունում և անձնական կյանքում:

Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության համառոտ պատմությունը

Երկրի Հրովարտակը ժողովրդական հռչակագիր է գլոբալ փոխկախվածության և համընդհանուր պատասխանատվության վերաբերյալ, որը երևան է բերում արդար, կայուն և խաղաղ աշխարհի կառուցելու հիմնական սկզբունքներ: Նա փորձում է ճանաչել այն հիմնական մարտահրավերները, որոնք սպառնում են մարդկությանը 21-րդ դարում: Երկրի Հրովարտակի սկզբունքները ձևավորված են ծառայելու իբրև մի ”համընդհանուր չափանիշ, որով պետք է կարգավորվի և գնահատվի բոլոր անհատների, կազմակերպությունների, գործարար շրջանների, իշխանությունների և անդրազգային հաստատությունների վարքը” (Երկրի Հրովարտակի ներածական):

Երկրի Հրովարտակը տասնամյա համաշխարհային, բազմամշակութային երկխոսության արդյունք է: Այս գործընթացը, ներառելով առավել բաց խորհրդովական աշխատանք միջազգային փաստաթղթի մշակման հարցում, հանդիսանում է Երկրի Հրովարտակի՝ իբրև էթիկական ուղեցույցի օրինականության հիմնական դրույթ:

1. Երկրի Հրովարտակի սկզբնաղբյուրները

“Մեր ընդհանուր ապագան” (1987)՝ Շրջակա միջավայրի և զարգացման համաշխարհային հանձնաժողովի (WCED) զեկույցը, այլ առաջարկությունների հետ մեկտեղ, կոչ է արել ստեղծել ”Շրջակա միջավայրի պահպանության և կայուն զարգացման համընդհանուր հռչակագրի”, որը

կունենար ”մի նոր հրովարտակի ” տեսք՝ պարունակելով այնպիսի սկզբունքներ, որոնք կուղեկցեին ազգերին իրենց կայուն զարգացման գործընթացում:

Հիմնվելով այս առաջարկությունների վրա, Մորիս Սթրոնգը՝ 1992թ-ի Ռիոյի Երկրի Գազաթաժողովի քարտուղարը, 1990 թ-ին առաջարկեց, որպեսզի Գազաթաժողովը մշակի Երկրի Հրովարտակը և ընդունի այն: Ռիոյի Գազաթաժողովի նախապատրաստական աշխատանքների շրջանում անցկացվեցին միջկառավարական խորհրդակցություններ, սակայն Երկրի Հրովարտակի սկզբունքների վերաբերյալ համաձայնություն ձեռք չբերվեց: Ռիոյի Գազաթաժողովի Հռչակագիրը պարունակում է մի շարք արժեքավոր սկզբունքներ, սակայն դրա մեջ բացակայում են էթիկային վերաբերող սկզբունքները, այսինքն այն, ինչ մարդիկ հույս ունենին գտնել Երկրի Հրովարտակի մեջ:

Այդ պատճառով, Մորիս Սթրոնգը՝ որպես Երկրի /Երկրագնդի/ Խորհրդի նախագահ, 1994թ. միանում է Կանաչ խաչի նախագահ Միխաիլ Գորբաչևին՝ նոր Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության նպատակով: Սթրոնգին և Գորբաչևին ծանոթացրել էին WCED-ի գլխավոր քարտուղար Ջիմ Մաք-Նեյլը, Նեդերլանդների Թագուհի Բեստրիսը և Վարչապետ Ռուուդ Լուբերսը: Հոլանդիայի կառավարությունը տրամադրեց նախնական ֆինանսական աջակցություն: Նախատեսվում էր վարել այդ ծրագիրը, որպես քաղաքացիական հասարակության նախաձեռնություն, և մշակել մի հրովարտակ, որը կարտացոլեր գլոբալ քաղաքացիական հասարակության առաջացող համաձայնությունը համընդհանուր արժեքների և սկզբունքների նկատմամբ՝ հանուն կայուն ապագայի:

1995 թ. սկսվեց Երկրի Հրովարտակի ծրագիրը, որի առաջին գործադիր տնօրենն էր Ալժիրի դեսպան Մուհամեդ Սահնունը: Ծրագիրը իրենից ներկայացնում էր նոր միջազգային բանակցությունների գործընթաց և ուսումնասիրություններ՝ էկոլոգիական բարոյականության, կայուն զարգացման ու միջազգային իրավունքի բնագավառներում:

Մաքսիմո Կալաոյի (Ֆիլիպիններ)՝ Երկրի խորհրդի գործադիր տնօրենի ղեկավարությամբ Կոստա Ռիկայում հիմնադրվեց Երկրի Հրովարտակի քարտուղարությունը: 1996թ. Միրիան Վիլելան (Բրազիլիա) դարձավ Երկրի Հրովարտակի գործունեության համակարգողը Երկրի խորհրդում: 1996 թ. ավարտին ստեղծվեց Երկրի Հրովարտակի հանձնաժողովը՝ փաստաթղթի մշակման գործընթացը վերահսկելու նպատակով, որի համանախագահներն էին Մորիս Սթրոնգը և Մ.Գորբաչևը, կազմի մեջ մտնում էին 23 նշանավոր անձինք, որոնք ներկայացնում էին աշխարհի բոլոր հիմնական դավանանքները: Հանձնաժողովը՝ Երկրի Հրովարտակի նախագիծը մշակող միջազգային նախապատրաստական կոմիտեի կազմման և ղեկավարման համար ԱՄՆ-ից հրավիրեց կրոնի և էթիկայի պրոֆեսոր Ստիվեն Ռոքֆելլերին: Նախապատրաստական գործընթացը, որը սկսվել էր 1997թ. հունվարին, տևեց 3 տարի:

Երկրի Հրովարտակի ստեղծմանը մասնակցել են հարյուրավոր կազմակերպություններ և հազարավոր անհատներ: Ստեղծվել էր Երկրի Հրովարտակի 45 ազգային կոմիտե: Երկրի Հրովարտակի երկխոսություններ են տարվել ամբողջ աշխարհում և ինտերնետով, իսկ Ասիայում, Աֆրիկայում, Կենտրոնական և Հարավային Ամերիկայում և Եվրոպայում անց են կացվել խոշոր տարածաշրջանային կոնֆերանսներ: Երկրի Հրովարտակի գաղափարները և արժեքները արտացոլում էին բազմաթիվ ինտելեկտուալ աղբյուրների և հասարակական շարժումների ազդեցությունը: Այն ներառում է աշխարհի դավանանքների իմաստությունը, մեծ փիլիսոփայական ավանդույթներ և նոր գիտական աշխարհայացք, որն այլ դիսցիպլինների հետ մեկտեղ, կրում էր կոսմոլոգիայի ու բնապահպանության ազդեցությունը: Երկրի Հրովարտակը պետք է դիտվի որպես գլոբալ բարոյական շարժման արդյունք, որը շեշտադրում է Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագիրը՝ մեծ աջակցություն վայելելով 1990-ականներին:

Նախապատրաստական կոմիտեն սերտ համագործակցում էր Բնության պահպանության միջազգային միության (IUCN) Միջազգային իրավունքի հանձնաժողովի հետ և մանրագնհին ուսումնասիրել էր համապատասխան միջազգային իրավունքի բոլոր հռչակագրերը և պայմանագրերը, ինչպես նաև ավելի քան 200 քաղաքացիական հռչակագրեր ու պայմանագրեր: Երկրի Հրովարտակը հիմնվում է միջազգային բնապահպանական և կայուն զարգացման իրավունքի վրա, և իր հերթին հարստացնում այն: Հռչակագիրը արտացոլում է այն մտավախությունները և ձգտումները, որոնք հնչեցվել են ՄԱԿ-ի 7 գազաթաժողովների ժամանակ, որոնք տեղի են ունեցել 1990-ականներին՝ բնապահպանության, մարդու իրավունքների, բնակչության, երեխաների, կանանց, սոցիալական զարգացման և քաղաքների հիմնահարցերի շուրջ:

Երկրի Հրովարտակի վերջնական տարբերակը, որը վավերացվել է 2000թ. մարտին Փարիզում, ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի գլխավոր գրասենյակում կայացած Երկրի Հրովարտակի հանձնաժողովի նիստի ընթացքում, պարունակում է նախաբան, 16 հիմնական սկզբունքներ, 61 օժանդակող սկզբունքներ և վերջաբան, որը կոչվում է "Ճանապարհ դեպի առաջ": Նախաբանը հաստատում է, որ "մենք միասնական Երկրի ընդհանուր ճակատագիր ունեցող միասնական մարդկային ընտանիք և համակեցություն ենք", իսկ Երկրի Հրովարտակը կոչ է անում բոլոր մարդկանց ճանաչել իրենց պատասխանատվությունը՝ յուրաքանչյուրն իր կարգավիճակի հնարավորությունների համաձայն, հանուն ողջ մարդկության գալիք սերունդների բարեկեցության: Ճանաչելով մարդկության բնապահպանական, տնտեսական, հասարակական, մշակութային խնդիրների փոխկապակցվածությունը՝ Երկրի Հրովարտակը իրենից ներկայացնում է ամբողջական էթիկական շրջանակ:

Սկզբունքների չորս բաժինների անվանումները մատնանշում են տեսության բազմակողմանիությունը՝ I. Հարգել և հոգալ ամենայն շնչավորի համակեցության մասին, II. Էկոլոգիական ամբողջականություն, III. Սոցիալական ու տնտեսական արդարություն. IV. Ժողովրդավարություն, հրաժարում բռնությունից ու խաղաղություն:

Երկրի Հրովարտակը ընդունում է լայն տարածում գտած մի շարք հոգևոր մոտեցումներ և արժեքներ, որոնք ամրապնդում են նվիրվածությունը վերջինիս բարոյական սկզբունքների հանդեպ: Այս փաստաթուղթը ավարտվում է խաղաղ կյանքի պայծառ ընկալման կոչով:

2. Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությունը 2000-2005 թվերին

Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության երկրորդ փուլը սկիզբ է առել Երկրի Հրովարտակի պաշտոնական ներկայացմամբ 2000թ. հունիսին Հաագայի Խաղաղության պալատում: Այնուհետև, Երկրի Հրովարտակի հանձնաժողովը հանձնեց Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության վերահսկողության և ֆինանսական միջոցների հայթայթման պատասխանատվությունը նորաստեղծ Ղեկավար կոմիտեին, որն իր մեջ ներառում էր նաև Երկրի Հրովարտակի հանձնաժողովի մի քանի անդամներ: Կոմիտեն ստանձնեց պատասխանատվություն Երկրի Հրովարտակի բովանդակության վերաբերյալ, իսկ անդամները շարունակում էին խորհրդատվություն և աջակցություն ցուցաբերել անհատական հիմունքներով: 2000թ. Միրիան Վիլելյան ստանձնեց Երկրի Հրովարտակի քարտուղարության տնօրենի պաշտոնը Խաղաղության համալսարանում: Հաջորդ 5 տարիների ընթացքում Երկրի Հրովարտակը թարգմանվեց 40 լեզուներով և ընդունվեց 2500 կազմակերպությունների կողմից, որոնք ներկայացնում են միլիանավոր մարդկանց շահերը: Այդ կազմակերպությունների թվին են պատկանում ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ն, Բնության պահպանության համաշխարհային միությունը (IUCN), Տեղական բնապահպանական նախաձեռնությունների միջազգային խորհուրդը (ՏԻՄ-երը՝ հանուն կայունության նշանաբանով /ICLEI/) և ԱՄՆ-ի Քաղաքապետերի կոնֆերանսը:

Երկրի Հրովարտակը իրենից ներկայացնում է կայուն զարգացման ու խաղաղության հիմնական բաղադրատարրերի փայլուն հավաքածու, որը երկար ժամանակ կիրառվել է որպես դասավանդման միջոց դպրոցներում, քոլեջներում, համալսարաններում, ոչ պաշտոնական կրթական ծրագրերում:

2002թ. Յոհանեսբուրգի Կայուն զարգացման համաշխարհային գագաթաժողովին մեծ ջանքեր են գործադրվել Երկրի Հրովարտակի ճանաչման ուղղությամբ: Գագաթաժողովի ընթացքում մի շարք համաշխարհային առաջնորդներ, պետությունների նախագահներ, ինչպես նաև մեծ թվով ՀԿ-ներ հայտարարեցին Երկրի Հրովարտակին սատարելու մասին: Յոհանեսբուրգի Հոչակագրի վերջնական տարբերակում չկա հստակ հղում Երկրի Հրովարտակի վրա: Մակայն Հրչակագրով հաստատվում է Երկրի Հրովարտակի գլխավոր թեման, երբ, օգտագործելով Երկրի Հրովարտակի լեզուն, այնտեղ նշվում է, որ “մենք հայտնում ենք մեր պատասխանատվությունը միմյանց կյանքի, մեր համայնքի, մեր երեխաների հանդեպ”: Այժմ նպատակաուղիված միջոցներ են ձեռնարկվում՝ ՄԱԿ-ի Գլխավոր Ասամբլեայի կողմից Երկրի Հրովարտակի պաշտոնական ճանաչման համար:

2005թ. դրությամբ Երկրի Հրովարտակն արդեն լայն ճանաչում էր ստացել, որպես գլոբալ համաձայնության /կոնսենսուսի/ հրչակագիր՝ կայունության դրույթների, կայուն զարգացման մարտահրավերների ու տեսլականի և կայուն զարգացմանը հասնելու սկզբունքների վերաբերյալ: Այն հիմք է հանդիսանում խաղաղության հարցերով բանակցությունների, կառավարման և օրենսդրական գործընթացների համար, դրա վրա հղումներ են կատարում էթիկայի գլոբալ չափանիշները ու նորմերը մշակելիս, այն ծառայում է որպես համայնքների զարգացման գործոն, որպես կայուն զարգացման կրթական ծրագրերի հիմք: Երկրի Հրովարտակը կարևոր ազդեցություն ունեցավ նաև ՄԱԿ-ի “Կրթություն հանուն կայուն զարգացման” Տասնամյակի իրականացման պլանի մշակման վրա, “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպությունը դարձավ ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի գործընկերը Տասնամյակի խթանման հարցում:

2005թ. Ղեկավար կոմիտեն սկսեց Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության առաջընթացի, ուժեղ կողմերի ու թերությունների ռազմավարական ուսումնասիրություն/քննարկում: Այն ներառում էր ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին գնահատում: Արտաքին գնահատումը կատարեց կայուն զարգացման բնագավառում միջազգային խորհրդատու Ալան Աթքինսոնը: Գնահատման գործընթացի արդյունքում եկան այնպիսի եզրահանգման, որ 2000-2005թթ. ժամանակահատվածում մեծ ձեռքբերումներ են գրանցվել: Նախաձեռնությունը բավականին խոստումնալից է, որ այդ գործընթացը շարունակական պետք է լինի, սակայն ապագա հաջողությունները պահանջում են կառավարման համակարգի և երկարաժամկետ ռազմավարական ծրագրավորման վերակառուցում:

Ռազմավարական գնահատման գործընթացը ավարտին էր հասել Նեդերլանդներում տեղի ունեցած Երկրի Հրովարտակի կոնֆերանսի ժամանակ, որը կազմակերպվել էր Նեդերլանդների Կայուն զարգացման միջազգային համագործակցության ազգային կոմիտեի կողմից (NCDO)՝ միաբանելով Երկրի Հրովարտակի ավելի քան 400 առաջնորդների/ակտիվիստների: Այդ կոնֆերանսի ժամանակ ընդունվեց Ղեկավար կոմիտեի որոշում՝ Ալան Աթքինսոնին նշանակել Երկրի Հրովարտակի քարտուղարության գործադիր տնօրեն:

Նեդերլանդների կոնֆերանսի ընթացքում Ամստերդամի KIT տպագրատանը մի գիրք լույս տեսավ, որն անվանվում է “The Earth Charter in Action: Towards Sustainable World” (“Երկրի Հրովարտակը գործում. Դեպի կայուն աշխարհ”): Այս հրատարակությունը պարունակում է 60 հոդված, որոնք գրառվել են Երկրի Հրովարտակի մի շարք առաջնորդների և աջակիցների

կողմից ողջ աշխարհով մեկ, և իրենից ներկայացնում է Երկրի Հրովարտակի նշանակության և Երկրի Հրովարտակի առնչությամբ գործունեության դերի վերաբերյալ արժեքավոր ամփոփագիր:

III. Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությունը 2006 թ-ից մինչ այսօր

2006թ. Երկրի Հրովարտակի քարտուղարությունը վերակառուցվեց “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպությանը (ԵՀՄԿ): 23 անդամներից բաղկացած ԵՀՄԿ-ի նորաստեղծ խորհուրդը եկավ փոխարինելու Ղեկավար կոմիտեին և ղեկավարելու ԵՀՄԿ -ի հիմնական ծրագրերն ու աշխատակազմը: Ստիվեն Ռոքֆելլերը, Ռազինա Վազիթը՝ Հարավային Աֆրիկայից և Էռնա Վիտոելառը՝ Ինդոնեզիայից, ընտրվում են նորաստեղծ ԵՀՄԿ խորհրդի համանախագահներ: Շվեդիայի մայրաքաղաք Ստոկհոլմում ստեղծվեց Երկրի Հրովարտակի Կապերի ռազմավարական պլանավարման կենտրոն: Երկրի Հրովարտակի նախկին քարտուղարությունը Խաղաղության համալսարանում վերափոխվեց Երկրի Հրովարտակի Կայուն զարգացման կրթության կենտրոնի: “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպության խորհուրդը ստանձնեց նոր առաքելություն և սկսեց ձևավորել նոր ռազմավարություն ու քաղաքականություն երրորդ փուլի համար:

Ազգային իշխանությունները սկսեցին ավելի հստակ պաշտոնապես խրախուսել Երկրի Հրովարտակը: Բրազիլիայի Բնապահպանության նախարարությունը պաշտոնական պայմանագիր կնքեց “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպության քարտուղարության և Պետրոպոլիսի Մարդու իրավունքների պաշտպանության կենտրոնի հետ, այդպիսով խթանելով Երկրի Հրովարտակի կիրառումը Բրազիլիայի հասարակության յուրաքանչյուր սեկտորում:

Երկրի Օրվա 2007թ. Նախագահական տոնակատարությունների ժամանակ Մեքսիկայի Կառավարության կրթության ու բնապահպանության նախարարները հրապարակավ հայտնեցին իրենց պատրաստակամությունը կիրառելու Երկրի Հրովարտակը մեքսիկական դպրոցական համակարգում, որպես կրթական միջոց: Այլ պետական ու քաղաքական իշխանություններ պատրաստակամություն հայտնեցին կամ աջակցեցին Երկրի Հրովարտակի պաշտոնական ընդունման և կիրառման նախաձեռնությանը: Դրանց թվին են պատկանում Քվինսլենդի նահանգը, (Ավստրալիա), Թաթարստանի Հանրապետությունը (Ռուսաստանի Դաշնություն), այնպիսի քաղաքներ, ինչպես Քալգարին (Կանադա), Մյունխենը (Գերմանիա), Նյու Դելին (Հնդկաստան), Օսլոն (Նորվեգիա), Ման Պաուլոն (Բրազիլիա):

2006-2007թթ. ընթացքում Երկրի Հրովարտակը ընդունած կազմակերպությունների թիվը հասավ 4600-ի, Երկրի Հրովարտակի ինտերնետային կայքի այցելուների թիվը սկսեց կտրուկ կերպով աճել՝ հասնելով ամսական մոտ 100000-ի: Կրոնական միավորումներում ու գործարար շրջաններում սկսվեց նոր ծրագրերի իրականացում: Երկրի Հրովարտակի Երիտասարդական նախաձեռնությունը շարունակում է համագործակցել ավելի քան 23 երկրներում գործող խմբերի հետ, Երկրի Հրովարտակի մասնաճյուղերի թիվը հասնում է 97-ի՝ ավելի քան 57 երկրներում: Երկրի Հրովարտակը սկսում է զբաղվել այնպիսի նոր խնդիրներով, ինչպիսիք են կլիմայի փոփոխությունը և համախմբված գործողությունների անհրաժեշտությունը: “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպությունը հրավիրվել էր մասնակցելու Խաղաղության համար միջմշակութային ու միջկրոնական համագործակցության կոնֆերանսին, որը կազմակերպվել էր ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի նախագահի կողմից:

2007թ. Բրազիլիայի Սան Պաուլո քաղաքի “Ամանա Կեյ” կենտրոնում Օսքար Մոտոմուրայի նախագահությամբ տեղի ունեցած երկարաժամկետ ռազմավարական պլանավորման հարցերով եռօրյա սեմինարի ինտենսիվ աշխատանքի արդյունքում “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպության խորհուրդը ներկայացրեց “Ապակենտրոնացված լիազորություն ընդլայնման համար” նոր ռազմավարությունը, որի նպատակն էր նախաձեռնության մեջ ակտիվ մասնակցության զգալի ընդլայնումը, առանց ծավալուն կենտրոնական համակարգման անհրաժեշտության: Լույս տեսավ նոր ”Գործողության ուղեցույցը”՝ որպես Երկրի Հրովարտակի կիրառումը խթանող ապակենտրոնացված գործունեության կարգավորման գործիք:

Երկու տարի շարունակ Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության՝ դեպի երրորդ փուլ անցումը ղեկավարելուց հետո, Ալան Աթֆիսոնը հրաժարվում է ԵՀՄԿ գործադիր տնօրենի պաշտոնից և շարունակում է իր համագործակցությունը “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպության հետ իբրև խորհրդատու: Միրիան Վիլելան նշանակվում է “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպության նոր գործադիր տնօրեն, իսկ ԵՀՄԿ քարտուղարության գլխավոր գրասենյակը, ինչպես նաև Երկրի Հրովարտակի Կայուն զագացման կրթության կենտրոնը, նորից հաստատվում են Կոստա Ռիկայի Խաղաղության համալսարանում:

2007թ. Էոնա Վիթոելյարը հանձնում է իր համանախագահի պաշտոնը, իսկ Բոենդոն Մքքելը ընտրվում է նոր համանախագահ:

Կարևորելով ապագան՝ Երկրի Հրովարտակը շարունակում է ընդարձակվել իբրև գործունեության սկզբնաղբյուր ու դրդապատճառ, կրթական հենք, միջազգային ոչ պարտադիր իրավունքի փաստաթուղթ, ինչպես նաև մշտապես մեջբերվող փաստաթուղթ՝ զարգացման քաղաքականության, օրենսդրության, միջազգային չափանիշների ու պայմանագրերի ձևավորման ասպարեզում:

Երկրի Հրովարտակի ընդունումը դարձել է մի գործընթաց, որը շեշտադրում է այդ փաստաթղթի գործնական կիրառումը, ներառյալ Հրովարտակի՝ որպես գնահատման հիմք օգտագործումը: Ապակենտրոնացված լիազորումը ճանապարհ է բացում Երկրի Հրովարտակի հետ կապված աշխատանքների արագ տարածման համար ողջ աշխարհով մեկ: Հաշվի առնելով սույն մոտեցումը՝ “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպության խորհուրդն իր՝ 2008թ. մայիսյան հանդիպման ժամանակ ընդունում է երկարատև ռազմավարական ծրագիր, ներառելով 6 նպատակային խմբերի ստեղծումը, որոնք պետք է նախաձեռնեին նոր գործունեություն ի սատար Երկրի Հրովարտակի՝ բիզնեսի, կրթության, լրատվության, կրոնական, երիտասարդական շրջանակներում, ՄԱԿ-ում:

“Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպության թիրախներն ու ռազմավարական ոլորտները

Հետևյալ կետերը ներկայացնում են Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության նպատակները ու ռազմավարական խնդիրները:

Նպատակներ

1. Բարձրացնել Երկրի Հրովարտակի մասին տեղեկատվությունը ողջ աշխարհում ու խթանել իր էթիկական հայեցակարգի ճանաչմանը:

2. Խթանել Երկրի Հրովարտակի ճանաչումը և ընդունումը անհատների, կազմակերպությունների ու ՄԱԿ-ի կողմից:
3. Խթանել Երկրի Հրովարտակի կիրառումն իբրև էթիկական ոլորտում ուղեցույց, ինչպես նաև իր սկզբունքների օգտագործումը քաղաքացիական հասարակության, գործարար շրջանների և իշխանությունների կողմից:
4. Քաջալերել և աջակցել Երկրի Հրովարտակի կրթական կիրառումը դպրոցներում, համալսարաններում, կրոնական ու տեղական համայնքներում և այլ խմբերում:
5. Խթանել Երկրի Հրովարտակի՝ որպես ոչ պարտադիր իրավունքի փաստաթղթի ճանաչումը և օգտագործումը:

Ապակենտրոնացված լիազորության ռազմավարություն

“Ապակենտրոնացված լիազորության բարձրացումը” 2007թ. ընդունված որոշումների և դիրեկտիվների հավաքածուի համառոտ անվանումն է: Ռազմավարության նպատակն է ճանապարհ բացել Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության լայն տարածման համար, առանց ուժեղացնելու կենտրոնական կառավարումը, թույլ տալով մեծաքանակ ինքնակազմակերպվող ջանքերին զարգանալ և աճել:

Ի սատար այս նոր ռազմավարության, ստեղծվել է Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության “Ապակենտրոնացված լիազորման գործողության ուղեցույց”: Հետևելով այս ուղեցույցին՝ ցանկացած անհատ, կազմակերպություն կամ համայնք կարող է օգտվել Երկրի Հրովարտակից ու գործի դնել այն հարմար ուղիներով, սեփական հնարավորություններին և կարողություններին համաձայն:

Թիրախային ոլորտներ - Նպատակային խմբեր

2008 թ. մայիսին կայացած 3-րդ ամենամյա հանդիպման ժամանակ “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպության խորհուրդը հավանություն է տվել 6 նպատակային խմբերի ստեղծմանը, որպես նոր երկարատև ծրագրի մի մաս, որը հիմնվում է ապակենտրոնացված լիազորման սկզբունքի վրա ու նախատեսված է ցանցի արագ ձևավորման ու գործունեության խթանման համար հետևյալ բնագավառներից որևէ մեկում՝ գործարար շրջաններ, կրթություն, լրատվություն, կրոնական շրջանակներ, երիտասարդություն, Միացյալ ազգերի կազմակերպություն (ՄԱԿ):

Այս 6 բնագավառները ընտրվել են, քանզի դրանք ունեն առավելագույնս հնարավորություն Երկրի Հրովարտակի ռազմավարական օգտագործման համար՝ կայուն կենսառճիկն անցնելու նպատակով: Այս բնագավառների մեծամասնությունում արդեն իսկ նախաձեռնվում են հուսալի քայլեր և իրականացվում ծրագրեր, որոնք կարող են հիմք հանդիսանալ նպատակային խմբերի հետագա գործունեության համար: Այս բոլոր բնագավառներում առկա է նաև Երկրի Հրովարտակի հանդեպ հետաքրքրություն՝ որը կարող է բնականորեն կամ ինքնաբերաբար ընդլայնվել ու տարածվել՝ նպատակային խմբերի հաջող գործունեության դեպքում:

Ապակենտրոնացված լիազորության ռազմավարության և նպատակային խմբերի ստեղծման հիմքում ընկած է այն գաղափարը, որ Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությունը մի մեծ ցանց է, ոչ թե պաշտոնապես ստեղծված ՀԿ:

Հնարավոր չէ տարածել Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության ազդեցությունն ամբողջ աշխարհով մեկ և իրագործել դրա առաքելությունը, եթե ԵՀՄԿ-ն ընկալվի որպես սովորական

կազմակերպություն, որտեղ գործունեությունը ղեկավարվում է մեկ կառույցի՝ ԵՀՄԿ քարտուղարության կողմից: Հաշվի առնելով Երկրի Հրովարտակի առաքելությունը, անհնարին կլինեք որևէ մեկ ՀԿ-ի համար ղեկավարել և հսկել Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության գլոբալ գործունեությունը, այդ հսկա նախաձեռնության արժեքն ու կառավարումը: Դա կլինեք անհնարին առաջադրանք և ոչ խելամիտ ծրագիր:

Իրականում Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությունը ձևավորվել է որպես հազարավոր անհատների ու կազմակերպությունների ցանց, որոնք երբեմն համագործակցում են, իսկ հաճախ էլ գործում են անկախ հիմունքներով: ԵՀՄԿ Խորհուրդը քաղաքականությունը ու ռազմավարությունն է սահմանում ԵՀՄԿ քարտուղարության համար, այս քաղաքականությունն ու ռազմավարությունը որոշ ուղղություններ են տալիս ավելի լայն ցանցին՝ ձևավորելով Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնությունը:

Յուրաքանչյուր նպատակային խմբի առաջնորդների թիմը բաղկացած է լինելու մոտավորապես 2-10 անդամներից: Յուրաքանչյուր նպատակային խմբի հիմնական նպատակն է՝ խթանել Երկրի Հրովարտակի գործունեությունը ու նպաստել Երկրի Հրովարտակի ցանցի ընդլայնմանը: Յուրաքանչյուր նպատակային խումբ սկսելու է իր աշխատանքը՝ հստակեցնելով այն աջակցությունը, որը կարող է տրամադրել Երկրի Հրովարտակը տվյալ ոլորտում և այն բնագավառը, որն նա կարող է համապատասխանորեն զբաղեցնել: Անհրաժեշտ կլինի նաև այդ նպատակներին հասնելու համար մշակել գործունեության ծրագիր՝ կարճաժամկետ և երկարաժամկետ նպատակներով ու ռազմավարությամբ: Այնուհետ նպատակային խումբը պետք է ապահովի կամավոր առաջնորդություն և այնպիսի աջակցություն, որն պահանջվում է ընդունած ծրագրերը իրականացնելու և դրանց համար անհրաժեշտ ռեսուրսները հայտնախոյտելու համար: Յուրաքանչյուր նպատակային խումբ դառնալու է Երկրի Հրովարտակի ղեկավարների և ակտիվիստների սեփական ցանց:

Որպես նոր երկարաժամկետ ծրագրի մի մաս՝ ԵՀՄԿ խորհուրդը հավանություն տվեց ևս 2 այլ ծրագրերի, որոնք ներառում են Երկրի Հրավարտակի նախաձեռնության համաշխարհային ցանցի և վեբ-կայքի ընթացիկ բարելավում, հաղորդակցության նյութերի, այդ թվում, գրքերի, բրոշուրների, ֆիլմերի պատրաստում, ինչն անհրաժեշտ է նախաձեռնության տարածման համար այն բնագավառներում, որոնց վրա էլ հենց կենտրոնացված են նպատակային խմբերը: Համաշխարհային վեբ-ցանցային պլատֆորմը ենթադրում է տեղական ցանցի ստեղծում յուրանչյուր երկրում՝ համապատասխան լեզվով կամ լեզուներով: Այս տեղական կայքերը կապահովվեն Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության մասին միևնույն հիմնական տեղեկատվությամբ, կարող են հետագայում համապատասխանեցվել տեղական համատեքստին: Քարտուղարությունը աջակցելու է այս 2 ծրագրերին, այդ թվում տեղադրելով Երկրի Հրավարտակի կայքում պարբերական հաշվետվություններ այդ ծրագրերի առաջընթացի վերաբերյալ նպատակային խմբերի գործունեության մասին: Այն անհատները, ովքեր ցանկանում են սատարել Երկրի Հրովարտակին, կարող են անհապաղ կապվել առաջնորդների որևէ խմբի հետ:

Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության ապակենտրոնացված տարածման գործողության ուղեցույց

Ներածական

ԵՀՄԿ-ն խրախուսում է յուրաքանչյուրին աջակցել Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության նպատակներին: Մենք Ձեր ակտիվ մասնակցության սատարման կարիքն ենք զգում: Այս առումով, ԵՀՄԿ-ն գտնվում է նախաձեռնության տարածման գործընթացում՝ խթանելով անհատների, համայնքների և կազմակերպությունների ապակենտրոնացված ակտիվությունը և լիազորությունները:

Մտանձնելով այս նոր նախաձեռնությունը՝ ԵՀՄԿ-ն կշարունակի խթանել Երկրի Հրովարտակի տարածումը՝ զանազան պաշտոնական միջազգային գործընթացների ու սահմանափակ քանակությամբ ծրագրերի միջոցով: Այնուամենայնիվ, այս նոր ռազմավարությունը անհրաժեշտ է, քանի որ Երկրի Հրովարտակի քարտուղարությունը կարող է կազմակերպել և վարել Երկրի Հրովարտակի հայեցակարգի կիրառման մեծաքանակ գործողությունների միայն մի փոքր մասը:

Մտորն ներկայացված Գործողության ուղեցույցը միջոց է, որը մշակվել է ի օգնություն բազմաթիվ մարդկանց՝ վարելու Երկրի Հրովարտակի հետ կապված գործունեությունն այն ճանապարհներով, որոնք համահունչ են Երկրի Հրովարտակի արժեքներին ու սկզբունքներին:

Գործողության ուղեցույցի նպատակն է հաստատել կայունության մի հստակ չափանիշ այն հարցում, թե ինչպես են Երկրի Հրովարտակի անունից իրականացվում ապակենտրոնացված գործողությունները:

Գործողության ուղեցույցն ուղղված է առաջին հերթին անհատներին: Երկրի Հրովարտակի մեծ մասի սկզբունքների ամբողջական կիրառումը պահանջում է որոշ քայլեր իշխանությունների, կորպորացիաների և այլ կազմակերպությունների կողմից: Այնուամենայնիվ, անհատների համախոհությունը ավելի լավ աշխարհի կառուցման հնարավորության առաջնորդության գերագույն աղբյուրն է: Բոլոր սեկտորներում կարևորվում են համայն մարդկության ներդրումը:

Գործողության ուղեցույցը հաստատված ու վերջնական չէ: Երկրի Հրովարտակ՝ միջազգային կազմակերպության խորհուրդը պարբերաբար վերանայելու է այն՝ հաշվի առնելով այն փորձառություններն ու առաջարկությունները, որոնք կստացվեն են Երկրի Հրովարտակի կիրառման վերաբերյալ տարբեր տարածաշրջաններից: Խորհուրդը պատրաստ է ընդունել Ձեր ցանկացած առաջարկությունը:

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՐՈՂ ԵՔ ԴՈՒՔ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼ ԵՐԿՐԻ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅԱՆԸ

Դուք կարող եք.

1. Տարածել Երկրի Հրովարտակի վերաբերյալ տեղեկությունները Ձեր ըկերների շրջանակներում և տեղական համայնքներում:
2. Հավանության արժանացրել Երկրի Հրովարտակը և քաջալերեք այն կազմակերպություններին, որոնց պատկանում էք, և Ձեր տեղական համայնքներին, որպեսզի օգտագործեն և ընդունեն Երկրի Հրովարտակը:
3. Մտեղծել Երկրի Հրովարտակն ուսումնասիրող խումբ և հետազոտեք, թե ինչպես կարելի է օգտագործել Երկրի Հրովարտակը և կիրառել վերջինիս սկզբունքները Ձեր տանը, աշխատավայրում և տեղական համայնքներում:

4. Միանալ Երկրի Հրովարտակի նախաձեռնության 6 թիրախային բնագավառներում (կրթություն, գործարար շրջաններ, լրատվություն, կրոնական շրջանակներ, երիտասարդություն և ՄԱԿ) գործող ոպատակային խմբերից մեկի աշխատանքներին:

5. Համագործակցել Երկրի Հրովարտակի գործընկերների և մասնաճյուղերի այլ կազմակերպությունների հետ, որոնք ընդունել են Երկրի Հրովարտակը ձեր տարածաշրջանում:

6. Կատարել դրամական ներդրումներ կամ տրամադրել այլ անհրաժեշտ ծառայություններ՝ սատարելով “Երկրի Հրովարտակ” միջազգային կազմակերպությանը և Երկրի Հրովարտակի այլ ծրագրերին:

7. Խորհրդակցել և հետևել Երկրի Հրովարտակի ապակենտրոնացված տարածման Գործունեության ուղեցույցին, որը հասանելի է Երկրի Հրովարտակի վեբ-կայքում:

Դպրոցներում, գործարար շրջաններում, կառավարությունում, ՀԿ-ներում և համաժողովներում Երկրի Հրովարտակի կիրառման բազմաթիվ ճանապարհներ կան: Օրինակ, այն կարելի է օգտագործել, որպես՝

- կրթական միջոց, որը կօգնի հասկանալ մարդկությանը սպառնացող մարտահրավերները և հնարավոր այլընտրանքները, ինչպես նաև կայուն կենսառճը.
- գործելու կոչ և բարոյական ուղեցույց դեպի կայուն կենսառճ, որը կարող է առաջ բերել համախոհություն, համագործակցություն և փոփոխություն.
- արժեքների մի համակարգ, որը կուղեկցի բոլոր մակարդակների իշխանություններին արդար, կայուն և խաղաղ աշխարհ կառուցելու նպատակով քաղաքականության և ռազմավարության ձևավորման հարցում.
- բազմակողմանի շրջանակներ՝ կորպորատիվ, հասարակական և էկոլոգիական պատասխանատվության, ինչպես նաև համապատասխան հայտարարությունների և մասնագիտական վարքականների ձևավորման համար.
- խթան՝ ընդհանուր նպատակների, արժեքների և գլոբալ էթիկայի հարցերի շուրջ բազմասեկտորային, միջմշակութային և միջկրոնական երկխոսության համար.
- ոչ պարտադիր իրավունքի փաստափուլ, որը բարոյական հիմք է հանդիսանում շրջակա միջավայրի և կայուն զարգացմանը վերաբերվող օրենքի մշակման համար.
- կայունության նպատակին ուղղված առաջընթացի գնահատման գործիք:

Ե Ե Ե

ԵՐԿՐԻ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԸ

/պաշտոնական տեքստ/

ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ

Մենք գտնվում ենք Երկրի պատմության ճգնաժամային փուլում, երբ մարդկությունը պետք է ընտրի իր ապագան: Քանի որ աշխարհը դառնում է ավելի ու ավելի փոխադրված և փխրուն, ապագան ուրվագծվում է միաժամանակ և՛ մեծ վտանգով, և՛ մեծ հեռանկարներով լի: Առաջընթացի համար մենք պետք է գիտակցենք, որ մշակույթների ու ապրելակերպի հոյակապ բազմազանության հետ մեկտեղ – մենք միասնական Երկրի ընդհանուր ճակատագիր ունեցող միասնական մարդկային ընտանիք և համակեցություն ենք: Մենք պետք է միավորվենք, որպեսզի ստեղծենք բնության ու մարդու համընդհանուր իրավունքների նկատմամբ հարգանքի, տնտեսական արդարության և խաղաղության մշակույթի վրա հիմնված կայուն գլոբալ համակեցություն: Այս ձգտման մեջ հատկապես կարևոր է այն, որ մենք, երկրաբնակներս, հայտարարում ենք մեկս մյուսի, ամենայն շնչավորի մեծ համակեցության և ապագա սերունդների հանդեպ մեր պատասխանատվությունը:

Երկիրը, մեր տունը

Մարդկությունը անընդհատ զարգացող ընդարձակ Տիեզերքի մասն է: Երկիրը, մեր տունը, ապրում և իր վրա կրում է կյանքի բացառիկ ընդհանրություն: Բնության ուժերը ապրելը դարձնում են վտանգավոր ու անապահով, սակայն Երկիրը ստեղծում է կյանքի հարատև զարգացման համար անհրաժեշտ բնական պայմաններ: Ամենայն շնչավորի համակեցության կայունությունն ու մարդկության բարեկեցությունը կախված են առողջ կենսոլորտի պահպանումից՝ իր ողջ էկոհամակարգերով, բույսերի ու կենդանիների հարուստ բազմազանությամբ, բերրի բնահողով, մաքուր ջրով ու օդով: Գլոբալ շրջակա միջավայրը իր սահմանափակ պաշարներով բոլոր մարդկանց ընդհանուր հոգածության առարկան է: Երկրի կենսունակության, բազմազանության և գեղեցկության պահպանումը սրբազան պարտք է:

Գլոբալ իրավիճակը

Արտադրության և սպառման գերիշխող մոդելները առաջ են բերում շրջակա միջավայրի ամայացում, պաշարների սպառում ու տեսակների մասսայական բնաջնջում: Համակեցությունները քայքայվում են: Զարգացման հետևանքով առաջացող եկամուտը բաշխվում է անարդարացի և խզումը հարուստների ու աղքատների միջև աճում է: Լայնորեն տարածված են ու մեծ տառապանք են պատճառում անարդարությունը, աղքատությունը և զինված ընդհարումները: Բնակչության աննախադեպ աճը առաջ է բերել սոցիալական ու տնտեսական համակարգերի գերբեռնվածություն: Գլոբալ անվտանգության հիմունքները վտանգված են: Այդ միտումները վտանգավոր են, բայց անխուսափելի չեն:

Ապագայի մարտահրավերները

Մենք կանգնած ենք երկրնորանքի առջև - Երկրի ու միմյանց մասին հոգալու նպատակով ձևավորել գլոբալ համագործակցություն կամ ենթարկվել ինքնակործանման և կյանքի բազմազանության ոչնչացման վտանգի: Մեր արժեքների համակարգում, սահմանակարգերում ու ապրելակերպում անհրաժեշտ են արմատական փոփոխություններ: Մենք պետք է գիտակցենք, որ հիմնական կարիքները բավարարելու հետ մեկտեղ մարդկության

զարգացումը առաջին հերթին ենթադրում է գոյատևել ավելի երկար, այլ ոչ թե ունենալ ավելի շատ: Բոլոր մարդկանց կարիքները հոգալու և շրջակա միջավայրի վրա մեր ներգործությունը նվազեցնելու համար մենք ունենք բավարար չափով գիտելիքներ ու տեխնոլոգիաներ: Ժողովրդավարական ու մարդասեր աշխարհ կառուցելու համար գլոբալ քաղաքացիական հասարակությունը պետք է ստեղծի նոր հնարավորություններ: Մեր էկոլոգիական, սոցիալական, քաղաքական, սոցիալական ու հոգևոր հիմնախնդիրները փոխադարձ շաղկապված են և միասին մենք կկարողանանք մշակել ամբողջական լուծումներ:

Համընդհանուր պատասխանատվություն

Վերոհիշյալ ձգտումները իրագործելու համար մենք պետք է համընդհանուր պատասխանատվության զգացումով ապրելու որոշում կայացնենք, մեզ համարելով ինչպես համաշխարհային համակեցության, այնպես էլ տեղական համայնքների մասնիկը: Մենք քաղաքացիներն ենք միաժամանակ տարբեր ազգերի և միասնական աշխարհի, որտեղ տեղայինը և գլոբալը փոխադարձ շաղկապված են: Յուրաքանչյուրը պատասխանատվություն է կրում մարդկային ցեղի և ավելի ընդարձակ կենսունակ աշխարհի ներկա ու ապագա բարօրության համար: Ամենայն շնչավորի հետ մարդկային համերաշխության ու ազգակցության ոգին կամրապնդվի, եթե մենք ապրենք գոյության հրաշքի նը-կատմամբ խանդաղատանքի, մեզ պարզևած կյանքի համար շնորհակալության զգացումով և բնության մեջ մարդու զբաղեցրած տեղին համապատասխան համեստությամբ: Մեզ ծայր աստիճան անհրաժեշտ է հիմնական արժեքների վերաբարյալ ձևավորվող համաշխարհային համակեցության համար բարոյական հիմք ապահովող տեսակետ ունենալ: Այդ պատճառով, հույսով միաբանված, մենք սահմանում ենք կայուն ապրելակերպի փոխադարձ հետևյալ սկզբունքները՝ իբրև ընդհանուր ստանդարտներ, որոնցով պետք է ղեկավարվի և գնահատվի բոլոր անհատների, կազմակերպությունների, գործարար շրջանակների, կառավարությունների և տրանսազգային սահմանակարգերի գործելակերպը:

ՄԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

1. ՀԱՐԳԵԼ ԵՎ ՀՈԳԱԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՇՆՉԱՎՈՐԻ ՀԱՄԱԿԵՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

1. Հարգել Երկիրը և կյանքը իր ողջ բազմազանությամբ:

- ա. Ընդունել, որ ամենայն գոյաձևը փոխադարձապես է և կյանքի յուրաքանչյուր դրսևորում արժեքավոր է՝ անկախ մարդու համար նրա կարևորությունից:
- բ. Հաստատել հավատ յուրաքանչյուր անհատի անժխտելի արժանապատվության և մարդկության մտավոր, գեղարվեստական, բարոյական ու հոգևոր ներուժի նկատմամբ:

2. Ընթրումով, կարեքցանքով և սիրով հոգալ ամենայն շնչավորի համակեցության մասին:

- ա. Ընդունել, որ բնական պաշարներին տիրելու, կառավարելու և օգտագործելու իրավունքի հետ միասին առաջանում է շրջակա միջավայրին հասցվելիք վնասը կանխարգելելու և մարդկանց իրավունքները պաշտպանելու պարտավորություն:

բ. Սահմանել, որ ազատության, ուժի և գիտելիքների աճին զուգընթաց պետք է աճի համընդհանուր բարեկեցությանը աջակցելու պատասխանատվությունը:

3. *Կառուցել արդարացի, սոցիալապես միասնացված, կայուն և խաղաղ ժողովրդավարական հասարակություններ:*

ա. Ապահովել համայնքների կողմից բոլոր մակարդակներում մարդու իրավունքների ու հիմնական ազատությունների երաշխավորումը և յուրաքանչյուրին իր ներուժը լիովին իրացնելու հնարավորության ընձեռնումը:

բ. Էկոլոգիական պատասխանատվությունը պահպանելով հանդերձ, օժանդակել բոլորին գոյատևելու հուսալի և նշանակալի միջոցների հասնելու հնարավորություն ընձեռնող սոցիալական ու տնտեսական արդարությանը:

4. *Ներկա և ապագա սերունդների համար պահպանել Երկրի առատաբերությունն ու գեղեցկությունը:*

ա. Ընդունել, որ յուրաքանչյուր սերնդի գործողությունների ազատությունը որոշվում է ապագա սերունդների պահանջմունքներով:

բ. պագա սերունդներին փոխանցել Երկրի մարդկային ու էկոլոգիական համակեցությունների ծաղկումը երկարաժամկետ հեռանկարով ապահովող արժեքներ, ավանդույթներ և սահմանա-կարգեր:

Այս չորս հիմնական պարտավորությունների իրականացման համար անհրաժեշտ է.

II. ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ԱՍԲՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

5. *Պահպանել և վերականգնել Երկրի էկոլոգիական համակարգերի ամբողջականությունը, հատուկ ուշադրություն դարձնելով կյանքի կայունությունը ապահովող կենսաբանական բազմազանությանն ու բնական գործընթացներին:*

ա. Բոլոր մակարդակներում յուրացնել կայուն զարգացման պլաններն ու նորմերը, որոնց համաձայն շրջակա միջավայրի պահպանումը և վերականգնումը ամբողջականացվում է զարգացման բոլոր նախաձեռնությունների հետ:

բ. Երկրի կենսապահովման համակարգերի պաշտպանության, կենսաբազմազանությանը օժանդակելու և բնության ժառանգության պահպանման համար ստեղծել ու պաշտպանել կենսունակ բնական և կենսոլորտային արգելանոցներ, ներառյալ անարատ հողերը և ջրային տարածք-ները:

գ. Աջակցել վտանգի ենթարկված տեսակների և էկոհամակարգերի վերականգնմանը:

դ. Հսկել և ոչնչացնել բնական տեսակների ու շրջակա միջավայրի համար վնասակար օտարածին կամ գենետիկորեն ձևափոխված օրգանիզմները, ինչպես նաև կանխել նման վտանգավոր օրգանիզմների ներմուծումը:

ե. Ղեկավարել վերականգնվող պաշարների՝ ջրի, բնահողի, անտառային մթերքի, ծովային կենդանիների օգտագործումը այնպես, որ չզերազանցվեն նրանց վերականգնման արագությունները և ապահովված լինի էկոհամակարգերի պաշտպանությունը:

զ. Ղեկավարել չվերականգնվող պաշարների՝ օգտակար հանածոների և հեղուկ վառելիանյութի հանույթն ու օգտագործումը առանց շրջակա միջավայրին լուրջ վնաս պատճառելու և նվազագույնի հասցնելով նրանց սպառումը:

6. Իբրև էկոլոգիական պաշտպանության լավագույն միջոց գործածել շրջակա միջավայրին սպառ-նացող վնասի կանխարգելում և սահմանափակ գիտելիքների կամ անբավարար տեղեկությունների դեպքում լինել շրջահայաց:

ա. Միջոցներ ձեռնարկել շրջակա միջավայրին սպառնացող լուրջ կամ անդառնալի վնասը կանխելու համար մինչև անգամ այն դեպքերում, երբ գիտելիքները թերի ու անավարտ են:

բ. Որևէ գործունեություն առաջարկողին պարտավորեցնել ներկայացնելու ապացույցներ լուրջ վնասի բացակայության վերաբերյալ և նախաձեռնող կողմին համարել պատասխանատու շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելու դեպքում:

գ. Ապահովել, որ որոշումներ կայացնելիս հաշվի առնվեն մարդկային գործունեության կուտակվող, երկարաժամկետ, միջնորդավորված, հեռավոր և գլոբալ հետևանքները:

դ. Կանխել շրջակա միջավայրի յուրաքանչյուր հատվածի աղտոտումը և թույլ չտալ ռադիոակտիվ, թունավոր կամ այլ վնասակար նյութերի կուտակումը:

ե. Խուսափել շրջակա միջավայրին վնաս հասցնող ռազմական գործողություններից:

7. Յուրացնել արտադրության, սպառման և վերարտադրության այնպիսի կառուցվածքներ, որոնք երաշխավորում են Երկրի վերականգնողական հնարավորությունների պահպանություն և մարդու իրավունքների պաշտպանություն և հասարակության բարեկեցություն:

ա. Նվազագույնի հասցնել, վերամշակել և վերաօգտագործել արտադրության ու սպառման համակարգերում օգտագործված նյութերը, ապահովելով էկոհամակարգերի կողմից թափոնների յուրացման հնարավորություն:

բ. Խնայողաբար և արդյունավետ օգտագործել էլեկտրաէներգիան, ավելի ու ավելի ընդլայնելով էներգիայի այնպիսի վերականգնվող աղբյուրների օգտագործումը, ինչպիսիք են արևը և քամին:

գ. Օժանդակել էկոլոգիապես ընդունելի տեխնոլոգիաների զարգացմանը, ներդրմանը և արդա-բացի փոխանցմանը:

դ. Ապրանքների ու ծառայությունների էկոլոգիական և սոցիալական ամբողջական արժեքը ար-տահայտել վաճառքի գների մեջ և սպառողի համար հնարավորություն ստեղծել արտադրանքը համեմատելու սոցիալական ու էկոլոգիական բարձրագույն ստանդարտների հետ:

ե. Երաշխավորել վերարտադրողական առողջություն և կարգավորվող վերարտադրություն ապահովող առողջապահության ծառայություններից օգտվելու համընդհանուր հնարավորություն:

զ. Յուրացնել սահմանափակումներ ունեցող աշխարհում կյանքի որակին և նյութական բարեկե-ցությանը առանձնահատուկ նշանակություն տվող ապրելակերպ:

8. *Ձարգացնել էկոլոգիական կայունության ուսումնասիրությունը և օժանդակել ձեռք բերված գիտելիքների անվերապահ փոխանակմանն ու լայն կիրառմանը:*

- ա. Կայունության ոլորտում աջակցել միջազգային գիտական և տեխնիկական համագործակցությանը, հատուկ նշանակություն տալով զարգացող երկրների կարիքներին:
- բ. Ընդունել և պահպանել բոլոր մշակույթների մեջ շրջակա միջավայրի պաշտպանության ու մարդկության բարեկեցության համար օգտակար ավանդական գիտելիքները և հոգևոր իմաստությունը:
- գ. Մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի պաշտպանության համար կենսական կարևորություն ունեցող, այդ թվում և ժառանգականության հարցերին վերաբերվող տեղեկությունը դարձնել համընդհանուր սեփականություն:

III. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ և ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

9. *Արմատախիլ անել աղքատությունը, համարելով այն բարոյական, սոցիալական և էկոլոգիական հրամայական պահանջ:*

- ա. Երաշխավորել խմելու ջուր, մաքուր օդ, անվտանգ սնունդ, չաղտոտված բնահող, բնակարան և անվտանգ սանիտարական պայմաններ ունենալու մարդու իրավունքները, առանձնացնելով անհրաժեշտ ազգային և միջազգային միջոցներ:
- բ. Երաշխավորել բոլոր մարդկանց կրթահամակարգից ու պաշարներից օգտվելու հնարավորություն, որը անհրաժեշտ է գոյատևման կայուն միջոցներ ապահովելու համար, իսկ նրանց համար, ովքեր ի վիճակի չեն ինքնաապահովման, նախատեսել սոցիալական պաշտպանություն և անվտանգության համակարգեր:
- գ. Ընդունել թշվառներին, պաշտպանել խոցելիներին, օգնել տառապյալներին, նրանց համար ստեղծել իրենց ունակությունները զարգացնելու և ձգտումներին հետևելու հնարավորություններ:

10. *Երաշխավորել տնտեսական գործունեության և սահմանակարգերի կողմից աջակցություն մարդկային զարգացմանը բոլոր մակարդակներում արդարացի ու կայուն կերպով:*

- ա. Օժանդակել բարիքների ներազգային և միջազգային արդարացի բաշխմանը:
- բ. Ջորեղացնել զարգացող ժողովուրդների մտավոր, ֆինանսական, տեխնիկական ու սոցիալական պաշարները և ազատել նրանց միջազգային ծանր պարտքերից:
- գ. Երաշխավորել առևտրի օժանդակությունը պաշարների կայուն օգտագործմանը, շրջակա միջավայրի պաշտպանությանը և առաջավոր աշխատանքային ստանդարտներին:
- դ. Տրանսազգային կորպորացիաներից և միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից պահանջել գործունեության «թափանցիկություն» ի շահ

հասարակության, համարելով նրանց պատասխանատու իրենց կողմից կատարվող գործողությունների հետևանքների համար:

11. *Իբրև կայուն զարգացման նախադրյալ սահմանել սեռերի իրավահավասարություն և փոխհա-րաբերությունների արդարություն ու ապահովել կրթահամակարգից, առողջապահությունից և տնտեսական միջոցներից օգտվելու համընդհանուր հնարավորություն:*

ա. Ապահովել կանանց ու աղջիկների իրավունքները և վերջ տալ նրանց նկատմամբ ամեն տե-սակ բռնության:

բ. Աջակցել տնտեսական, քաղաքական, քաղաքացիական, սոցիալական ու մշակութային կյանքի բոլոր ոլորտներում կանանց ակտիվ մասնակցությանը իբրև լիիրավ գործընկերներ, որոշում կայացնելու ունակ անձիք, առաջնորդներ և շահառուներ:

գ. Ամրապնդել ընտանիքները և ընտանիքի բոլոր անդամների համար ապահովել անվտանգու-թյուն ու դաստիարակություն սիրո մթնոլորտում:

12. *Առանց խտրականության պաշտպանել բոլոր մարդկանց արժանապատվությունը, մարմնական առողջությունը և հոգևոր բարօրությունը ապահովող բնական ու սոցիալական միջավայր ունենալու իրավունքները, հատուկ ուշադրություն դարձնելով հիմնաբնականների ու փոքրամասնությունների իրավունքներին:*

ա. Բացառել խտրականությունը իր բոլոր դրսևորումներով, ինչպիսիք են խտրականությունը ըստ մաշկի գույնի, սեռազգայական կողմնորոշման, ռասայական, սեռական, կրոնական, լեզվային, ազգային, էթնիկական կամ սոցիալական հատկանիշների:

բ. Հաստատել հիմնաբնակ ժողովուրդների սեփական հոգևոր ակունքներ, գիտելիքներ, հողեր, պաշարներ և կենսագործունեության ավանդապես կայուն մոդելներ ունենալու իրավունքները:

գ. Հարգել ու աջակցել մեր համակեցությունների երիտասարդ մարդկանց, նրանց հնարավորություն տալով էական դեր խաղալու կայուն հասարակությունների ձևավորման գործում:

դ. Պահպանել և վերականգնել մշակութային ու հոգևոր տեսակետից հատուկ նշանակություն ունեցող վայրերը:

IV. ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՀՐԱԺԱՐՈՒՄ ԲՈՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ և ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆ

13. *Բոլոր մակարդակներում ամրապնդել ժողովրդավարական սահմանակարգերը, ապահովել կառավարման հաշվետվություն ու «թափանցելիություն», ինչպես նաև մասնակցություն որոշումների կայացմանը և արդարադատության մատչելիություն:*

ա. Պաշտպանել յուրաքանչյուր մարդու իրավունքը ժամանակին ու հստակ տեղեկություն ստանալու շրջակա միջավայրի հարցերի և բոլոր պլանների ու գործունեության վերաբերյալ, որոնք կարող են վերաբերվել նրան կամ շոշափել նրա շահերը:

- բ. Աջակցել տեղական, տարածքային և գլոբալ քաղաքացիական հասարակությանը, օժանդակել բոլոր շահագրգռված անձանց ու կազմակերպությունների լիարժեք մասնակցությանը որոշումներ կայացնելու գործընթացին:
- գ. Պաշտպանել կարծիքների ազատության, արտահայտությունների, խաղաղ հավաքների, միությունների և տարահայացքության իրավունքները:
- դ. Սահմանել վարչական և անկախ դատական ընթացակարգերի հետ առնչության արդյունավետ ու գործուն հնարավորություն, ներառյալ շրջակա միջավայրին հասցված վնասի և այդպիսի վտանգի համար հատուցումն ու բավարարությունը:
- ե. Պետական և մասնավոր բոլոր կառույցներում արմատախիլ անել կաշառակերությունը:
- զ. Ամրապնդել տեղական համակեցությունները, նրանց հնարավորություն տալով հոգալու իրենց շրջակա միջավայրի մասին և սահմանել շրջակա միջավայրի պահպանության պարտականություններ դրանց առավել արդյունավետ իրագործումը ապահովող ղեկավարման մակար-դակներում:

14. Պաշտոնական կրթահամակարգի և հարատև ուսուցման մեջ ներգրավել կայուն ապրելակերպի համար անհրաժեշտ գիտելիքներ, արժեքներ և փորձ:

- ա. Բոլորին, հատկապես երեխաներին և երիտասարդությանը ապահովել կրթություն ստանալու հնարավորությամբ, որը նրանց թույլ կտա ակտիվորեն աջակցել կայուն զարգացմանը:
- բ. Խթանել կայունության ոլորտում կրթության մեջ արվեստի, գրականության, ինչպես նաև գիտության ներդրումը:
- գ. Ուժեղացնել մասսայական տեղեկատվական միջոցների դերը էկոլոգիական և սոցիալական հիմնախնդիրների մասին իրազեկությունը ընդլայնելու հարցում:
- դ. Գիտակցել կայուն ապրելակերպի համար բարոյական և հոգևոր կրթության կարևորությունը:

15. Ամենայն շնչավորին վերաբերվել հարգանքով և կարեքցանքով:

- ա. Բացառել դաժանությունը մարդկային հասարակության մեջ պահվող կենդանիների նկատմամբ և պաշտպանել նրանց տառապանքից:
- բ. Պահպանել վայրի կենդանիներին ուժեղ, երկարատև կամ վերացվող տառապանք պատճառող որսի, թակարդով բռնելու կամ ձկնորսության եղանակներից:
- գ. Առավելագույնս խուսափել կամ բացառել այն տեսակների անհատների որսը կամ կորուստը, որոնք չէին հանդիսանում կատարվող գործունեության նպատակը:

16. Ձևավորել հանդուրժողականության, բռնությունը բացառող և խաղաղության մշակույթ:

- ա. Աջակցել ու խրախուսել բոլոր մարդկանց միջև, ներազգային և ազգամիջյան փոխըմբռնումը, համերաշխությունն ու համագործակցությունը:

- բ. Կիրառել անողորմ ընդհարումները կանխող համապարփակ ռազմավարություններ, իսկ էկոլոգիական տարածայնությունների ու այլ վեճերի կարգավորման և լուծման համար՝ համագործակցության եղանակներ:
- գ. Ազգային անվտանգության համակարգերը ապառազմականացնել մինչև պրովոկացիայի հնարավորությունը բացառող մակարդակը և ռազմական միջոցները վերակողմնորոշել դեպի խաղաղ նպատակները, այդ թվում նաև դեպի էկոլոգիական վերականգնում:
- դ. Վերացնել միջուկային, կենսաբանական, քիմիական և մասսայական ոչնչացման զենքի այլ տեսակները:
- ե. Ուղեծրային ու կոսմիկական տարածությունը օգտագործելիս ապահովել շրջակա միջավայրի պաշտպանությունը և խաղաղությունը:
- զ. Գիտակցել, որ խաղաղությունը ամբողջականություն է, ստեղծված արդարացի վերաբերմունքով ինքդ քո, այլ մարդկանց, այլ մշակույթների ու կյանքի, Երկրի և մի հսկայական միասնության նկատմամբ, որի մասնիկը մենք հանդիսանում ենք,:

ԱՌԱՋԸՆԹԱՑ

Ընդհանուր ճակատագիրը, ինչպես երբեք պատմական անցյալում, մեզ կոչ է անում որոնել նոր սկիզբ: Նման բարեփոխում խոստանում են Երկրի Հրովարտակի սկզբունքները: Այդ հեռանկարին հասնելու համար մենք պետք է պարտավորվենք կիրառել Երկրի Հրովարտակի արժեքներն ու գաղափարները և սատարել նրանց:

Դա պահանջում է հոգու և մտածելակերպի փոփոխություններ: Դա պահանջում է գլոբալ փոխադրվածության և համընդհանուր պատասխանատվության նորովի գիտակցում: Տեղական, ազգային, տարածաշրջանային և գլոբալ մակարդակներում մենք պետք է ստեղծագործաբար զարգացնենք ու կիրառենք կայուն ապրելակերպի հայացակարգը: Մեր մշակութային բազմազանությունը անգնահատելի ժառանգություն է, և տարբեր մշակույթները կգտնեն այդ աշխարհայացքի իրացման իրենց ուրույն ուղիները: Մենք պետք է խորացնենք և ընդլայնենք Երկրի Հրովարտակի կողմից նախաձեռնվող գլոբալ երկխոսությունը, քանի որ դեռևս շատ բան ունենք սովորելու ճշմարտության ու իմաստության համատեղ որոնումների ընթացքում:

Հաճախ կարևոր արժեքների միջև ծագում է լարվածություն: Դա կարող է բարդացնել ընտրությունը: Այնուամենայնիվ մենք պետք է ուղիներ գտնենք ներդաշնակելու բազմազանությունը եզակիության հետ, ազատության օգտագործումը հասարակական բարօրության հետ, կարճաժամկետ խնդիրները երկարաժամկետ նպատակների հետ: Յուրաքանչյուր անհատ, ընտանիք, կազմակերպություն և համայնք պետք է կենսականորեն կարևոր դեր խաղա: Արվեստը, գիտությունը, կրոնը, կրթահամակարգերը, մասսայական հաղորդագրության միջոցները, գործարար շրջանները, ոչ կառավարական կազմակերպությունները և կառավարությունները – սրանք բոլորը կոչված են առաջարկելու ստեղծարար ղեկավարում: Կառավարության, քաղաքացիական հասարակության և գործարար շրջանների համագործակցությունը էական է արդյունավետ ղեկավարման համար:

Կայուն համաշխարհային համակեցություն կառուցելու նպատակով աշխարհի ազգերը պետք է վերահաստատեն իրենց պարտավորությունները ՄԱԿ-ի հանդեպ, կատարեն իրենց

պարտավորությունները գոյություն ունեցող միջազգային համաձայնագրերի սահմաններում և սատարեն Երկրի Հրո-վարտակի սկզբունքների իրագործմանը շրջակա միջավայրի ու զարգացման ոլորտում պարտադիր միջազգային իրավական մեխանիզմների միջոցով:

Թող մերը լինի այն ժամանակը, որը կհիշվի իբրև կյանքի նկատմամբ հարգանքի վերականգնման, կայունության հասնելու վճռականության, հանուն արդարության ու խաղաղության պայքարի խթանման և կյանքի ցնծալի հաղթանակի ժամանակաշրջան:

Ե Ե Ե

Երկրի Հրովարտակը երեխաների համար

Գիտե՞ս արդյոք՝ թե ինչ է նշանակում «Հրովարտակ» բառը Դա հանդիսավոր կոչ է՝ հռչակագիր՝ համընդհանուր համաձայնեցում՝ պայմանագիր է

Ի՞նչ ենք մենք հռչակում Երկրի հրովարտակում և ի՞նչ ենք պայմանագիր կնքում Երկիր մոլորակի հե՞տ՝ թե՞ մարդիկ միմյանց հետ՝ իրենց վարքագծի և հետագա ապրելակերպի վերաբերյալ Եվ Երկրի հետ՝ և միմյանց հետ և Մենք՝ Երկրի մարդիկ՝ փորձում ենք երրորդ հազարամյակի սկիզբը նշանավորել մեր կեցության նոր փուլով՝ այս չքնաղ՝ սակայն այդքան փխրուն Մոլորակի վրա մեր տեղի և դերի նոր գիտակցմամբ

Հնում՝ այն ժամանակ՝ որը մենք անվանում ենք «մարդկության մանկություն»՝ մարդիք հավատում էին «հողի ոգու» «կրակի ոգու» «ջրի ոգու» «ծառի ոգու» « կենդանական թագավորության ոգու» հզորությանը Հիշում ես՝ որքան գեղեցիկ է այս ամենը նկարագրված «Կապույտ թռչուն» հեքիաթում և Նախքան ծառ կտրելը մարդը բացատրում էր «անտառի ոգուն» թե ինչի համար է դա իրեն անհրաժեշտ՝ թույլտվություն էր խնդրում ոգուց՝ խոստանում հետագայում վերականգնել անտառի կորուստը

Ավելի ուշ մենք ներողամտորեն ժպտում էինք մեր «մանկական» հավատամքների վրա՝ Տասնյակ հազար տարիների ընթացքում մենք աճեցինք՝ ամրացանք, դարձանք Երկրի տերերը Եվ արդեն հավատում էինք միայն մեր անսահման հզորությանը և Բնության հանդեպ ունեցած մեր անսահման իշխանությանը

Եվ միայն այսօր սկսեցինք հասկանալ՝ թե որքան էինք սխալվում

Ինչպես պարզվեց՝ մենք վատ՝ շատ վատ տերեր ենք Զէ որ իմաստությունը նրանում չէ՝ որ սպանես ու ոչնչացնես ամենը քո շուրջ և Ամենին էլ՝ դրա համար շատ խելք պետք չէ՝ բավական է միայն բիրտ՝ կույր ուժ՝ որից մենք շատ ունենք և Այժմ մենք նմանվում ենք փղի՝ որը բյուրեղապակու խանութ է մտել

Իմաստությունը կայանում է նրանում՝ « որ պետք է գիտակցել՝ ուժը տալիս է ոչ միայն իրավունքներ՝ այլ նաև մեծ պարտականություններ՝ նախ և առաջ պատասխանատվություն

կենդանիների և բույսերի՝ մեր «փոքր եղբայրների» այնօր--այնօր, մի՞ զարմացիր մեր եղբայրների առջև

Հիշում ես «Փոքրիկ արքայազն» հեքիաթում© «Արթնացա առավոտյան» լվացվեցիր» կարգի բերեցիր քեզ, ապա անմիջապես կարգի՞ բեր քո մոլորակը»

Բնաստությունը նրանում է՝ որ մեր այս հզորությամբ կարողանանք գտնել մեր ճշմարիտ» համեստ տեղը այս փխրուն» փոխկապակցված աշխարհում

Երկրի հրովարտակը կոչ է անում բոլոր մարդկանց©

- Հարգել Երկիրը և կյանքը իր ողջ բազմազանությամբ
- Հոգ տանել կենդանի համակեցության մասին (խորհիր «կենդանի համակեցություն»՝ հիանալի և միասնական բառի շուրջ)» հասկացողությամբ» կարեկցանքով և սիրով
- Գառուցել արդար» սոցիալապես ինտեգրացված» կայուն և խաղաղ ժողովրդավարական հասարակություն
- Պահպանել Երկրի առատաձեռնությունը և գեղեցկությունը ներկա և ապագա սերունդների համար

Հրովարտակը մանրամասն բացահայտում է այդ սկզբունքներից յուրաքանչյուրը՝ ցույց տալով նրանց իրականացման ճանապարհները Բհարկե՞ք Քեզ դեռ դժվար է յուրացնել Հրովարտակի դրույթները խորությամբ» բայց տարիների ընթացքում քո առաջ կբացվեն Հրովարտակի հոգևոր հարստությունները» նրա վառ» համապարփակ էությունը

3 Իսկ այժմ համոզված եղիր.

 երբ Դու կանգնեցնում ես ձեռքը» որն անտեղի կտրում է ծառը» աննպատակ պոկում է դաշտային ծաղիկը» կարկաչուն առվակը դարձնում է գարշահոտ ջրափուս» իսկ գեղատեսիլ կիրճը՝ աղբանոց»

 երբ Դու անտառ կամ դաշտ ես դուրս գալիս ոչ թե ամենայն շնչավորը ոչնչացնելու նպատակով» այլ զմայլվելու կյանքի հրաշքով» մեզ շրջապատող աշխարհի գեղեցկությամբ և ներդաշնակությամբ»

 երբ Դու ամայի տարածքը վերածում ես ծաղկող պարտեզի» մաքրում - բացում ես ապականված աղբյուրը» գետափը կամ լճափը»

ապա

ԴՈՒ ՃՇՄԱՐՏԱՊԵՍ ՀԶՈՐ ՄԱՐԴ ԵՍՔ

ՈՎ ԳՈՐԾՈՒՄ Է ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱԶԱՅՆ

Ե՞Վ ԶԱՎԱԿԸ՞ Ե՞Վ ՏԵՐԸ ՄԵՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԱՆ՝ ԶՔՆԱՂ ԵՐԿԻՐ ՍՈՒՈՐԱԿԻՔ

Կարինե Դանիելյան և “Հանուն ԿՍԶ” ասոցիացիայի երիտասարդական թև:

Ն Ն Ն

Երկրի հրովարտակը դպրոցում

Մարդը բնության զավակն է, ապրում է նրա մեջ և նրա միջոցով: Գիտատեխնիկական հեղափոխությանը զուգընթաց մեծանում է բնության վրա մարդու ներգործությունը: Ակադեմիկոս Վերնադսկին գրել է, որ մարդը, ամբողջությամբ վերցրած, դարձել է հզոր երկրաբանական գործոն, որը ժամանակի ընթացքում կենսոլորտի վրա ազդելով ձևավորել է նոր ոլորտ՝ նոոսֆերա: Մարդու ներգործությունը բնության վրա այն աստիճան է մեծացել, որ խախտվել է բնական համակարգերի մեջ գործող, էվոլյուցիայի պրոցեսում հաստատված դիմանիկ հավասարակշռությունը: Բնության պահպանության խնդրի նկատմամբ մշտապես աճող պահանջների ժամանակակից պայմաններում, դպրոցականների, ամբողջ աճող սերնդի էկոլոգիական դաստիարակության գործը առաջնահերթ կարևորություն է ստանում: Աճող սերնդի էկոլոգիական և բնապահպանական կրթության և դաստիարակության հիմքի վրա ձևավորվող էկոլոգիական կուլտուրայի բովանդակությունը պետք է կազմեն հարգանքը կենդանի բնության օրենքների նկատմամբ, դրանց հաշվառումով համապատասխան վարքագծի դրսևորման ու տնտեսական գործունեության կազմակերպումը: Այլ կերպ ասած, էկոլոգիական կրթությունն ու դաստիարակությունը հասարակության ապագա անդամների համար պետք է ձեռք բերեն աշխարհայացքային նշանակություն:

Այս խնդիրների լուծման դժվարին և պատասխանատու ճանապարհին մեզ՝ ուսուցիչներին, օգնության հասավ «Հանուն կայուն մարդկային զարգացման» ասոցիացիայի Երկրի Հրովարտակի վերաբերյալ նախագիծը: Այն մեզ հնարավորություն ընձեռեց նոր մոտեցումներ ունենալ հիմնախնդրի լուծման համար: Այն հաստատեց, որ մարդու ամբողջական մտածողության և հիմնախնդիրների համատեղ համակողմանի լուծման անհրաժեշտություն կա: Երկրի Հրովարտակը լույս սփռեց մեր աշխատանքային գործունեության բոլոր ուղղությունների վրա: Առաջին հերթին այն, որ բնության մասին ամբողջական պատկերացում ունենալու համար անհրաժեշտ է դպրոցում պետական ծրագրերով նախատեսված բոլոր առարկաների ինտեգրում: Անհրաժեշտ է նպատակաուղղել, վերանայել ծրագրերը, էկոլոգիականացնել դրանք, որպես հիմնադրույթ ընդունելով Երկրի Հրովարտակի սկզբունքները: Մեր աշխատանքները

կազմակերպում ենք այնպես, որպեսզի Երկիր Հրովարտակի սկզբունքները կյանքի կոչենք: Դպրոցական դաս - կոնֆերանսներ, «Ինչ է Էկոլոգիան» հայրենասիրական արշավներ, «Իմ կենդանին» հրապարակային ցուցահանդեսներ, գրական-գեղարվեստական-երաժշտական միջոցառումներ, օրինակ՝ «Ֆլորա աստվածուհու պարահանդեսը», որը մի կոչ է մարդկությանը բնության հետ ներդաշնակ ապրելու, ապագայի մարդուն բնական համալիրների գեղեցկությունից չզրկելու, մարդու իրավունքի, որպես բնության մի մասնիկի, գիտակցելու մասին: Ցերեկույթի վերջում անելանելի դրությունից դուրս գալու միակ ելքը Ֆլորա աստվածուհուն նամակ գրելն է, ներողություն խնդրելը, իսկ նամակի համար ամբողջությամբ հիմք է հանդիսանում Երկրի Հրովարտակի դրույթները, սկզբունքները, որը, որպես հիմնարար փաստաթուղթ, մեղմում է աստվածների զայրույթը, և նորից ներդաշնակ կյանքը երկրի, մարդկանց և բնական համալիրների միջև շարունակվում է:

Այսինքն կյանքի անընդհատության, երկրի գեղեցկության պահպանումը կախված է Երկրի Հրովարտակի կենսագործունեությունից:

Դուրես Ղափանցյան, ուսուցչուհի

Ն Ն Ն

ԲԱՑ ՆԱՄԱՆ ԻՄ ՀԱՍԱԿԱԿԻՑՆԵՐԻՆ

Նարեի և Արմենի Երկխոսությունը

Նարե - Արմեն, Արմեն ինչ՞ է սա

Արմեն - Նարե տես, սրան ասում են քարտեզ, ամբողջ աշխարհին է վրան, չես՞ զարմանում

Նարե ջան: Նարեն ինչու զարմանա, բայց եղբորն է փորձում նա.

- Սա ցամաք է, իսկ սա ջուր: Լեռներ, ծովեր իրար կից, ջուրը շատ է ցամաքից:

Նարե - Իսկ թե հանկարծ բարձրանա՞

Արմեն - Չէ, իր տեղում թող մնա

Նարե - Որ բարձրանա աղետ կլինի՝ ջրհեղեղներ, փոթորիկ, երկրաշարժեր, հրդեհներ

Արմեն - Մի պահ կանգ առեք աշխարհի մարդիկ: Եվ հիշեք խնդրում ենք՝ երբ մի ծաղիկ եք պոկում Երկրի վրա Աստղերը երկնքում տխրում են

Նարե - Ուրեմն ինչու՞ եք ուզում, որ մենք ծիծաղկոտ, կապտաշյա երկինք ու աստղեր չտեսնենք: Ինչ է՞ դուք այլևս մեզ չեք սիրում

Արմեն - Դուք այնքան եք մեծացել, որ չեք՞ հիշում Փոքրիկ Բշխանի խորհուրդը

Նարե - Արթնացար առավոտյան, լվացվեցիր, կարգի բեր քեզ ապա անմիջապես կարգի բեր քո մոլորակը

Արմեն - Հարգելի մեծահասակներ, դուք ձեր հզորությամբ պիտի կարողանաք գտնել ձեր համեստ տեղը այս տխրուն աշխարհում

Նարե - Եթե չեք կարող, եթե շփոթվել ու մոլորվել եք, թույլ տվեք օգնենք ձեզ, չէ որ դուք մեզ շատ եք սիրում: Չէ որ՝ դուք շատ էիք ուզում, որ մենք ծնվենք

Արմեն - Խնդրում ենք ձեզ, մի գրկեք մեզ մեր միակ տնից, մեր Երկիր մոլորակից: Ձեր խղճի երեսին նայեք ամեն օր քնելուց առաջ

Նարե - Մենք ինչպես՝ ուղղենք ձեր բոլոր սխալները, որ դուք մեզ ժառանգություն եք տողնում

Նարե և Արմեն - Մենք անուն ենք դեռ, իսկ դուք ազգանուն:

Օգտվելով մեզ ընձեռած հնարավորությունից՝ մենք, հայ երեխաների անունից, բաց նամակ ենք հղում աշխարհի բոլոր ծագերում ապրող մեր հասակակիցներին՝ անկախ բնակության տեղից, դավանանքից, մշակույթից:

Հարգելի բարեկամ, ընդամենը մի քանի տասնամյակ առաջ, մարդիկ էկոլոգիական խնդիրներ գրեթե չունեին կամ դրանք նկատելի չէին: Բայց մեր սերունդը արդեն անհանգստացած է, թե աշխարհը ինչ տեսքով է փոխանցվում մեզ և մեր հաջորդ սերունդներին: Արդյոք կկարողանանք մենք ապրել այստեղ, եթե շարունակվի բնության գիշատչական ավերումը, եթե գիտական նվաճումները շարունակեն ծառայել ոչ թե սերունդների բարեկեցությանը, այլ ոչնչացման միջոցների կատարելագործմանը: Երկրագնդի ռեսուրսները անողորմաբար նվազում են. շրջանառությունից դուրս են գալիս բերրի հողերը, մեծանում է երկրի էկոլոգիական ծանրաբեռնվածությունը, աղետալիորեն աղտոտվում են օդն ու ջուրը, անապատները մեծանում են, պակասում են երկրագնդի թթվածին մատակարարող անտառների տարածքը: Ամենուրեք քիմիական աղտոտում է, ամենուրեք աճում են մարդկանց և ամեն մի կենդանի էակի գոյության համար վտանգավոր թափոնների լեռները:

Թանկագին բարեկամ, մենք կանգնած ենք երկնընտրանքի առջև՝ երկրի և միմյանց մասին հոգալու նպատակով ձևավորել գլոբալ համագործակցություն, թե մասնակից լինել ինքնակործանման ու կյանքի բազմազանության վերացմանը:

Մենք բոլորս կապված ենք միմյանց հետ ընդհանուր ճակատագրով: Բնության միջոցով մենք բոլորս կապված ենք նյութերի շրջանառությանը մեկ մոլորակային համակարգով ու մարդկությանը փրկելու համար մենք պետք է գործենք համատեղ որոշակի համակարգված շրջանակներում:

Սիրելի հասակակիցներ, մենք կոչ ենք անում ձեզ համախմբվել «Մտածենք գլոբալ, աշխատենք լոկալ» կարգախոսի շուրջը: Օգնենք մեծերին, փորձենք ազդել նրանց ընդունած որոշումների վրա, լսելի դարձնենք այն պարզ ճշմարտությունը, որ ոսկեդրամը ուտելիք չէ, և մոլորակի որ անկյունում էլ ապրեն իրենց երեխաները սեփական պապերի ու հայրերի ստեղծած կործանարար միջավայրի գոհն են դառնալու, որ մայր հողը ափսե է, ինչ որ դնես նրա մեջ, այն էլ ուտելու էս:

Մենք գիտենք, որ ձեզնից, հարգելի մեծահասակներ, շատ բան ունենք սովորելու ճշմարտության և իմաստնության համատեղ որոշումների ճանապարհին, սակայն դուք էլ պարտավոր եք լսել մեզ, հաշվի առնել մեր կարծիքը և խորհուրդը:

Վերջաբանի փոխարեն, հարգելի բարեկամ, մենք կոչ ենք անում ձեզ, բոլոր ազգերի պատանիներ և աղջիկներ, որ հանդես գաք պահանջելով վերահաստատել պատասխանատվությունը ՄԱԿ-ի հանդեպ՝ կայուն համաշխարհային համակեցություն

կառուցելու նպատակով: Որ կատարվեն միջազգային համաձայնագրերի սահմաններում գոյություն ունեցող պարտավորությունները և իրագործվեն Երկիր Հրովարտակի սկզբունքները, շրջակա միջավայրի ու զարգացման վերաբերյալ:

Թող մերը լինի այն ժամանակը, որը կհիշվի որպես կյանքի նկատմամբ հարգանքի վերականգնման և կյանքի ցնծալի հաղթանակի ժամանակաշրջան:

Մենք սպասում ենք Ձեր արձագանքներին, սիրելի հասակակիցներ, Ձեր գործնական առաջարկներին և հրավիրում ենք երկխոսության, քանզի՝

«Մենք չենք ժառանգում երկիրը մեր նախնիներից, մենք այն փոխառնում ենք մեր սերունդներից»:

Մեր հասցեն է - Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան 0088, Մազմանյան 5ա, դպրոց Ն 195.

հեռ. – (+374 10) 34-24-00 էլ-փոստ - ruzanna2001@mail.ru

Ն Ն Ն

Գետի հեքիաթը

Գարնանային տաք կեսօր էր: Անտառահատի տնակից ոչ շատ հեռու քսքչալով հոսում էր գետը: Ծաղիկները ցողի կաթիլներով լվացվելուց ու թարմանալուց հետո աշխույժ գրույցի էին բռնվել գետի հետ:

Գեղեցկատեսիլ նացիսը գլուխը ջրից չբարձրացնելով պատմում էր օրինակ, որ ինքը գետերի արքա Կեփեոսի և հավերժահարս Լավրենտիոսի որդին է և Գորգոն մեղուգայի կախարդանքի հետևանքով է ինքը դարձել ծաղիկ: Քաջվարդը իր շուրջն էր հավաքել խատուտիկին, երիցուկին, երեքնուկին ու պարծենկոտ գլուխը շարժելով պատմում էր, որ ինքը Էսկուլապի ծաղիկն է և արդեն ժամանակն է, որ թագուհի վարդը իրեն զիջի գահը, չէ՞ որ ինքը հրաշագործ է: Ասպետ մեխակը բարձրահասակ, հպարտ կանգնած, կարծես իր սլացիկ հասակն էր ցուցադրում բոլորին: Եռագույն մանուշակը թփերի միջից հետաքրքրասեր աչուկները բացած մեկ աջ էր նայում մեկ ձախ, որպեսզի ոչ մեկի ասածը բաց չթողնի հանկարծ: Նրբագեղ, անձեռակերտ խոլորձը հիացած իր գեղեցկությամբ պատմում էր բոլորին, որ ինքը գեղեցկության և սիրո հովոնավորն է ու բոլոր աստվածների սիրելին: Անուշաբույր հակինթը տխուր պատմում էր գետին, որ ինքը Ապոլոնի և Հերմեսի ծաղիկն է և անընդհատ փոխում էր իր գեղանի հանդերձանքը, մեխակի ուշադրությանը արժանանալու համար: Իսկ թագուհի վարդը շենշող գեղեցկությամբ հիացմունք էր սփռում շուրջը ու պերճախոս գրույցի էր բռնվել սոխակի ու դեղձանիկների հետ:

Անտառի բոլոր բնակիչները երախտապարտ էին գետին իրենց պարգևած կյանքի և անհոգ օրերի համար: Գետը ուրախ էր և հպարտ ու ոչինչ չէր խնայում: Ուշի ուշով հետևում էր որ կյանքը ավելի բարեկեցիկ, երջանիկ լինի: «Ես շիթ առ շիթ ջուր եմ ցողում շուրջս, ես ծիծաղ ու բարիք եմ ստեղծում», այդպես էր մտածում գետը: Անտառի կենդանիները հերթով մոտենում էին գետին, լվացվում, հագեցնում իրենց ծարավը և երախտագիտություն հայտնելով հեռանում էին իրենց գործին: Փոքրիկ խխունջը օրինակ գետի ափին տերևի վրա նստած օրորվում էր և իր գեղեցիկ ամրոցից գլուխը հանած գրուցում էր գետի հետ: Շատախոս գորտերը իրենց անվերջանալի պատմությունն էին պատմում գետին: Աշխատասեր մրջյունները իրար

հանդիպելիս քիթ քթի ինչ-որ բան էին խոսում ու շարունակում իրենց ճանապարհը: Բժիշկ փայտփորը օրնիբուն բուժում էր ծառ ու ծառաբուն և նրանից գոհ էր ողջ անտառը: Մայր նապաստակը ծաղիկներով զարդարված խոտերից վերմակ էր կարել, փաթաթել էր իր ձագուկին և օրոր էր ասում: Գետը ստեպ-ստեպ մոր ձեռքի պես նուրբ ու թովիչ գով հովիկ էր ուղարկում բարձր, լուսասեր ծառերին, որ նրանք էլ հանգիստ շնչեն:

Զմայլվելով անտառի գեղեցկությամբ գետին է մոտենում մի աղջիկ: Նստում է մի կոճղի վրա գետի ափին, մի փայտ վերցնում ձեռքը և սկսում խաղալ գետի հետ:

- Դու որտեղից ես գալիս գետակ և ուր ես գնում,- հարցնում է աղջիկը

- Ես գալիս եմ հեռու լեռներից, իմ ակունքները լեռնային արագահոս աղբյուրներն են: Ես կյանք եմ տալիս բնությանը, ծառ ու ծաղկունքին, ապա երկար ճանապարհ անցնելով հասնում եմ ծովին ու խառնվում նրա ջրերին:

- Պահ, չէ մի չէ կյանք ես տալիս բնությանը, ծառերին,- ընդհատեց աղջիկը,- նրանք առանց քեզ էլ կարող են շատ բարեկեցիկ կյանքով ապրել: Ինչու՞ ես քեզ երևակայում այ գետ:

- Հիմար, անմիտ աղջիկ, - վրդովեց գետը, իսկ դու գիտես ի՞նչ կլինի, եթե ես հանկարծ հեռանամ անտառից:

- Չէ, ես ոչինչ էլ չեմ ուզում իմանալ և համոզված եմ, որ ոչինչ էլ չի լինի: Հեռացիր, գնա այստեղից,-կամակոր պատասխանեց աղջիկը:

Գետը նեղացավ, խուլ հառաչեց և որովհետև միայն աղջիկը չէր որ այդպես էր մտածում, այլ գետի ափ եկող բոլոր մարդիկ, իրենց չար արարքներով վիրավորում էին գետին, նա որոշեց դաս տալ բոլոր նրանց, ովքեր գետի մեջ էին լցնում ամեն տեսակի աղբ, հնոտիներ, անպետք իրեր: Գետը կամաց-կամաց փոխեց իր հունը: Անտառի բոլոր բնակիչները իրար խառնվեցին: Հզոր լորին ու բարձրահասակ բարդին, գեղանի ուռենին և նագենի խնձորենին, անուշաբույր մասրենին և սգնին, մամուռները և կեչասունկը կամաց-կամաց իրենց գեղանի կանաչ հանդերձները հանեցին ու դեղնած ճյուղերը և դալուկ տերևները անցունքի կաթիլների նման թափվեցին հողին:

Վշտացած կենդանիները թողնում էին իրենց բները և արագ-արագ հեռանում: Անտառում էր չէր լսվում ծառերի մեղմ սոսափը, թռչունների անվերջ զրույցը, սոխակների դայլայլը: Թիթեռնիկների գեղեցիկ պարը էլ չկար:

Հուժկու քամին սուրում, ավլում էր անտառը, արմատախիլ անելով հինավուրց ծառերը: Հողի չորացած շրթունքները կարծես աղաչում էին, - մի կում ջուր տվեք: Կամաց-կամաց անտառը դարձավ անապատ:

Տաք ավազ է ծայրից ծայր,

Ոչ ծաղիկ կա, ոչ էլ ծառ,

Անվերջ տոթ է վառ արև,

Ոչ գով քամի, ոչ անձրև...

Աղջիկը հայտնվեց շիկացած ավազի վրա: Հանկարծ ծարավեց,- ջուր, ջուր եմ ուզում, աղիոդորմ լալիս էր նա: Չգիտես որտեղից անձայն սողալով նրան մոտեցավ Մայր կոբրան:

- Ինչու՞ ես լալիս աղջիկ և դու ինպես՞ ես հայտնվել այստեղ,- հետաքրքրվեց օձը:

Աղջիկը օձին պատմեց իր զրույցը գետի հետ, պատմեց թե ինչպես է նեղացրել գետին և թե ինչպես է գոջում իր չար և անմիտ արարքի համար:

- Դե լավ, ասաց Մայր կոբրան,- դու իրոք գոջում ես! Ես քեզ կօգնեմ որ գտնես գետին և ներողություն խնդրես նրանից: Բայց մինչ այդ դու պետք է պատասխանես իմ մի հարցին,- Դու Փոքրիկ Իշխանին ճանաչում ես՞

- Այո իհարկե, ես կարդացել եմ նրա հեքիաթը,- աշխույժացավ աղջիկը,

- Այդ դեպքում ասա ինձ, իսկ ի՞նչն է գեղեցկացնում անապատները
- Անապատներին գեղեցկացնում է այն, որ նրանց մեջ ինչ-որ տեղ օազիսներ են թաքնված,-
ցածրաձայն ասաց աղջիկը:

- Ապրես աղջիկ, դե գնացիմք:

Վերջապես երևաց անտառը, Մայր կոբրան այդտեղ հրաժեշտ տվեց աղջկան ու վերադարձավ իր տուն, իսկ աղջիկը գտավ իր կորցրած գետը:

- Բարև գետակ,- շփոթված, աչքերը կախ գցելով, երկյուղաց ասաց աղջիկը և նայեց շուրջը:
Թռչունները ուրախ երգում էին, իսկ ծառերի ստվերում այնքան զով էր, որ աղջիկը քնել ուզեց:

Երբ արթնացավ արդեն կեսօր էր:

- Գետակ, ես եկել եմ, որ ներողություն խնդրեմ քեզնից իմ և բոլոր մեծերի փոխարեն, և խնդրեն, որ դու վերադառնաս:

Գետը լուռ էր, բայց կոհակները ավելի խտացան և գույնը մգացավ:

Այդպես նա ավելի գեղեցիկ էր...

Դոդրես Ղափանցյան, կենսաբանության հետազոտող ուսուցչուհի
«Հանուն կայուն մարդկային զարգացման» ասոցիացիա,

Ե Ե Ե

Թեղուտ

«Մենք որ կոթ չտանք, կացինը կարա՞
Մեզ վնաս տա, կամ հեջ մեզ մոտենա:
Թող իմացողը ինքը իմանա,
ՈՒ նհախ տեղը կացնի կոթ չտա:
Թե չէ սկիզբը իրան կկտրի,
Հետո փոշմանիլն բանի պետքը չի»:

անհապաղ պաշտպանվենք և
փրկվենք բնապահպանա կան
աղետից

Խաչատուր Աբովյան

«Ծառերն ու կացինը» առակից

-Ի՞նչ է թեղին:

-Ծառ է թեղին:

Իսկ Թեղուտը կյանք է Հայի,

Շունչ ու հոգի հավերժական, հայ Կենաց ծառ:

«Օ՛հ, անմիտ մարդ, օ՛հ ազահ մարդ, Օ՛հ մոլորյալ,

Չմոտենա՞ս արմատներիս, ընձյուղներիս,

Զգուշացի՞ր, զգուշացի՞ր, շուտ հեռացի՞ր,

Դու փորձության մեջ մի՞ ընկիր.

Ինձ մի՞ կտրիր, այլ խնամիր՞, վերընձյուղի՞ր»,-

Ապշահար ու սարսափահար,

«Մրտի արյան կաթիլներով» սրբացած Աբովյանի՝

Խուլ, հևիհև շշնջում է ծառահատին
 Ծեր իմաստուն մեր Թեղուտը.
 «Կոթ մի՞ դարձիրդու՞ այն կացնի»,
 Լսի՞ր, լսի՞ր, հիշի՞ր, հիշի՞ր, վերհիշի՞ր...
 Ի՞նչ է թեղին ու Թեղուտը...
 Կենա՞ց ծառը, Հայածա՞ռը, Հայաշխա՞րհը,
 Մրբավայրը վաղնջական, «ն՞չ հանքավայր».
 Ո՞չ, ո՞չ, ո՞չ, ո՞չ, չմոռանա՞ս ինձ այլևս...
 Տա՞ր կացինդ, կոթ կացնի մարդ,
 Դու՞ մարդուկ չես, մա՞րդ ես, հիշի՞ր,
 Ո՞վ հայամարդ, Աստվածասեր.
 Տա՞ր կացինդ արա՞գ-արա՞գ, կոթ կացնի մարդ,
 Դե՞ սթափվի՞ր, դե՞ ուշքի եկ, ի սեր Աստծո.
 Տե՞ս Թեղուկն է շնչահեղձ՝ քեզ աղերսում.
 «Փրկի՞ր, ո՞վ մարդ, ո՞վ Արարիչ...
 Ինձ պահպանի՞ր, դու ինձ շահի՞ր, վերընձյուղի՞ր...
 Պահապանն եմ Հայաշխարհի, ծառաշխարհի
 Հարալեզր այս աշխարհի, Մարդաշխարհի.
 Իմ ընդերքում արմատներս հազարամյա
 Ա՛խ, սիրելի՞ս, խորն են, անհաս...ինձ հասկացի՞ր,
 Դու քե՞զ գթա, մեղք մի՞ գործիր, խելամիտ մարդ,
 Դու քե՞զ փրկիր, դու մե՞զ փրկի՞ր, գեթ քեզ գթա...»,
 Աղեկտուր, օրհասական պաղատում է իմ Թեղուկը, մեր Թեղուտը անապական...
 Փրկե՞նք, փրկե՞նք մեր Թեղուտը, և՞ Սևանը, Էրեբունի-Երևանը...

Ասյա Գրիգորյան, հայագետ

2008թ. հոկտեմբեր

Անդրադարձ բնապահպանական հասարակական, բարեգործական կազմակերպություններին, մասնավորապես էթերին

Ն Ն Ն

**ХАРТИЯ ЗЕМЛИ – ЭТИЧЕСКИЙ КОДЕКС ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ
 УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ
 (вместо предисловия)**

Итак, мы вновь обращаемся к Хартии Земли, публикуем ее текст, а также историю и логику пройденного Хартией пути. Это – уже пятое издание, посвященное Хартии Земли, в Армении. Все прежние тиражи давно полностью разошлись, но высокая потребность и

интерес не ослабевают, почему мы и решили включить в данную брошюру, наряду с материалом, представленным Международной организацией «Хартия Земли», и текст самой Хартии. Кроме того, мы включили также текст «Хартии Земли для детей», которая была подготовлена нашей Ассоциацией, дважды издавалась ранее на нескольких языках, и опять-таки у нас остались лишь единичные экземпляры этой, адаптированной для детей, версии [1,2].

Столь ли важна Хартия, заслуживает ли она подобного внимания? Безусловно, да. Достаточно ознакомиться с ежедневными сводками новостей, чтобы, как писал Н. Рерих еще в 30-е годы прошлого столетия, «задуматься, все ли в порядке?» [3]. Неужто ни всё учащающиеся разрушительные землетрясения и цунами, торнадо и ураганы, ни постоянные и повсеместные погодные аномалии нам ни о чем не говорят? На одних и тех же континентах, на сравнительно небольших расстояниях, в одних регионах – «великая сушь» и лесные пожары, в других – необычно интенсивные ливни, сели и наводнения.

И не случайно, а закономерно, что Конференция Генеральной ассамблеи ООН «Финансово-экономический кризис и его влияние на развитие», прошедшая 24-26 июня 2009г. в штаб-квартире ООН в Нью-Йорке, в равной мере обращалась к проблеме изменения климата. Представители правительств, руководители государств выражали крайнюю тревогу в связи с нарастающими климатическими изменениями, подрывающими основы сельского хозяйства и туризма, угрожающими самому существованию человечества. Эта обеспокоенность выражена и в заключительном документе Конференции, который утвержден Генеральной ассамблеей в виде Резолюции ее 63-й сессии [4,5].

Более того, в распространенном на конференции совместном заявлении всех структур ООН утверждается, что нынешний глобальный кризис можно преодолеть лишь с помощью «зеленой экономики», ориентируясь на принципы устойчивого развития, обеспечивающие устойчивое производство и потребление, эффективный баланс между экономическим, экологическим и социальным приоритетами развития [6].

К сожалению, человечество лишь декларировало переход к устойчивому развитию (УР), но инерция «бизнеса, как обычно» слишком велика на практике. По-прежнему, движущей силой переориентации к УР остаются общественные организации и научный сектор, тогда как лица, принимающие решения, крайне осторожны и медлительны, а международные финансовые институты практически не выполняют обязательств, взятых на Саммите в Рио. Однако экспертное сообщество уверено – устойчивый мир возможен и необходим.

Планета Земля словно предупреждает современную цивилизацию, взывает: «Опомнись, человек, уйми свою гордыню и безбрежную алчность, обернись к истокам, вспомни, что ты – лишь часть Природы, сохраняй ее, ибо все, что происходит с ней, произойдет и с тобой».

Эта простая мудрость очевидна для многих коренных народов мира, ею пронизана великое «Послание вождя Сиетла», вождя американских индейцев, которые были вынуждены уйти в резервацию:

«Что такое человек без животных? Если бы исчезли все животные, человек умер бы от тоски и одиночества. Поскольку все, что происходит с животными, вскоре происходит и человеком. Все вещи связаны между собой».

И индейцы никак не могли понять миссию «белого человека, способного уничтожить стада бизонов, убивая их из проходящего поезда, просто из желания и удовольствия убивать» [7].

Эту истину действительно забыл белый человек, возомнивший себя повелителем Вселенной. Воистину пришло «время собирать камни». Повернуться лицом к Природе и осознать, что важнейшей миссией человека является сохранение всей блистательной красоты и щедрости Земли, ее богатейшего живого сообщества.

Несколько лет тому назад, накануне католической Пасхи, Ватикан объявил об обновлении списка смертных грехов, который не обновлялся 1500 лет. В список в качестве смертного греха внесено также «загрязнение окружающей среды» [8]. Большое внимание проблемам деградации окружающей среды и изменения климата уделяет и Всемирный совет церквей. В учебных заведениях при Армянской апостольской церкви изучается курс «Охрана природы и богословие» [9].

В своем вступительном слове на вышеописанной конференции ООН Президент Генеральной Ассамблеи ООН падре Мигель де`Эското Брокман подчеркнул:

«Живая планета Земля – наш единый общий дом, который нельзя ни купить, ни продать... Мы – продукт любви, Земля с любовью отдает нам свои ресурсы. Но мы забыли, что являемся не только пользователями, но и хранителями Земли; мы оказались очень плохими хранителями. Мы обязаны осознать и измениться, мы должны возвращать Земле ответную любовь» [4].

Все вышеописанное прекрасно отражено в Хартии Земли: и обеспокоенность, тревога за нынешнее положение дел, и нравственный долг человечества перед сообществом всего живого, перед Планетой Земля, перед самим Господом, наконец. Хартия призывает к кардинальному изменению нашей ментальности, указывает пути к устойчивому развитию, выражает искреннюю надежду, что «... нашим будет время, которое запомнится как период восстановления почитания жизни, решимости достичь устойчивости, стимулирования борьбы за справедливость и мир и ликующего торжества жизни!» [1].

Хартия Земли – действительно общечеловеческий документ, прошедший уникальный путь «снизу-вверх», от дискуссий в местных общинах, на национальных и международных конференциях до обсуждения и одобрения в структурах ООН. В этом процессе активное участие приняла и Армения, и мы горды тем, что являемся как свидетелями, так и участниками этого уникального пути Хартии и что представленные из РА комментарии нашли свое отражение в окончательной версии документа.

В заключение хочется выразить убеждение, что Хартия успешно выполнит свое назначение и поможет людям осознать свое истинное место в экосфере, окажет существенное содействие в реализации перехода современной цивилизации к сбалансированному, гармоничному, устойчивому развитию.

Использованная литература

9. Хартия Земли. Сборник статей и других материалов под ред К. Даниелян, Совет Земли, Ассоциация «За УЧР», (на арм., русск., англ. языках), Ереван, 2000.
10. К.Даниелян и молодежная секция Ассоциации «За УЧР». Хартия Земли для детей (на арм., русск., англ. языках), Ереван, 2002.
11. Семь великих тайн космоса. Москва, 1999.
12. Материалы Конференции Генеральной ассамблеи ООН «Финансово-экономический кризис и его влияние на развитие», 24-26 июня 2009г. , штаб-квартира ООН в Нью-Йорке.

13. Резолюция, принятая Генеральной ассамблеей ООН. Шестьдесят третья сессия, пункт 48 повестки дня. A/Res/63/303, 2009.
14. Green Economy: A Transformation to Address Multiple Crises. An Interagency Statement of the United Nations System. UN, N-Y, 2009.
15. Послание вождя Сиетла. // Экологический бюллетень N 3, Ассоциация «За УЧРГ, ЮНЕП, Ереван, 2003.
16. А. Гопко, О. Листопад, Т. Малькова. Журналистское расследование на экологическую тему. Информационный центр «Зеленое досье». Киев, 2008.
17. Բնապահպանությունն և աստվածաբանությունն. Մայր Աթոռ Սուրբ Էջիածնի Սևանի Վարդգեսյան հոգևոր դպրանոց, ԵՊՀ, Վաղարշապատ, 2007.

Ассоциация «За УЧРГ/ЮНЕПКОМ искренне благодарит координатора по Центральной и Восточной Европе Международной организации «Хартия Земли» Марину Бахнову за плодотворное многолетнее сотрудничество и постоянную высокопрофессиональную информационную поддержку.

Карине Даниелян, докт. геогр. наук, председатель Ассоциации «За устойчивое человеческое развитие» / Национального комитета ЮНЕП, редактор данного издания

б б б

МЕЖДУНАРОДНЫЙ СОВЕТ ИНИЦИАТИВЫ “ХАРТИЯ ЗЕМЛИ” (Пособие)

†

Что такое Хартия Земли?

Хартия Земли - это декларация фундаментальных этических принципов для построения справедливого, устойчивого и мирного глобального сообщества в 21-ом веке. Она призвана пробудить в людях новое чувство всеобщей взаимозависимости и ответственности за благополучие всей огромной человеческой семьи, всего сообщества живого, а также жизни будущих поколений. Хартия - это одновременно образ мечты и призыв к реальному действию.

Цель Хартии Земли - переход к устойчивому образу жизни и устойчивому человеческому развитию. Экологическая целостность – одна из ее основных тем. В то же время Хартия признает, что необходимость защиты окружающей среды, искоренение бедности, справедливое экономическое развитие, уважение прав человека, демократия и мир взаимосвязаны и неразделимы. Для достижения подобного перехода к такой взаимозависимости Хартия и представляет собой новую, всеобъемлющую морально-этическую основу.

Хартия Земли – результат длительного (десятилетнего) всемирного диалога между представителями разнообразных культур, вероисповеданий и идеологий по поводу объединяющих все человечество общих целей и моральных ценностей. Она возникла сначала как проект ООН, но в результате была доведена до конца, как глобальная

† Выдержки из Пособия, изданного Международным Советом инициативы Хартия Земли, Август 2008, Коста Рика

гражданская инициатива. Окончательный текст Хартии был закончен в 2000 году и представлен мировому сообществу в качестве *народной хартии* Международной Комиссией Хартии Земли – независимой международной организацией.

Работа над подготовкой текста Хартии Земли стала примером небывало широкого демократического совместного и массового процесса участия в создании международной декларации. Этот уникальный процесс придает документу его политический вес и значимость, как универсальной морально-этической основы устойчивого развития человечества. Эта значимость была в дальнейшем подтверждена тем, что Хартию официально признали и поддержали более 4,800 организаций во всем мире, в том числе, правительства и такие крупные международные организации, как ЮНЕСКО и Международный союз охраны природы (IUCN).

В свете этой небывало широкой поддержки и признания, все большее число юристов-международников признает, что Хартия Земли неуклонно приобретает статус международного «мягкого закона». Подобные «мягкие» законы, как было в свое время с Всеобщей декларацией прав человека, сначала приобретают морально-нравственный статус и, несмотря на то, что поначалу они юридически не обязывают страны-члены ООН им подчиняться, со временем приобретают все больше политической международной поддержки и, в конце концов, приобретают статус официального «жесткого» международного закона.

Для того, чтобы выжить в условиях новых невиданных вызовов, нам необходимо радикально пересмотреть господствующий сейчас потребительский способ мышления и соответствующий образ жизни. Хартия Земли призывает нас обратиться к морально-этическим ценностям и выбрать лучший путь в будущее. В эпоху, когда международное сотрудничество и диалог между поколениями становятся все более необходимыми, Хартия Земли побуждает нас стремиться к поиску того, что нас объединяет, а не разделяет и, несмотря на все различия в возрасте, взглядах, идеологии, принять универсальные морально-этические нормы, разделяемые все большим количеством людей во всем мире.

Структура и Миссия «Инициативы Хартии Земли»

Инициатива Хартии Земли

«Инициатива Хартии Земли» – коллективное название необыкновенно многообразной глобальной сети, состоящей из отдельных людей, организаций и учреждений, принимающих участие в распространении и воплощении морально-этических норм и принципов Хартии Земли.

Инициатива представляет собой добровольное и массовое движение глобального гражданского общества. Среди его участников ведущие международные учреждения и организации, национальные правительства и их учреждения, университетские ассоциации, неправительственные организации (международные и национальные) и местные общины, муниципалитеты, разнообразные профессиональные группы, школы, культурные организации, представители частного бизнеса, ученые, равно, как и тысячи частных лиц.

Многие организации официально одобрили Хартию Земли и активно ее используют, распространяют и живут по ее принципам даже без официально выраженной поддержки.

Международная Комиссия Хартии Земли

Международная Комиссия Хартии Земли была создана Советом Земли и Международной Организацией «Зеленый Крест» в начале 1997 года в качестве независимой международной организации. Комиссия подготовила несколько проектов текста Хартии Земли, координировала глобальный процесс их обсуждения, одобрила и приняла последний, четвертый вариант, и официально представила Хартию вниманию мировой общественности в 2000 году.

За Комиссией закреплено почетное звание Хранителей текста Хартии, а ее члены являются советниками Инициативы, а также выступают как Посланники Хартии Земли. Тем не менее, Комиссия более не занимается руководством и координацией Инициативы. Эта функция была полностью передана Международному совету Хартии Земли.

Международная организация «Хартия Земли» (МХЗ)

Международная организация «Хартия Земли» состоит из Международного Совета МХЗ и Секретариата. Эта международная неправительственная организация создана для того, чтобы содействовать продвижению и выполнению миссии и идеи Инициативы. Она направляет свои усилия на распространение, официальную поддержку, использование и воплощение принципов Хартии Земли, а также росту и развитию Инициативы. Международная организация «Хартия Земли» была создана в 2006 году в ходе глубокой реорганизации и расширения деятельности Инициативы.

Необходимо отметить, что хотя Международный Совет Хартии Земли осуществляет общее руководство и определяет долгосрочную стратегию Инициативы, он не руководит ею напрямую и, тем более, не стремится ее контролировать. В официальном смысле слова, самой Международной Инициативой никто напрямую не руководит; Совет осуществляет прямое руководство только Международной организацией «Хартия Земли».

Заявление о Миссии Хартии Земли, одобренное Международным Советом

Международная Инициатива Хартия Земли считает своей миссией способствовать переходу к устойчивому образу жизни и созданию глобального сообщества, разделяющего базовые морально-этические принципы, среди которых основными являются уважение и забота о сообществе живого на планете, экологической целостности, всеобщих правах человека, уважении к многообразию, экономической справедливости, демократии и культуре мира.

Заявление о видении будущего с точки зрения Инициативы Хартии Земли, одобренной Международным Советом

Мы стремимся к тому, чтобы частные лица, организации, частный бизнес, правительства и международные организации во всем мире, включая Генеральную Ассамблею Организации Объединенных Наций и другие подразделения ООН, официально признали и одобрили Хартию Земли, прониклись ее морально-этическими ценностями и плодотворно сотрудничали в построении справедливых, устойчивых и мирных сообществ.

Видение перспективы Международной организации « Хартия Земли, одобренной Международным Советом

В течение нескольких следующих лет мы создадим высококачественную информационную систему и большой ресурс педагогических и методических материалов, которыми смогут свободно пользоваться миллионы людей. Мы также умножим наши усилия в пропаганде системного подхода к пониманию основных вызовов нашего времени, являясь катализатором, неся надежду и вызывая к жизни тысячи разнообразных инициатив в поддержку целей и задач Хартии Земли.

В течение ближайших нескольких лет мы намереваемся привнести этические ценности Хартии Земли в повестку дня основных стратегически важных международных мероприятий, процессов и инициатив, отражающих интересы гражданского общества, бизнеса, молодежи, правительств.

Мы хотим добиться успеха в достижении поставленных целей в качестве небольшой, эффективной организации, работающей в тесном контакте с частными лицами, координаторами филиалов, рабочими группами, другими организациями, а также правительствами.

Цели и стратегические задачи Международной Организации МХЗ:

Цели:

1. Стимулировать распространение Хартии Земли в мире и способствовать пониманию ее всеобъемлющей этической концепции.
2. Стремиться к признанию и официальному одобрению Хартии частными лицами, организациями и Организацией Объединенных Наций.
3. Способствовать широкому использованию Хартии Земли в качестве этического путеводителя гражданским обществом, бизнесом и правительствами.
4. Поощрять и поддерживать использование педагогических и методических материалов Хартии Земли школами, университетами, религиозными организациями, местными общинами и многими другими потенциальными пользователями.
5. Способствовать признанию и использованию Хартии Земли в качестве «мягкого закона».

Стратегические задачи:

1. Способствовать развитию глобальной сети сторонников и активистов Хартии Земли и обеспечивать их сотрудничество с советниками, координаторами филиалов, партнерскими организациями и рабочими группами.
2. Создавать и распространять среди различных целевых групп высококачественные информационные и образовательные материалы для того, чтобы ими могли воспользоваться миллионы людей.
3. Перевести ключевые материалы Хартии на все основные языки мира.
4. Открыть веб-сайты Хартии Земли во всех странах при помощи и в партнерстве с местными ключевыми организациями и частными лицами.
5. Пропагандировать идеи и видение Хартии на национальных, локальных и международных мероприятиях и убедить частные лица и организации использовать Хартию в их повседневной деятельности.

6. Позиционировать Хартию Земли во всех значительных международных инициативах и процессах таким образом, чтобы ее морально-этическая концепция могла быть использована как руководство для решения самых важных проблем современности: глобальное изменение климата, Цели в области развития Декларации тысячелетия ООН, обеспечение продовольственной безопасности и мирное урегулирование конфликтов.

7. Расширить программы тренингов для обеспечения лучшего понимания и применения Хартии различными секторами общества.

8. Создать инструктивные материалы и методики для оказания помощи организациям, предпринимателям и местным общинам в оценке прогресса к достижению устойчивого развития.

Роль Основных Участников

1. Комиссия Хартии Земли

Комиссия является хранителем текста Хартии Земли. Члены Комиссии оказывают Инициативе поддержку ценными советами и выступают как Послы Хартии Земли. После официального старта Инициативы Хартии Земли в 2000 году Комиссия передала ответственность за ее руководство и обеспечение финансирования Организационному Комитету. В 2006 году Оргкомитет был заменен Советом МХЗ.

2. Международный Совет Хартии Земли

Международный Совет руководит работой Секретариата Хартии Земли. Он определяет основные цели и задачи, политику и стратегию МХЗ и направляет политику Инициативы.

Совет МХЗ не является юридически зафиксированным образованием. Совет избирается в результате развернутых консультаций среди членов глобальной сети сторонников Хартии Земли.

3. Секретариат МХЗ

Секретариат МХЗ, находящийся на территории Университета мира ООН в Коста - Рике, стремится воплотить в жизнь миссию, видение, стратегию и политику Совета МХЗ. Он обеспечивает работу Совета, участвует в стратегическом планировании и координирует многочисленные мероприятия и акции Хартии Земли.

Секретариат направляет и координирует усилия по интегрированию Хартии Земли в образование, дела молодежи, мир бизнеса, религиозные круги, гражданское общество и правительства, осуществляет связь с широкой международной сетью Хартии Земли и способствует применению Хартии Земли в качестве международного «мягкого закона».

4. Рабочие группы

Рабочие группы были задуманы как добровольные сообщества, иницирующие определенные направления деятельности в рамках Инициативы, как, например: группы из сфер бизнеса, образования, масс-медиа, религиозных кругов, молодежи, ООН.

По замыслу Исполкома Совета эти группы будут состоять из одного или нескольких членов Совета, частных лиц, организаций, партнеров, координаторов филиалов или советников Инициативы.

Совет МХЗ будет периодически оценивать прогресс деятельности каждой из групп. Тем не менее, ни Международный Совет, ни Секретариат не намеревается непосредственно руководить Рабочими группами или контролировать их деятельность. Секретариат МХЗ будет оказывать самые необходимые услуги в поддержку их работы.

5. Советники

Советниками МХЗ являются люди, признанные экспертами в сферах своей деятельности, и которые могут быть источниками ценных знаний для успешной работы Совета МХЗ и Секретариата. К работе в качестве Советников приглашаются все, кто лично привержен идеям Хартии Земли и готовы активно помогать своими знаниями, опытом и советами как Международному Совету, Секретариату и Рабочим группам, так и по месту их филиала ХЗ, если потребуется. Советники утверждаются решением Исполнительного директора Секретариата.

6. Посланники

Члены Международной Комиссии Хартии Земли часто выступают как Посланники Хартии Земли. Время от времени Совет может попросить известного международного деятеля стать таким Посланником Хартии или ее официальным представителем на определенном мероприятии или на определенный период. В таком случае решение принимается Исполнительным директором после консультаций с сопредседателями Совета. Посланниками могут стать знаменитые деятели искусств, настоящие или бывшие главы государств, известные лидеры бизнеса, Нобелевские лауреаты или известные лидеры гражданского общества.

7. Национальные представители Инициативы Хартии Земли

Национальными представителями Инициативы могут быть частные лица и/или организации, разделяющие идеалы Хартии Земли и стремящиеся к распространению этих идеалов и воплощению их в жизнь в своих странах. МХЗ заключает с национальными представителями официальное соглашение, поощряющее их быть проводниками этических норм Хартии и партнерами Инициативы в организации национальных мероприятий и инициатив. Международный Секретариат ХЗ координирует проведение национальных мероприятий и инициатив с национальными представителями и обеспечивает их необходимыми материалами.

В одной стране может быть несколько филиалов. Решения об утверждении того или иного филиала в стране принимается Секретариатом. В случае, если в одной и той же стране появится еще одна или несколько кандидатур на позицию филиала Хартии Земли, желательно провести консультации с уже существующими национальными представителями и получить их согласие. Предполагается, что представители и филиалы будут поддерживать регулярную связь с МХЗ и сообщать о наиболее значительных мероприятиях, связанных с Хартией Земли, проводимых в их странах и регионах. Со своей стороны МХЗ должна постоянно и своевременно информировать свои филиалы о всех ключевых решениях и событиях и оказывать помощь в информационном обеспечении (по мере доступности ресурсов) и т.п.

8. Партнерские организации

Стратегическими партнерами МХЗ могут считаться организации, чьи идеи и деятельность гармонируют с принципами и этикой. Организация - Партнер заключает формальное соглашение с МХЗ (например, Соглашение о сотрудничестве, Письмо о намерениях и т.п.) о совместном проведении определенных проектов. Эти формальные соглашения определяют специфику сотрудничества, направления деятельности партнера, ориентированной на поддержку и распространение Хартии, а также помощь, которую Партнерская организация ожидает от МХЗ.

9. Сторонники

Сторонниками Хартии Земли могут быть любые частные лица или организации, которые официально заявят о своей поддержке и приверженности идеям и целям, выраженным в тексте Хартии Земли. Стать Сторонником Хартии могут быть как частные лица, так и организации любой численности. Международный Секретариат активно ищет поддержки крупнейших международных и национальных организаций.

10. Волонтеры

Волонтеры – это Сторонники Хартии, которые действительно поддерживают Инициативу и жертвуют на ее нужды свои ресурсы: время, усилия, связи, деньги, возможность широкой общественной пропаганды средствами массовой информации – каждый по мере своих сил и возможностей. Среди Волонтеров могут быть и частные лица, организации, правительственные учреждения, бизнес и т.д.

Волонтерство – это своего рода эквивалент членства в традиционной НПО, за исключением того, что Международная Инициатива не является формальным юридическим образованием, а также того, что Волонтеры не рассчитывают на какие-то определенные права и привилегии. Сторонники и Волонтеры имеют право позиционировать себя в этом качестве в своей международной и национальной деятельности.

Молодежная Инициатива Хартии Земли строит свою деятельность по следующим девяти направлениям:

1. Активно использовать новейшие достижения информационных технологий для установления контактов с молодежью
2. Разрабатывать и публиковать пособия для поддержки участия молодежи в реализации проектов, вдохновленных Хартией Земли.
3. Увеличивать количество Молодежных групп Хартии Земли во всем мире и повышать уровень их вовлеченности в проектах.
4. Воспитывать будущих лидеров Молодежной Инициативы среди наиболее активных ее членов.
5. Создавать долговременные и реально действующие партнерства с другими молодежными объединениями и организациями.
6. Разработать обучающую и тренинговую Программу для молодежного лидерства «и-ГЛОб (e-GLOB) в режиме он-лайн.
7. Способствовать вовлечению молодежи в процессы принятия решений по глобальному управлению устойчивым развитием (путем тренингов, семинаров, издания пособий и т.п.)

8. Поддерживать Международный альянс «Сотрудничество и диалог между поколениями для достижения устойчивого развития» в сотрудничестве с международными молодежными объединениями и Всемирным союзом охраны природы.
9. Создать «Фонд специальных проектов» для поддержки наиболее удачных молодежных проектов, которые можно использовать в качестве примеров Хартии Земли в действии.

Координирует работу Молодежной Инициативы Хартия Земли Доминик Стакер
dstucker@earthcharter.org

Средства коммуникации и информации

Проект МХЗ по средствам коммуникации и информации является центральным для успешной работы организации. Реализация этого проекта предполагается по двум направлениям:

- непрерывное совершенствование и развитие пользующегося популярностью вебсайта (www.earthcharter.org) с размещением на нем наиболее важных материалов на местных языках во всех странах,
- разработка и внедрение ключевых информационных материалов.

Ответственность за этот проект несет Секретариат МХЗ.

Мнение Совета о стратегических направлениях деятельности Инициативы

(Версия 1.1., от 27 апреля 2007 года)

Наши программные цели и задачи:

1. Стремиться к тому, чтобы настоящий международный призыв к действию для перехода к устойчивому развитию был ясен и привлекателен для широких масс. Наша главная цель – это позитивные сдвиги в сознании и образе жизни людей, а также реальные действия, вызванные этими переменами.
2. Пробуждать надежду и бороться с цинизмом, подтверждать примерами и действиями в разных странах мира, что эти позитивные изменения возможны и осуществляются уже сейчас. Использовать для этого убедительную силу личного опыта и организационных действий, о которых мы узнаем из сообщений, присылаемых нам участниками Инициативы с мест. Дать почувствовать людям, что они являются частью глубокого международного процесса преобразования.
3. Стремиться к тому, чтобы Хартия Земли нашла свое место в основных политических, экономических, экологических и культурных процессах современности.
4. Углублять диалог по устойчивому развитию и глобальной этике.
5. Поддерживать и развивать холистический подход и системный взгляд на устойчивое развитие, как это отражено в тексте Хартии Земли.
6. Поддерживать развитие глобального гражданского общества.
7. Содействовать принятию Хартии Земли в качестве международного «мягкого закона» и поддерживать его официальное одобрение для использования в процессах управления как

правительствами, так и в других секторах (например, в бизнесе и органах местного управления).

8. Вовлекать всех, кто поддерживает Хартию Земли, к активной деятельности.
9. Создавать стратегические партнерства с другими организациями для продвижения сходных позиций и общих целей и стараться избегать ненужной конкуренции.
10. Искать пути к взаимодействию с глобальными процессами и организациями управления, такими, как ВТО, для привнесения этического компонента в эти процессы.
11. Сотрудничать с должностными лицами, определяющими политику и принимающими решения, с целью интегрирования ценностей и принципов Хартии Земли в процессы принятия этих решений.
12. Вносить вклад в международные усилия по развитию, межконфессиональному диалогу, предотвращению и преодолению последствий катастроф и преодолению надвигающегося энергетического кризиса.
13. Ставить четкие и ясные краткосрочные, среднесрочные и долгосрочные цели для развития Инициативы; разработать индикаторы для их оценки.
14. В своей собственной жизни быть как можно ближе к ценностям и этике Хартии Земли.
15. Славьте торжество жизни!

Официальное признание Хартии Земли

Официальное признание Хартии Земли частными лицами и организациями означает их приверженность духу и видению этого документа. Оно служит подтверждением того, что они готовы использовать Хартию Земли в своей деятельности. Например, организация может использовать документ для оценки своей работы или может включить Хартию Земли в программу подготовки и обучения своих сотрудников.

Официальное признание также демонстрирует решимость организации стремиться к воплощению в жизнь ценностей и принципов Хартии и готовность сотрудничать с другими организациями и частными лицами для достижения этой цели. Для тех, кто официально признал Хартию Земли, существует много разнообразных способов работы для достижения целей Инициативы Хартии Земли.

Официальное признание является одним из свидетельств легитимности Хартии. Эта легитимность Хартии Земли в качестве нравственной и этической основы взглядов основывается, в первую очередь, на всеобщем глобальном процессе по созданию данного документа. В дополнение к этому, официальное признание Хартии более чем 4 800 организациями, представляющими интересы сотен миллионов людей, за время, прошедшее со дня официального начала Инициативы в 2000 году, является еще одним источником легитимности Хартии Земли в качестве этического и нравственного ориентира. Процедура официального признания Хартии Земли открыта для всех.

Официальное признание Хартии Земли на вебсайте Инициативы.

Официальное признание Хартии Земли состоит из одобрения и подписания следующего заявления:

"Мы, нижеподписавшиеся, официально признаем Хартию Земли. Мы разделяем идеи и цели этого документа. Мы обещаем присоединиться к глобальному сотрудничеству для

достижения справедливой, устойчиво развивающейся и мирной жизни. Мы обещаем работать и делать все возможное для воплощения в жизнь моральных ценностей и принципов Хартии Земли.†

В дополнение к этому эмоциональному заявлению от тех, кто поддержал Хартию Земли, ожидаются и конкретные действия:

1. Активно способствовать распространению Хартии.
2. Вносить свой вклад в Инициативу и во вдохновленные Хартией проекты по мере своих сил, умений и возможностей.
3. Сделать Хартию Земли частью своей профессиональной и частной жизни.

Краткая История возникновения Инициативы Хартии Земли

Хартия Земли – это народная декларация всеобщей взаимозависимости и глобальной ответственности, в которой сформулированы фундаментальные принципы построения справедливой, устойчиво развивающейся и мирной жизни. Хартия определяет основные критические проблемы 21-го века, а также показывает различные пути, которые должно выбрать человечество для их решения.

Принципы Хартии призваны «служить всеобщим путеводителем для деятельности частных лиц, организаций, бизнеса, правительств и международных организаций (ООН), а также инструментом оценки этой деятельности» (Преамбула Хартии Земли).

Хартия Земли является результатом десятилетнего всемирного межкультурного диалога для определения совместных целей и общих ценностей, имевшего место в 90-е годы. Этот диалог, отличительной чертой которого был наиболее открытый и общий в истории консультационный процесс обсуждения нескольких проектов текста уникального международного документа, является основным источником легитимности Хартии Земли, как этического путеводителя для человечества.

1. История создания Хартии Земли

Среди множества рекомендаций, изложенных в докладе Всемирной комиссии по окружающей среде и развитию (WCED) «Наше общее будущее» (1987), содержался призыв к созданию «Всеобщей декларации по защите окружающей среды и устойчивому развитию» в форме «новой хартии», которая содержала бы принципы, определяющие переход стран к устойчивому развитию. Основываясь на этих рекомендациях, Морис Ф. Стронг, Генеральный секретарь Саммита Земли в Рио-де-Жанейро в 1992 году (Конференции ООН на высшем уровне по окружающей среде и развитию), при подготовке конференции в 1990 году предложил, чтобы на Саммите Земли была сформулирована и принята Хартия Земли.

Межгосударственные консультации по Хартии Земли имели место в подготовительный период к Саммиту Земли, но достичь межгосударственного соглашения по принципам Хартии до начала конференции в верхах не удалось. В Декларации Рио, принятой на Саммите, содержится набор полезных принципов, но в ней ничего не говорится о всеобщем характере и видении, которые множество людей надеялись увидеть в Хартии Земли.

В 1994 году, в качестве председателя международной организации «Совет Земли», Морис Стронг объединил свои усилия в Михаилом Горбачевым, президентом Международного зеленого креста, для начала работы над новой Инициативой «Хартия

Земли. Встрече Стронга и Горбачева способствовали Генеральный секретарь Комиссии ООН по окружающей среде и развитию Джим МакНил, королева Нидерландов Беатрикс и голландский Премьер - министр Рууд Любберс.

Правительство Нидерландов предоставило стартовую финансовую помощь Инициативе в качестве проекта по поддержке инициативы гражданского общества и для работы над проектом Хартии. Проект должен был отражать консенсус, оформляющийся в среде появляющегося на мировой сцене глобального гражданского сообщества по всеобщим ценностям и принципам, определяющим устойчивое развитие человечества.

В то же время в Коста Рике был организован Секретариат Хартии Земли при Международной Организации «Совет Земли», возглавляемом Максимо Калао (Филиппины). В 1996 году координатором проекта Хартии Земли в Совете Земли была назначена Мириан Вилела (Бразилия).

К концу 1996 года была сформирована Комиссия Хартии Земли для наблюдения за ходом написания первых вариантов текста. В Комиссию, которую возглавили совместно Стронг и Горбачев, вошли еще 23 видных международных представителя из всех основных регионов мира. Комиссия пригласила Стивена С. Рокфеллера, профессора истории религии и этики из Соединенных Штатов, сформировать и возглавить международный комитет по написанию текста Хартии. Этот процесс начался в январе 1997 года и занял 3 года. За это время сотни организаций и тысячи людей приняли прямое участие в создании Хартии Земли. Национальные комитеты Хартии Земли были созданы в 45 странах; диалоги и консультации прошли по всему миру в виде прямых дискуссий, а также при посредстве Интернета. Крупные региональные конференции прошли в Азии, Африке, Центральной и Южной Америке, Северной Америке, Западной, Центральной и Восточной Европе.

Идеи и ценности, изложенные в тексте Хартии Земли, отражают достижения всемирной интеллектуальной мысли и общественных движений, мудрость мировых религий, великих философских традиций и современного мировоззрения, в формировании которого играют большую роль, наряду с другими дисциплинами, космология и экология.

Появление Хартии Земли можно рассматривать как результат глобального этического движения, подобного тому, которое вдохновило появление на свет Всеобщей декларации прав человека и получило широкую поддержку в 1990-х годах.

В своей работе над текстом Комитет по подготовке проекта Хартии тесно сотрудничал с Комиссией по экологическому законодательству Международного Союза Охраны Природы (IUCN) и тщательно изучил все основные международные законодательные решения и соглашения, а также более 200 заявлений глобального гражданского общества и соглашений между неправительственными организациями. Хартия Земли не только основывается на экологическом законодательстве и законах устойчивого развития, но и расширяет их рамки: в ней отражены озабоченность и надежды, озвученные на семи различных встречах в верхах по вопросам окружающей среды, прав человека, демографической ситуации, положению детей и женщин, а также проблемам современных городов.

Хартия признает важность принципов всеобщего участия и совещательной демократии для устойчивого развития человечества и защиты окружающей среды. Последний вариант текста, одобренный на заседании Комиссии Хартии Земли в штаб-квартире ЮНЕСКО в Париже в марте 2000 года, состоит из Преамбулы, 16 основных

принципов, шестьдесят одного разъясняющих принципов и заключения, озаглавленного «Путь вперед».

В Преамбуле говорится о том, что «мы являемся единой человеческой семьей и сообществом Земли с единой судьбой», и о том, что Хартия Земли призывает всех людей на Земле признать ответственность всех и каждого, по мере своих возможностей и положения, за благосостояние всей человеческой семьи, сообщества живого на Земле, а также за жизнь будущих поколений. Признавая нераздельную взаимосвязанность экологических, экономических, социальных и культурных проблем, стоящих перед человечеством, Хартия Земли представляет собой всестороннюю интегрированную структуру. Даже сами названия 4-х разделов текста, объединяющие 16 принципов Хартии, демонстрируют широту взглядов документа:

I. Уважение и забота о сообществе живого.

II. Экологическая целостность.

III. Социальная и экономическая справедливость, и

IV. Демократия, ненасилие и мир.

В Хартии Земли отражены общие человеческие ценности, разделяемые разными народами и национальностями вне зависимости от их вероисповедания; ее текст заканчивается оптимистическим видением мирного сосуществования и радостного торжества жизни.

II. Инициатива Хартия Земли в 2000 – 2005 гг.

Началом второго периода в развитии Инициативы Хартии Земли можно считать ее официальное представление на суд широкой общественности во Дворце мира г.Гааги в июне 2000 года. Вскоре после этого, Комиссия Хартии Земли передала свои полномочия по руководству за развитием Инициативы и функции по сбору финансовых средств на ее нужды созданному для этих целей Организационному комитету, в который вошли, среди прочих, и несколько членов Комиссии. Комиссия Хартии Земли оставила за собой полномочия хранителя окончательного варианта текста Хартии; ее члены и в настоящее время оказывают большую помощь и поддержку Инициативе, как частные лица и видные деятели современности.

В 2000 году Мириан Вилела была назначена директором Секретариата Хартии Земли при аффилированном с ООН Университете Мира. В течение последующих пяти лет текст Хартии был переведен на 40 языков мира и официально признан 2800 национальными и международными организациями, представляющими интересы сотен миллионов людей. Среди таких организаций - ЮНЕСКО, Международный союз охраны природы (IUCN), Международный совет местных экологических инициатив (ICLEI), и Конференция мэров городов США.

Так как Хартия Земли дает в сжатой форме общее представление об основных компонентах устойчивого развития и всеобщего мира, вскоре после начала Инициативы ее стали активно использовать в качестве педагогического ресурса в школах, колледжах, университетах и в сфере неформальных образовательных программ и профессиональной подготовки.

В 2002 году была предпринята попытка добиться официального признания Хартии Земли во время работы Всемирного саммита по устойчивому развитию в г. Йоганнесбурге. Во время Саммита некоторые из мировых лидеров, глав правительств и многие из присутствующих НПО выступили с заявлениями в поддержку Хартии Земли. Несмотря на

то, что окончательный текст Декларации Йоганнесбурга не включает точные формулировки о Хартии Земли, он подтверждает основную идею Хартии, цитируя знаменательную фразу из текста Хартии: «мы заявляем о нашей ответственности перед друг другом, перед всем сообществом жизни на Земле и перед нашими детьми».

В настоящее время продолжают усиливаться усилия по получению официального признания Хартии Генеральной Ассамблеей Организации Объединенных Наций. К началу 2005 года Хартия Земли стала широко известна как всемирно признанный документ, разъясняющий саму суть понятия «устойчивое развитие», демонстрирующий вызовы и видение устойчивого развития и принципы, необходимые для его достижения.

Хартия Земли уже сейчас неформально используется в качестве основы для проведения мирных переговоров, как справочный документ в развитии универсальных стандартов и этических норм поведения, полезный ресурс для успешного процесса управления и подготовки законодательных актов, инструмент для совершенствования работы органов местного самоуправления и как цельная интегрированная структура при подготовке методик для образования в целях устойчивого развития. Хартия Земли оказала также важное влияние на подготовку Плана по выполнению Декады ООН по образованию для устойчивого развития, и МХЗ была названа официальным партнером ЮНЕСКО в проведении Декады.

Сильный импульс к дальнейшему развитию Инициативы Хартии Земли получила в 2005 году на своей самой крупной конференции в Нидерландах, организованной при поддержке и участии Голландского национального комитета по международному сотрудничеству и устойчивому развитию (NCDO) и собравшей более 400 самых деятельных лидеров и активистов Инициативы. К началу конференции была подготовлена книга «Хартия Земли в действии: на пути к устойчивому миру». Эта книга, состоящая из эссе, написанных лидерами Хартии Земли и активистами из разных стран мира, дает возможность оценить значимость Хартии Земли и действий, предпринимаемых в ходе Инициативы.

III. Инициатива Хартии Земли с 2006 г. по настоящее время.

В 2006 году Секретариат Хартии Земли был реорганизован в Международную организацию «Хартия Земли». Одновременно с этим, был сформирован Совет МХЗ, заменивший Организационный комитет, для руководства работой МХЗ и ее небольшим штатом, а также для оказания помощи в выполнении основных программ МХЗ. В качестве сопредседателей Совета были избраны Стивен Рокфеллер (США), Раина Вагьет (ЮАР) и Эрн Витоелар (Индонезия).

Назначенный директором МХЗ Алан АтКиссон создал в Стокгольме новый Центр Хартии Земли по коммуникации и стратегическому планированию, а бывший Секретариат Хартии Земли в Коста Рике был преобразован в Центр Хартии Земли по образованию для устойчивого развития, а Мириан Вилела была назначена его директором. Совет МХЗ разработал и принял новые заявления по миссии и видению Инициативы и начал разработку новой стратегии, необходимой для начала новой, третьей фазы Инициативы.

Одновременно с этим, некоторые национальные правительства стали предпринимать более решительные шаги по воплощению в жизнь идей Хартии Земли в своих странах. Министерство охраны окружающей среды Бразилии заключило официальное соглашение с Секретариатом МХЗ и Центром защиты прав человека,

созданным известным бразильским философом и общественным деятелем Леонардо Боффом, о содействии внедрению Хартии Земли в деятельность всех секторов гражданского общества Бразилии.

В ходе официального празднования Дня Земли в 2007 году, в присутствии президента Мексики, представители Министерства образования и охраны окружающей среды совместно с другими представителями мексиканского правительства сделали публичные заявления о том, что они приняли решение использовать Хартию Земли в качестве основной методики в школьной системе образования страны.

Правительства отдельных провинций, штатов, руководство органов местного самоуправления больших и малых городов разных стран одобрили и поддержали настоятельные рекомендации представителей гражданского общества официально одобрить и использовать Хартию Земли: австралийский штат Квинсленд, Республика Татарстан Российской Федерации, правительства городов Калгари (Канада), Мюнхен (Германия), Нью Дели (Индия), Осло (Норвегия) и Сан Пауло (Бразилия).

В течение 2006 и 2007 годов количество организаций, официально принявших Хартию Земли, достигло 4 600, число посетителей вебсайта Инициативы достигло почти 100 000 в месяц.

Были запущены две новые программы: Религия и Бизнес. Молодежная Инициатива Хартии Земли продолжает активно расти и расширяться: в 23 странах мира работают молодежные группы; число филиалов Хартии Земли возросло до 97 в 58 странах мира. Хартия стала оказывать влияние на формирование глобальной политики, так как проблемы всемирного масштаба, как например, изменение климата на планете, ясно продемонстрировали нашу взаимозависимость и необходимость совместных действий на общее благо.

Представителей МХЗ все чаще стали приглашать к участию в важных международных мероприятиях на высоком уровне; так, по приглашению Председателя Генеральной Ассамблеи ООН, МХЗ участвовала в международной конференции «Межрелигиозное сотрудничество для достижения мира».

В результате интенсивной работы во время трехдневного семинара по долгосрочному стратегическому планированию в Сан Пауло (Бразилия) в 2007 году Совет МХЗ принял новую стратегию «Децентрализация управления для расширения инициативы», направленную на резкое увеличение количества людей и организаций в активном участии в Инициативе без увеличения административного аппарата. Одновременно с этим, было подготовлено и одобрено новое «Пособие для Активного Действия», описывающее систему, структуру и механизм проведения мероприятий по внедрению в жизнь Хартию Земли и ее идей и принципов.

После двух лет руководства процессом перехода к третьей фазе развития Инициативы Алан АтКиссон ушел с поста Исполнительного директора МХЗ в конце 2007 года. Он не прерывает свою связь с Инициативой, выступая в роли Советника Хартии Земли. Мириан Вилела была назначена новым Исполнительным директором МХЗ, и штаб-квартира Секретариата вновь была размещена на территории Университета мира в Коста Рике, совместно с Центром Хартии Земли по образованию для устойчивого развития.

В качестве этического ориентира для построения устойчивого будущего, международный статус Хартии Земли продолжает расти, как источник вдохновения для активной деятельности, методический ресурс образования, текст международного

«мягкого закона», а также как справочный материал для разработки стратегии развития, законодательных документов и этическая база для определения международных стандартов и соглашений.

Официальное принятие Хартии Земли превратилось в процесс реального использования документа в практической работе, включая использование Хартии в качестве базы для оценки деятельности.

Стратегия децентрализованного управления открывает дорогу быстрому росту мероприятий, связанных с Хартией Земли, по всему миру. Придерживаясь этой стратегии, Совет МХЗ в мае 2008 года одобрил долгосрочный стратегический план, предусматривающий создание шести Рабочих групп, которые призваны стимулировать мероприятия в поддержку Хартии в таких областях деятельности, как бизнес, образование, средства массовой информации, религиозные круги, молодежь и ООН.

Март 2000

ХАРТИЯ ЗЕМЛИ (официальный текст)

ПРЕАМБУЛА

Мы находимся на критическом этапе в истории Земли, когда человечество должно избрать свое будущее. Так как мир становится все более и более взаимозависимым и хрупким, будущее сулит одновременно и большую опасность, и большие перспективы. Чтобы двигаться вперед, мы должны осознать, что при всем великолепии разнообразия культур и образа жизни мы - единая человеческая семья и сообщество единой Земли с общей судьбой. Мы должны объединиться, чтобы создать устойчивое глобальное сообщество, основанное на уважении природы, всеобщих прав человека, экономической справедливости и культуре мира. В этом стремлении особенно важно то, что мы, люди Земли, провозглашаем нашу ответственность друг перед другом, перед великим сообществом живого, и перед будущими поколениями.

Земля, наш дом

Человечество является частью обширной эволюционирующей вселенной. Земля, наш дом, живая и несет на себе уникальную общность жизни. Силы природы делают существование рискованным и ненадежным, однако Земля обеспечивает естественные условия, необходимые для эволюции жизни. Устойчивость живого сообщества и благополучие человечества зависят от сохранения здоровой биосферы со всеми ее экосистемами, богатым разнообразием растений и животных, плодородной почвой, чистой водой и чистым воздухом. Глобальная окружающая среда с ее ограниченными ресурсами является общей заботой всех людей. Охрана жизнеспособности, разнообразия и красоты Земли являются священным долгом.

Глобальная ситуация

Доминирующие модели производства и потребления вызывают опустошение окружающей среды, истощение ресурсов и массовое вымирание видов. Сообщества разрушаются. Прибыль от развития распределяется несправедливо, и разрыв между бедными и богатыми растет. Несправедливость, нищета, невежество и вооруженные конфликты широко распространены и причиняют много страданий. Беспрецедентный рост населения вызвал перегрузку социальных и экологических систем. Основы

глобальной безопасности под угрозой. Эти тенденции опасны - но не неминуемы.

Вызовы грядущего

У нас есть выбор: сформировать глобальное партнерство, чтобы заботиться о Земле и друг о друге, или подвергнуться риску саморазрушения и разрушения многообразия жизни. Необходимы фундаментальные изменения в нашей системе ценностей, институтах и образе жизни. Мы должны осознать, что при условии удовлетворения основных потребностей, человеческое развитие прежде всего подразумевает существовать дольше, а не иметь больше. Мы обладаем знаниями и технологиями, достаточными для обеспечения потребностей всех людей и уменьшения нашего воздействия на окружающую среду. Глобальному гражданскому обществу крайне необходимо создать новые возможности для построения демократического и гуманного мира. Наши экологические, экономические, политические, социальные, и духовные проблемы взаимосвязаны, и вместе мы сможем выработать комплексные решения.

Всеобщая ответственность

Для реализации этих стремлений мы должны принять решение жить с чувством всеобщей ответственности, отождествляя себя как со всем мировым сообществом, так и со своими местными общинами. Мы являемся одновременно гражданами различных наций и единого мира, в котором локальное и глобальное взаимосвязаны. Каждый разделяет ответственность за нынешнее и будущее благополучие человеческого рода и более обширного мира живого. Дух человеческой солидарности и родства со всем живым укрепляется, если мы живем с благоговением к чуду бытия, благодарностью к дару жизни и скромностью, соответствующей месту человека в природе.

Нам крайне необходимо такое видение основных ценностей, которое обеспечит этическую базу для формирующегося мирового сообщества. Поэтому, объединенные надеждой, мы утверждаем следующие взаимосвязанные принципы устойчивого образа жизни в качестве общих стандартов, которыми должно руководствоваться и оцениваться поведение всех индивидов, организаций, деловых кругов, правительств и транснациональных институтов.

ПРИНЦИПЫ

I. УВАЖАТЬ И ЗАБОТИТЬСЯ О СООБЩЕСТВЕ ЖИВОГО

1. Уважать Землю и жизнь во всем ее многообразии

- a. Признать, что все сущее взаимозависимо и каждая форма жизни ценна независимо от ее значимости для людей.
- b. Утверждать веру в неотъемлемое достоинство каждой личности и интеллектуальный, художественный, этический и духовный потенциал человечества.

2. Заботиться о сообществе живого с пониманием, состраданием и любовью.

- a. Признать, что вместе с правом владеть, управлять и использовать природные ресурсы появляется обязанность предотвращать нанесение ущерба окружающей среде и защищать права людей.
- b. Утверждать, что с ростом свободы, знаний и возможностей возрастает

ответственность за содействие всеобщему благосостоянию.

3. Строить справедливые, социально интегрированные, устойчивые и мирные демократические общества.

- a. Обеспечить, чтобы общины на всех уровнях гарантировали права человека и основные свободы и предоставляли каждому возможность полностью реализовать свой потенциал.
- b. Содействовать социальной и экономической справедливости, дающей всем возможность достичь надежных и значительных средств к существованию, соблюдая экологическую ответственность.

4. Сохранить щедрость и красоту Земли для нынешнего и будущих поколений

- a. Признать, что свобода действий каждого поколения определяется потребностями будущих поколений.
- b. Передать будущим поколениям ценности, традиции и институты, поддерживающие в долгосрочной перспективе процветание человеческих и экологических сообществ Земли.

Для осуществления этих четырех основных обязательств необходимо:

II. ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ЦЕЛОСТНОСТЬ

5. Охранять и восстанавливать целостность экологических систем Земли, уделяя особое внимание биологическому разнообразию и природным процессам, обеспечивающим устойчивость жизни.

- a. Усвоить на всех уровнях планы и нормы устойчивого развития, согласно которым сохранение и восстановление окружающей среды интегрируются во все инициативы по развитию.
- b. Для охраны систем жизнеобеспечения Земли, поддержания биоразнообразия и сохранения нашего природного наследия создавать и охранять жизнеспособные природные и биосферные заповедники, включая нетронутые земли и акватории.
- c. Содействовать восстановлению подвергнутых риску видов и экосистем.
- d. Контролировать и искоренять чужеродные или генетически модифицированные организмы, вредные для естественных видов и окружающей среды, а также предотвращать интродукцию подобных пагубных организмов.
- e. Управлять использованием возобновимых ресурсов, таких, как вода, почва, лесные продукты, морские обитатели таким образом, чтобы не были превышены скорости их регенерации и была обеспечена охрана здоровья экосистем.
- f. Управлять добычей и использованием невозобновимых ресурсов - полезных ископаемых и жидкого топлива - таким образом, чтобы свести к минимуму их истощение и не причинять серьезного ущерба окружающей среде.

6. Практиковать предотвращение вреда для окружающей среды в качестве лучшего метода экологической защиты и выбирать путь осмотрительности в случае ограниченности знания или недостаточной информации.

- a. Предпринимать меры для предотвращения серьезного или необратимого ущерба окружающей среде, даже если наука не располагает полными и

окончательными данными.

b. Возложить бремя предъявления доказательств на тех, кто утверждает, что предлагаемая деятельность не причинит серьезного ущерба, и признать иницилирующую сторону ответственной за нанесение ущерба окружающей среде.

c. Обеспечить, чтобы при принятии решений учитывались кумулятивные, долгосрочные, опосредованные, отдаленные и глобальные последствия человеческой деятельности.

d. Предотвратить загрязнение любой части окружающей среды и не допускать накопления радиоактивных, токсических или иных вредных веществ.

e. Избегать военных действий, наносящих ущерб окружающей среде.

7. Усвоить такие структуры производства, потребления и воспроизводства, которые гарантируют сохранность регенеративных возможностей Земли, соблюдение прав человека и благополучие общества.

a. Сводить к минимуму, перерабатывать и повторно использовать материалы, использованные в системах производства и потребления, и обеспечивать, чтобы оставшиеся отходы могли усваиваться экосистемами.

b. Экономно и эффективно использовать электроэнергию, все более увеличивая применение источников возобновляемой энергии, как-то солнечная и ветряная.

c. Способствовать развитию, внедрению и справедливой передаче экологически приемлемых технологий.

d. Интернализировать полную экологическую и социальную стоимость товаров и услуг в продажных ценах и создавать возможность потребителю идентифицировать продукты, соответствующие высшим социальным и экологическим стандартам.

e. Гарантировать всеобщий доступ к здравоохранению, обеспечивающему репродуктивное здоровье и регулируемое воспроизводство.

f. Усвоить образ жизни, придающий особое значение качеству жизни и материальному достатку в имеющемся пределе мира.

8. Развивать изучение экологической устойчивости и способствовать открытому обмену и широкому применению приобретенных знаний.

a. Поддерживать международное научное и техническое сотрудничество в сфере устойчивости, придавая особое значение нуждам развивающихся стран.

b. Признавать и оберегать традиционные знания и духовную мудрость во всех культурах, вносящих вклад в охрану окружающей среды и благополучие человечества.

c. Обеспечить, чтобы жизненно важная для здоровья человека и охраны окружающей среды информация, включая генетические вопросы, стала всеобщим достоянием.

III. СОЦИАЛЬНАЯ И ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СПРАВЕДЛИВОСТЬ

9. Искоренять нищету, признав это этическим, социальным и экологическим императивом.

a. Гарантировать права человека на питьевую воду, чистый воздух, продовольственную безопасность, незагрязненную почву, жилье и безопасные санитарные условия, выделяя необходимые национальные и международные ресурсы.

- b. Гарантировать всем людям доступ к образованию и ресурсам, необходимым для обеспечения устойчивых средств к существованию, предусмотреть социальную защиту и сети безопасности для тех, кто не способен к самообеспечению.
- c. Признать отверженных, защитить уязвимых, помогать страждущим, создавать им возможности развивать свои способности и следовать своим устремлениям.

10. Гарантировать, чтобы экономическая деятельность и институты на всех уровнях поддерживали человеческое развитие справедливым и устойчивым образом.

- a. Способствовать справедливому распределению благ внутри наций и между народами.
- b. Усиливать интеллектуальные, финансовые, технические и социальные ресурсы развивающихся народов и освободить их от обременительных международных долгов.
- c. Гарантировать, чтобы торговля способствовала устойчивому использованию ресурсов, охране окружающей среды и прогрессивным трудовым стандартам.
- d. Требовать от транснациональных корпораций и международных финансовых организаций “прозрачной” деятельности в интересах общественности, признавая их ответственными за последствия производимых действий.

11. Утверждать гендерное равноправие и справедливость в качестве предпосылки устойчивого развития и обеспечивать всеобщий доступ к образованию, здравоохранению и экономическим возможностям.

- a. Обеспечить права женщин и девочек и положить конец всякому насилию по отношению к ним.
- b. Содействовать активному участию женщин во всех сферах экономической, политической, гражданской, социальной и культурной жизни в качестве полноправных партнеров, лиц, принимающих решения, лидеров и бенефициариев.
- c. Укреплять семьи и обеспечивать безопасность и воспитание в атмосфере любви для всех членов семьи.

12. Защищать права всех людей, без дискриминации, на природную и социальную среду, поддерживающую их достоинство, здоровье тела и духовное благоденствие, уделяя особое внимание правам коренного населения и меньшинств.

- a. Исключить дискриминацию во всех ее формах, таких как дискриминация по цвету кожи, сексуальной ориентации, расовому, половому, религиозному, языковому, национальному, этническому или социальному признакам.
- b. Утверждать права коренных народов на собственные духовное начало, знания, земли, ресурсы и традиционно устойчивые модели жизнедеятельности.
- c. Уважать и поддерживать молодых людей наших сообществ, давая им возможность сыграть свою существенную роль в формировании устойчивых обществ.
- d. Охранять и восстанавливать места, имеющие особое значение в культурном и духовном отношении.

IV. ДЕМОКРАТИЯ, ОТКАЗ ОТ НАСИЛИЯ И МИР

13. Усиливать демократические институты на всех уровнях, обеспечивать прозрачность и подотчетность управления, включая участие в принятии решений, и доступ к правосудию.

- a. Защищать право каждого человека на получение ясной и своевременной информации по вопросам окружающей среды и всем планам и деятельности, которые могут иметь к нему отношение или затрагивают его интересы.
- b. Поддерживать местное, региональное и глобальное гражданское общество, содействовать полноценному участию всех заинтересованных лиц и организаций в процессах принятия решений.
- c. Защищать права на свободу мнений, выражений, мирных собраний, ассоциаций и на расхождение во взглядах.
- d. Установить эффективный и действенный доступ к административным и независимым судебным процедурам, включая возмещение и сатисфакцию за причиненный окружающей среде ущерб и угрозу такого ущерба.
- e. Искоренить коррупцию во всех государственных и частных структурах.
- f. Укреплять местные сообщества, давая им возможность заботиться о своей окружающей среде и устанавливая обязанности по защите окружающей среды на уровнях управления, где эти обязанности могут выполняться наиболее эффективно.

14. Включить в формальное образование и непрерывное обучение знания, ценности, и опыт, необходимые для устойчивого образа жизни.

- a. Обеспечить всех, особенно детей и молодежь, возможностью получить образование, которое позволит им активно содействовать устойчивому развитию.
- b. Стимулировать вклад искусства, литературы, а также науки в образование в сфере устойчивости.
- c. Усилить роль средств массовой информации в повышении осведомленности об экологических и социальных проблемах.
- d. Осознать важность морального и духовного образования для устойчивого образа жизни.

15. Обращаться с уважением и состраданием ко всему живому.

- a. Не допускать жестокости по отношению к животным, содержащимся в человеческом обществе, и защищать их от страданий.
- b. Охранять диких животных от способов охоты, поимки в ловушки или рыбной ловли, причиняющих сильные, продолжительные или устранимые страдания.
- c. Максимально возможно избегать или исключать поимку или гибель особей видов, которые не являлись целью производимой деятельности.

16. Формировать культуру толерантности, ненасилия и мира.

- a. Поощрять и поддерживать взаимопонимание, солидарность и сотрудничество между всеми людьми, внутри и между нациями.
- b. Применять всеобъемлющие стратегии предотвращения жестоких конфликтов и использовать методы сотрудничества для регулирования и решения экологических конфликтов и иных споров.
- c. Демилитаризовать системы национальной безопасности до уровня, исключающего возможность провокации, и перенаправить военные ресурсы на мирные цели, включая экологическую реабилитацию.
- d. Ликвидировать ядерное, биологическое, химическое и другие виды оружия массового уничтожения.

e. Обеспечить, чтобы использование орбитального и космического пространства поддерживало охрану окружающей среды и мир.

f. Осознать, что мир - это цельность, созданная справедливым отношением к себе, к другим людям, другим культурам, другой жизни, Земле и ко всему огромному единству, частью которого мы являемся.

ПУТЬ ВПЕРЕД

Как никогда прежде в истории, общая судьба призывает нас искать новое начало. Подобное обновление обещают принципы Хартии Земли. Для достижения этой перспективы мы должны взять обязательство применять и поддерживать ценности и идеалы Хартии Земли.

Это требует изменения помыслов и души. Это требует нового осознания глобальной взаимозависимости и всеобщей ответственности. Мы должны творчески развивать и применять мировоззренческую концепцию устойчивого образа жизни на местном, национальном, региональном и глобальном уровнях. Наше культурное разнообразие является бесценным наследием, и различные культуры найдут свои особые пути для реализации этого мировоззрения. Мы должны углубить и расширить глобальный диалог, который инициирует Хартия Земли, ибо нам предстоит многому научиться от совместного поиска правды и мудрости.

В жизни часто возникает напряженность между важными ценностями. Это может осложнять выбор. Тем не менее мы должны найти пути гармонизации разнообразия с уникальностью, использования свободы с общественным благом, краткосрочные задачи с долгосрочными целями. Каждая личность, семья, организация и община должны играть жизненно важную роль. Искусства, науки, религии, системы образования, средства массовой информации, деловые круги, неправительственные организации и правительства – все они призваны предложить созидательное руководство. Сотрудничество правительства, гражданского общества и деловых кругов существенно для эффективного управления.

С целью построения устойчивого всемирного сообщества, нации мира должны возобновить свои обязательства перед ООН, выполнить свои обязательства в рамках существующих международных соглашений и поддержать реализацию принципов Хартии Земли посредством обязательных международных правовых механизмов в сфере окружающей среды и развития.

Пусть нашим будет время, которое запомнится как период восстановления почитания жизни, решимости достичь устойчивости, стимулирования борьбы за справедливость и мир и ликующего торжества жизни.

б б б

Хартия Земли для детей

Знаешь ли ты, что означает слово «Хартия»?

Это - торжественное заявление, декларация, всеобщее соглашение, договор.

О чем же мы заявляем в Хартии Земли? С кем заключаем соглашение? С самой Планетой Земля? Или люди друг с другом о своем поведении и дальнейшем образе жизни? И то, и другое. Мы, люди Земли пытаемся озаглавить начало III тысячелетия новым этапом нашего бытия, новым осознанием нашего места и роли на этой прекрасной, но такой хрупкой планете.

Когда-то, в те далекие времена, которые мы называем «детством человечества», люди верили в силу «духа Земли», «духа Огня», «духа Воды», «духа Деревьев», «духа Животного царства»... Помнишь, как это красиво описано в сказке-легенде «Синяя птица»? Прежде чем срубить дерево, человек объяснял «духу Леса», для чего это ему нужно, просил у духа разрешения, обещал впоследствии возместить потерю леса.

*Позже мы стали снисходительно улыбаться над нашими «детскими» верованиями. За десятки тысяч лет мы выросли, окрепли, стали **ХОЗЯЕВАМИ ЗЕМЛИ**. Мы уже верили только в свое бесконечное могущество и в свою безмерную **ВЛАСТЬ НАД ПРИРОДОЙ**.*

*И лишь теперь стали понимать, как **ОШИБАЕМСЯ**.*

Как оказалось, мы - плохие, очень плохие хозяева.

Ведь мудрость не в том, чтобы убивать и уничтожать все вокруг. Отнюдь, для этого большого ума не надо, достаточно лишь грубой, слепой силы, а ее у нас действительно много. Мы сейчас больше похожи на слона в посудной лавке.

Мудрость в том, чтобы осознать: сила дает не только права, она накладывает и большие обязанности. И прежде всего ответственность перед нашими братьями - да, да братьями на этой Планете - животными и растениями. Помнишь, как в «Маленьком Принце»: «Встал поутру, умылся, привел себя в порядок - и сразу же приведи в порядок свою планету?»

Мудрость в том, чтобы при всем нашем могуществе суметь найти истинное, скромное место в этом хрупком, взаимозависимом мире.

Хартия Земли призывает всех людей:

- *Уважать Землю и жизнь во всем ее многообразии*
- *Заботиться о сообществе живого (вдумайся в эти прекрасные, единящие слова - «сообщество живого») с пониманием, состраданием и любовью.*
- *Строить справедливые, социально интегрированные, устойчивые и мирные демократические общества.*
- *Сохранить щедрость и красоту Земли для нынешнего и будущих поколений.*

Хартия подробно раскрывает каждый из этих принципов, указывает пути их осуществления. Конечно, пока тебе трудно освоить всю глубину положений Хартии. Но с годами тебе все больше будет открываться духовное богатство Хартии, ее яркая, всеобъемлющая, облагораживающая сущность.

А пока будь уверен.

✚ когда ты останавливаешь руку, бессмысленно губящую дерево, бесцельно срывающую полевой цветок, превращающую звонкий ручеек в зловонную лужу, а живописное ущелье в мусорную свалку,

✚ когда ты выходишь в лес или поле не с целью убийства всего живого, что попадает под руку, а для наслаждения чудом жизни, бесконечной красотой и гармонией окружающего нас мира,

✚ когда ты превращаешь пустошь в цветущий сад и расчищаешь захламленный живой источник, берег реки или озера,

ТО

ТЫ - ВОИСТИНУ МОГУЧИЙ ЧЕЛОВЕК,
ПОСТУПАЮЩИЙ ПО ЗАКОНАМ ХАРТИИ
ТЫ ДЕЙСТВИТЕЛЬНО
И ДИТЯ, И ХОЗЯИН НАШЕГО ОБЩЕГО ДОМА
– ПРЕКРАСНОЙ ПЛАНЕТЫ ЗЕМЛЯ.

ь ь ь

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО МОИМ СВЕРСТНИКАМ

Диалог Наре и Армена

Наре : Армен, Армен, что это?

Армен: Смотри Наре, это глобус, весь мир на нем изображен. Это - суша, это - вода.
Горы, океаны, воды намного больше, чем суши.

Наре: А если вдруг вода начнет наступать?

Армен: Нет, нет пусть все остается, как есть.

Наре: Если вода начнет наступать, будет катастрофа, начнутся катаклизмы: наводнения, ураганы, землетрясения и пожары.

Армен: Остановитесь на мгновенье, люди Земли! И вспомните, пожалуйста, когда срываем один цветок на Земле, звезды на небе грустят.

Наре: Почему вы лишаете нас улыбчивого и синеглазого неба и звезд? Что, вы нас больше не любите?

Армен: Вы настолько повзрослели, что уже не помните совет Маленького Принца?

Наре: «Проснулся утром, умылся, приведи в порядок себя и свою планету.»

Армен: Уважаемые взрослые, вы со своей мощью должны найти свое скромное место в

этом невеселом мире.

Наре: Если вы не можете, если вы запутались и заблудились, позвольте нам помочь вам, вы ведь нас любите очень-очень. Не так ли? Вы ведь так ждали нашего появления на свет?

Армен: Так, пожалуйста, не лишайте нас нашего единственного дома, нашей планеты Земля. Перед сном посмотрите в глаза своей совести.

Наре: Как нам исправить все те ошибки, которые вы нам оставляете в наследство?

Наре и Армен: Ведь мы пока - только имя, а вы - фамилия.

Пользуясь представленной возможностью, мы, от имени армянских детей, направляем **открытое письмо всем нашим сверстникам**, живущим во всех уголках мира, независимо от места жительства, вероисповедания и культуры.

Уважаемый друг, всего несколько десятков лет назад у людей почти не было экологических проблем или они были очень незначительны. Но наше поколение уже обеспокоено тем, в каком виде достается мир нам и нашим детям. Сможем ли мы продолжать жить в этом мире, если будет продолжаться безжалостное истребление Природы, если научные достижения будут служить не во благо, а на уничтожение всего живого и Человечества в целом.

Ресурсы земного шара безжалостно уничтожаются, растет экологическая нагрузка на Землю, катастрофично загрязняются воздух и вода, растут пустыни, исчезают леса, снабжающие земной шар кислородом. Всюду химические загрязнения, растут горы ядовитых отходов, опасных для людей и всех живых существ.

Дорогой друг, мы действительно стоим перед выбором – «сформировать глобальное сотрудничество во имя спасения земли или участвовать в саморазрушении и уничтожении разнообразия жизни».

Все мы связаны друг с другом одной судьбой. Посредством Природы мы все связаны с круговоротом веществ в одной планетарной системе, и во имя спасения человечества мы должны действовать в рамках определенной единой системы.

Дорогие сверстники, мы призываем вас объединиться под девизом - «Мыслим глобально, действуем локально». Поможем взрослым, попробуем повлиять на принимаемые ими решения, доведем до них ту простую истину, что золотая монета это не хлеб, и в каком бы уголке земли не жили их потомки, они будут жертвами той разрушительной среды, которую сегодня для них создают их отцы и деды, что, наконец, родная земля подобна тарелке, что в нее положить, то и придется съесть.

Мы знаем, дорогие взрослые, что мы должны еще многому научиться у вас на пути поиска истины и мудрости, однако вы со своей стороны тоже должны прислушаться к нам, к нашему мнению и совету.

Вместо эпилога, уважаемый друг, мы призываем вас, юноши и девушки всех наций, чтобы вы выступили с требованием переутвердить обязательства перед ООН - с целью сохранения биосферы Земли. Чтобы выполнялись все обязательства, принятые в рамках международных соглашений об окружающей среде и развитии, и осуществлялись принципы Хартии Земли.

И воистину: пусть нашим станет то время, которое запомнится возрождением уважения к жизни и периодом победы жизни.

Мы ждем ваших отзывов, дорогие сверстники, ваших деловых предложений и приглашаем на сотрудничество, поскольку - “Мы не унаследовали землю от наших предков, мы взяли ее взаймы у наших поколений”.

Наш адрес – Республика Армения, г. Ереван 0088, ул. Мазманяна 5а, школа N 195
Тел. – (+374 10) 34-24-00
Эл. Почта - ruzanna2001@mail.ru

б б б

Сказка о речке

Стоял теплый весенний полдень. Недалеко от домика лесоруба, весело смеясь, бежала речка. Цветы, умывшись каплями росы и освежев, оживленно беседовали с речкой.

Красавец нарцис не отрываясь от воды рассказывал, например, что он сын царя рек Кепеоса и сирены Лаврентии, и что после проклятия медузы Горгоны он стал цветком. Пеон в окружении одуванчика, ромашки и клевера гордо покачивая головой рассказывал что он цветок Эскулапа и что пора уже царице розе уступить ему трон. Рыцарь Гвоздика стоял высокий, гордый, как будто хотел удивить всех своей стройностью. Трехцветная фиалка хлопая своими удивленными глазками смотрела то влево то вправо, стараясь не упустить ничего. Обольстительная, нерукотворная орхидея, очарованная собственной красотой, рассказывала всем, что она покровительница любви и красоты и любимица всех богов. Благоухающий ирис с грустью рассказывала речке, что она цветок Апполона и Геры и все время меняла свои чудесные одеяния, надеясь удостоиться внимания гвоздики. А царица роза своей ослепительной красотой сеяла вокруг себя очарование и восхищение, и оживленно беседовала с жаворонком и соловьем:

Все жители леса были признательны речке за подаренную им жизнь и безмятежность. Речка была весела и горда и ничего не жалела для этого. С добротой и заботой следила чтобы жизнь была комфортной и счастливой. “Я дарю радость и добро” – так думала речка. Лесные жители подходили к речке, умывались, утоляли жажду и с благодарностью уходили по своим делам. Маленькая улитка, например, чуть высунув головку из своего красивого замка, качаясь на листике беседовала с речкой, болтушки-квакушки рассказывали свою бесконечную историю. Трудолюбивые муравьи шептались между собой и спешили дальше по своим делам. Доктор дятел днями напролет лечил деревья и весь лес был благодарен ему за это. Зайчиха сшила одеяло из травы украшенными цветочками, накрыла своих зайчат и пела колыбельную. Речка, словно заботливая мать, накрывала нежной влагой высокие деревья, чтобы они тоже были счастливы.

Восхищаясь красотой леса к речке подошла девочка. Села на пенек, взяла в руку палку и начала играть с речкой.

- Ты откуда идешь речка и куда? – спросила она

- Я начинаю свой путь с высоких гор, мои истоки горные быстротечные родники. Я даю жизнь всему живому, деревьям и цветам, преодолеваю долгий путь и достигнув моря сливаюсь с нею.

- Да что ты говоришь, даю жизнь всему живому, перебила речку девочка, они и без тебя смогут прожить. Почему ты такого высоко мнения о себе, речка?

- Глупая, безрассудная девчонка,- возмутилась речка, а ты знаешь что будет если я вдруг уйду из леса?

- Нет не знаю и знать не хочу, я уверена что ничего не случится. Уйди, уходи отсюда, капризно ответила девочка.

Речка обиделась, глухо застонала и потому что не только девочка так думала, а все люди, которые приходили к ней на берег, забрасывали ее всякими отбросами, засоряли и обижали ее, она решила проучть всех. Она постепенно меняла свое русло. В лесу начался переполох. Высокий тополь, прекрасная ива, яблоня, благоухющий шиповник и рябина, мохи и грибы постепенно сбрасывали свои чудесные зеленые одеяния и пожелтевшая листва как капельки слез падала на землю.

Опечаленные животные покидали свои норки и гнездышки. В лесу уже не было слышно нежного шуршания деревьев, бесконечной беседы птиц, пения соловья. Не было и красивого танца бабочек.

Только злой ветер гулял по лесу подметая его, вырывая многолетние, мощные деревья. Засохшие губы земли словно умоляли – воды.., дайте нам капельку воды. Постепенно некогда красивый и могущественный лес превратился в пустыню.

Девочка оказалась на раскаленном песке. Вдруг ей захотелось пить. - Воды, я хочу пить, заплакала она. Вдруг, откуда ни возьмись, к ней подползла Мать кобра.

- Почему ты плачешь девочка и как ты оказалась здесь? - поинтересовалась она.

Девочка рассказала змее о своей беседе с речкой, рассказала, как она обидела речку и как теперь сожалеет об этом.

- Ну ладно, сказала мать кобра, ты действительно раскаиваешься. Я помогу тебе найти речку и попросить прощения. Но прежде, ты должна ответить мне на один вопрос, - Ты знакома с Маленьким принцем?

- Да конечно, знакома, я читала его сказку,- весело ответила девочка.

- Ну тогда скажи мне, а что украшает пустыни?

- Пустыни украшает то, что где-то в ней скрываются оазисы,- тихо ответила она.

- Молодец девочка, ну пойдём.

Наконец-то вдали показался лес, мать кобра попрощалась с девочкой вернулась, а девочка нашла свою потерянную речку.

- Здравствуй речка,- в смятении, опустив глаза сказала девочка и посмотрела вокруг.

Было слышно веселое пение птиц, а в тени деревьев было так прохладно и приятно, что ей захотелось поспать. Когда она проснулась был уже полдень.

- Речка, я пришла чтобы извиниться перед тобой за себя и за всех людей и просить чтобы ты вернулась.

Речка молчала, она взволновалась и потемнела.

Так она была еще прекрасней...

Д. Капанцян

Учитель-исследователь по биологии
Школы им. Сиаманто N 162 и N 195.

Խմբագրական կոլեգիա՝ Կարինե Դանիելյան, Գևորգ Առաքելյան, Լիլիթ Սարգսյան, Ժասմինա Տելյան Լիլիթ Օհանյան, Ժասմինա Մնացականյան, Մարիա Առաքելյան, :

Редакционная коллегия: Карине Даниелян, Геворк Аракелян, Лилит Сарксян, Жасмина Тельян, Лилит Оганян, Жасмина Мнацаканян, Мария Аракелян.

Շապիկի լուսանկարները Վլադիմիր Սարոյանի
Фотографии на обложке Владимира Сарояна

«Հանուն կայուն մարդկային զարգացման» Ասոցիացիա
Հայաստան, Երևան
Հեռ./Ֆաքս (37410) 522 327
e-mail: ashd@freenet.am

Համակարգչային շարվածք Գ.Առաքելյանի
Հանձնված է շարվածքի 10.10.09
Մտորագրված է տպագրության 15.12.09:
Չափսը 84x108 1.32 Տառատեսակը՝ « Arial Armenian »:
Տպաքանակը 350 օրինակ:

«Լուսակն» հրատարակություն
Հեռ. 52-79-74, 52-79-47